

Til:
Forsvarsministeriet

Eft.:
Forsvarskommandoen

Fremsendelse af redegørelse vedr. anskaffelse af ildstøttesystemer fra ELBIT Systems

Hermed fremsendes Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses redegørelse vedrørende anskaffelse af ildstøttesystemerne ATMOS og PULS fra ELBIT Systems på baggrund af Forsvarsministeriets anmodning af 20. juni 2023.

Som det fremgår af redegørelsen, blev Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse den 4. januar 2023 anmodet af Forsvarsministeriet om at tilvejebringe oplysninger vedrørende muligheder for hasteskaffelse af ildstøttesystemer til Forsvaret til brug for politisk stillingtagen om donation af alle Hærens CAESAR 8x8 artillerisystemer til Ukraine.

Som svar på anmodningen fra Forsvarsministeriet den 4. januar 2023 afleverede Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse den 9. januar 2023 en materielfaglig vurdering til Forsvarsministeriet. Det fremgik af denne vurdering, at der ville være mulighed for at modtage leverance af raketkaster- og rørtillerisystemer på en kort tidshorisont ved at lave direkte tildeling af kontrakt til ELBIT Systems. Det fremgik endvidere, at ELBIT Systems kunne levere rørtillerisystemer af typen ATMOS og raketkastere af typen PULS betydeligt hurtigere end de øvrige undersøgte leverandører.

Efterfølgende blev der truffet politisk beslutning om at donere alle danske CAESAR 8x8 til Ukraine og gennemføre en hasteskaffelse af ATMOS og PULS som erstatning for CAESAR 8x8.

Kontrakt om anskaffelse af ATMOS og PULS blev underskrevet den 28. februar 2023. De første systemer er på tidspunktet for afleveringen af denne redegørelse færdigproduceret fra fabrikken og forventes at ankomme til Danmark den 3. august 2023. Formålet med hasteskaffelsen vurderes dermed at blive opnået – Ukraine har gennem donationen af CAESAR 8x8 fået rådighed over et slagkraftigt artillerisystem til brug for det ukrainske forsvar mod den ulovlige russiske angrebskrig. Samtidig leveres erstatning for de donerede CAESAR 8x8 hurtigt til det danske forsvar, hvilket muliggør hurtig genopbygning af den danske operative kapacitet og fastholdelse af specialistkompetencer i Hæren.

Dato: 31. juli 2023

Enhed: FMI-LE
Sagsbeh.: FMI-LE-CH
Sagsnr.: 2023/010388
Dok.nr.: 383221
Bilag: 1

Forsvarsministeriets Materiel- og
Indkøbsstyrelse
Lautrupbjerg 1-5
2750 Ballerup

Tlf.: +45 7281 4000
Fax: +45 7281 4201
E-mail: fmi@mil.dk
www.fmi.dk

EAN: 5798000201767
CVR: 16 28 71 80

Sagsbehandleren direkte:
Tlf.: +45 7281 4047
E-mail: fmi-le-ch@mil.dk

Det bemærkes, at der siden Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses materiefaglige vurdering af 9. januar 2023 ikke er fremkommet oplysninger, der giver anledning til at ændre den materiefaglige vurdering. Siden dansk kontraktindgåelse vedrørende PULS-raketkastestystemet har Nederlandene også indgået kontrakt om anskaffelse af PULS. Herudover har Tyskland overvejelser om anskaffelse af PULS.

Det er lagt til grund for redegørelsen, at den i videst muligt omfang holdes uklassificeret mhp. at muliggøre offentliggørelse heraf, såfremt dette beslattes. Oplysninger, der af kommercielle eller andre grunde er fortrolige og således ikke kan offentliggøres, er for fuldstændighedens skyld vedlagt som fortrolige bilag. Der er ikke undladt oplysninger, som kunne være relevante for redegørelsen. Redegørelsen er ikke afgrænset til det formelle opdrag, og der er medtaget forhold, som Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse har vurderet relevante for at belyse sagen tilstrækkeligt.

Forsvarskommandoen har bidraget til redegørelsen, og Kammeradvokaten har været inddraget i forhold til beskrivelse af forløbet vedrørende forlig mellem Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse og ELBIT Systems i en retssag om en tidligere anskaffelse af artilleri.

Forsvarsministeriet Materiel- og Indkøbsstyrelse har i forbindelse med udarbejdelsen af redegørelsen rakt ud til de partnerlande (USA, Storbritannien, Frankrig, Tyskland, Norge, Sverige og Finland), som har været kontaktet i forbindelse med den hastige markedsafdækning. Det samme gør sig gældende for de af Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses vurderede relevante leverandører af rørartilleri- og raketkastestystemer, henholdsvis LOCKHEED MARTIN (fra USA), NEXTER Systems (fra Frankrig), HANWHA (fra Sydkorea) og ELBIT Systems (fra Israel).

Med venlig hilsen

Kim Jesper Jørgensen
Generalløjtnant
Chef for Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse

Ref.:
Forsvarsministeriets anmodning om redegørelse vedr. anskaffelse af ildstøttesystemer fra ELBIT Systems af 20. juni 2023.

Bilag:
Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses redegørelse vedr. anskaffelse af ildstøttesystemer fra ELBIT Systems (med 28 bilag).

REDEGØRELSE

ANSKAFFELSE AF ILDSTØTTESSYSTEMER FRA ELBIT SYSTEMS

INDLEDNING

Denne redegørelse beskriver forløbet vedrørende beslutning om anskaffelse af ildstøttesystemerne PULS og ATMOS fra firmaet ELBIT Systems som erstatning for donationen til Ukraine af alle Forsvarets CAESAR 8x8 artillerisystemer.

Redegørelsen er udfærdiget på baggrund af Forsvarsministeriets opgavestilling af 20. juni 2023, der er vedlagt som bilag 1.

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse er i udarbejdelsen af redegørelsen blevet anmodet om at inddrage Forsvarskommandoen, hvilket er sket.

RESUMÉ

Anskaffelsen i 2023 af ildstøttesystemer fra ELBIT Systems udspringer af Ruslands invasion af Ukraine. På baggrund af Ruslands invasion blev det fra dansk side – bl.a. efter henvendelse fra Ukraine og Frankrig – overvejet at bistå Ukraine med donation af Hærens langtrækkende artillerisystemer af typen CAESAR 8x8.

De danske overvejelser om at donere Hærens langtrækkende artillerisystemer til Ukraine pegede på, at en eventuel donation ville nødvendiggøre en hurtig anskaffelse af ny ildstøttekapacitet til det danske forsvar til erstatning for det donerede.

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse havde gennem 2022 i forvejen opbygget et kendskab til markedet for ildstøttekapaciteter, bl.a. i forbindelse med forberedelserne til det kommende forsvarsforlig. På denne baggrund tegnede der sig en forventning om, at en hurtig erstatningsanskaffelse kunne være mulig, såfremt det måtte blive besluttet at donere de danske CAESAR 8x8 til Ukraine. Især pegede de foreliggende oplysninger på, at det israelske firma ELBIT Systems muligvis ville kunne levere hurtigt.

På møde mellem Forsvarsministeriet, Forsvarskommandoen og Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse den 4. januar 2023 i Forsvarsministeriet blev der drøftet muligheder for donationer og muligheder for hurtig genanskaffelse, såfremt det måtte blive besluttet at donere de danske CAESAR 8x8. På mødet blev det tilkendegivet, at det var Forsvarskommandoens og Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses vurdering, at såfremt det måtte blive besluttet at donere CAESAR 8x8, så burde donationen omfatte samtlige danske CAESAR

Dato: 31. juli 2023

Enhed: FMI-LE
Sagsnr.: 2023/010388
Dok.nr.: 371496
Bilag: 29

Forsvarsministeriets Materiel- og
Indkøbsstyrelse
Lautrupbjerg 1-5
2750 Ballerup

8x8, forudsat en hurtig genanskaffelse måtte vise sig mulig. Denne vurdering skyldtes, at de danske CAESAR 8x8 er en materiel-type, som er særligt udviklet til Danmark og ikke i forvejen anvendes i Ukraine. Fra fransk side er der tidligere doneret artillerisystemer af typen CAESAR 6x6 til Ukraine.

CAESAR 6x6 og CAESAR 8x8 artillerisystemer

Det franske firma NEXTER Systems producerer CAESAR artillerisystemer i to grundlæggende forskellige varianter, CAESAR 6x6 og CAESAR 8x8. Betegnelsen 6x6 henholdsvis 8x8 knytter sig til antallet af trækkende hjul på lastvognen, der bærer artillerisystemet. CAESAR 6x6 anvendes i den franske hær og enkelte andre lande. CAESAR 8x8 blev produceret til den danske hær som en ny og videreudviklet variant med forbedret operativ kapacitet, herunder kan den danske CAESAR 8x8 skyde flere skud i minuttet end den franske CAESAR 6x6, den har bedre evne til at køre i terræn og kan medføre dobbelt så mange granater og drivladninger i forhold til den franske model.

CAESAR 8x8, NEXTER Systems

CAESAR 6x6, NEXTER Systems

Dette betyder, at ud over forskellige undervogne er der store forskelle på nøgleelementerne på de to artillerisystemer, fx er selve kanonrøret samt lademekanismen forskelligt på de to systemer. Desuden er kabinen til soldaterne større på CAESAR 8x8. CAESAR 6x6 har derfor ikke samme operative kapacitet som CAESAR 8x8 og opfylder ikke Hærens operative behov særligt i forhold til antal skud i minuttet, antal granater, der kan medbringes, og mobilitet.

Da CAESAR 8x8 som beskrevet er en særlig dansk model, ville der fra dansk side skulle arrangeres støtte til Ukraine til uddannelse, vedligeholdelse, reparation og forsyning med reservedele særskilt til de dansk-donerede CAESAR 8x8 artillerisystemer. Hertil kom, at erfaringsmæssigt ville alene en del af de donerede systemer på et givent tidspunkt kunne være i brugbar stand i Ukraine. En donation af blot en begrænset del af de danske artillerisystemer, fx seks systemer, ville derfor i praksis ikke være indsatsen værd. Hvis donationen skulle levere effekt på kamppladsen, var det derfor vurderingen, at der skulle doneres det størst mulige antal, dvs. alle danske 19 artillerisystemer.

På denne baggrund blev Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse senere den 4. januar 2023 anmodet af Forsvarsministeriet om at undersøge mulighederne for hurtig levering af ildstøttesystemer som erstatning for alle Hærens CAESAR 8x8 artillerisystemer, såfremt der blev truffet beslutning om at donere disse til Ukraine. Anmodningen er vedlagt som bilag 3. Sagen blev af hensyn til de daværende krav til hemmeligholdelse af donationer og den politiske proces holdt i en snæver kreds, hvilket også gjaldt kontakten med leverandører.

Opdraget til Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse skete som nævnt som opfølgning på et møde i Forsvarsministeriet samme dag, hvor muligheden for donation af CAESAR 8x8 blev drøftet. Det var her Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses vurdering, at der, grundet et allerede godt markedskendskab, kunne skabes grundlag for en indstilling på relativt kort tid. På den baggrund blev fristen til en materiefaglig vurdering fastsat til den 9. januar 2023.

Med afsæt i et generelt markedskendskab vurderede Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse, at det var relevant at fokusere på følgende fire leverandører af ildstøttesystemer: LOCKHEED MARTIN (fra USA), NEXTER Systems (fra Frankrig), HANWHA (fra Sydkorea) og ELBIT Systems (fra Israel).

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse supplerede det generelle markedskendskab med en hastig markedsafdækning i perioden 4.-9. januar 2023 omfattende henvendelse til udvalgte partnerlande (USA, Storbritannien, Frankrig, Tyskland, Norge, Sverige og Finland) og dialog med leverandører, hvor der efter Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses vurdering var behov for at supplere oplysninger fra det generelle markedskendskab.

På baggrund af tilbagemeldinger fra partnerlandene, konkluderede Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse, at der ikke forelå relevante muligheder for at låne, lease eller købe eksisterende (brugte) ildstøttesystemer på kort sigt til midlertidigt at inddække Hærens behov for ildstøttesystemer, indtil en varig erstatning kunne være på plads.

Som led i de materiefaglige overvejelser og anbefalinger for en hurtig levering af ildstøttesystemer havde Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse dialog med Forsvarskommandoen. Forsvarskommandoen lagde i dialogen vægt på, at en eventuel donation af alle Hærens CAESAR 8x8 artillerisystemer ville betyde, at Hæren ikke ville have langtrækkende ildstøtte til at understøtte Hærens kampenheder. I lyset af den sikkerhedspolitiske situation lagde Forsvarskommandoen derfor stor vægt på, at levering af ny ildstøttekapacitet kunne finde sted hurtigst muligt. Forsvarskommandoen understregede tillige behovet for en ildstøttekapacitet, der kunne leve op til de samme krav, som lå til grund for anskaffelsen af CAESAR 8x8.

Det var på den baggrund, at Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse om formiddagen den 9. januar 2023 afleverede en materiefaglig vurdering til Forsvarsministeriet vedrørende hasteanskaffelse af raketkaster- og rørartillerisystemer i lyset af eventuel donation af CAESAR 8x8 til Ukraine. Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse pegede i vurderingen på anskaffelse af både raketkaster- og rørartillerisystemer, da kombinationen heraf dels ville sikre den hurtigst mulige levering af ny ildstøttekapacitet til Forsvaret, og dels ville sikre rådighed over ildstøttesystemer, der kunne opfylde Forsvarets operative behov. Den materiefaglige vurdering er vedlagt som bilag 8 og bilag 9 i klassificeret og afklassificeret udgave.

Omtalte ildstøttesystemer

Rørartillerisystemer og raketkastersystemer er afgørende virkemidler på kamppladsen for hærenheder. Fælles for begge kategorier af ildstøttesystemer er, at selve våbensystemerne er monteret eller integreret på en platform, som enten kan være baseret på en lastvogn eller en bæltebaseret undervogn. For rørartillerisystemer opnås våbeneffekten gennem affyring af granater, og med raketkastersystemer opnås effekten gennem affyring af missiler. Rørartillerisystemer og raketkastersystemer kan opnå effekt på forskellige afstande, og typen af ammunition (granat eller missil) afgør effekten i målet, rækkevidde og præcision.

I nærværende redegørelse omtales raketkastersystemer fra leverandørerne LOCKHEED MARTIN, HANWHA og ELBIT Systems:

HIMARS, LOCKHEED MARTIN

CHUNMOO, HANWHA

PULS, ELBIT Systems

Herudover omtales rørartillerisystemer fra leverandørerne HANWHA, ELBIT Systems og NEXTER Systems:

K9, HANWHA

ATMOS, ELBIT Systems

CAESAR 8x8, NEXTER Systems

Det fremgår af den materiefaglige vurdering, at hvad angår NEXTER Systems, havde Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse oplysninger om en leveringstid for rørartillerisystemet CAESAR 8x8 på minimum 24 måneder. Det bemærkes, at Forsvarsministeriets Materiel-

og Indkøbsstyrelse i den materiefaglige vurdering af 9. januar 2023 (bilag 8 og bilag 9 i klassificeret og afklassificeret udgave) til Forsvarsministeriet ikke var præcis i formuleringen om, hvornår og hvordan oplysningerne om muligheder for levering af artillerisystemer fra NEXTER Systems var tilvejebragt.

Hvad angår ELBIT Systems, var der mulighed for levering af 12 ATMOS-rørartillerisystemer efter 12 måneder og de sidste syv systemer af de i alt 19 artillerisystemer efter 20 måneder. ELBIT Systems kunne desuden levere raketkastersystemet PULS med de første to systemer i juni 2023 og de sidste af i alt otte systemer i 1. kvartal 2024.

Hvad angår HANWHA, havde Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse oplysninger om en leveringstid på 30 måneder for henholdsvis rørartillerisystemet K9 og raketkastersystemet CHUNMOO.

Hvad angår LOCKHEED MARTIN, vurderede Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse, at HIMARS raketkastersystemet ikke var relevant i lyset af situationen og de oplyste lange leveringstider (min. 36 måneder).

Samlet set vurderede Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse den 9. januar, at ELBIT Systems kunne levere rørartillerisystemer (af typen ATMOS med en tilsvarende kapacitet som CAESAR 8x8) og raketkastersystemer (af typen PULS) betydeligt hurtigere end de øvrige undersøgte leverandører.

Forsvarsministeriet anmodede herefter samme dag, på baggrund af den materiefaglige vurdering, Forsvarskommandoen om *"at udarbejde en militærfaglig anbefaling for en eventuel donation af op til 19 stk. CAESAR-artilleripjecer til Ukraine og den potentielt efterfølgende erstatningsanskaffelse."*

Forsvarskommandoen sendte sin militærfaglige indstilling vedrørende eventuel donation af CAESAR 8x8 artillerisystemer til Forsvarsministeriets departement sidst på dagen den 9. januar 2023. Forsvarskommandoens indstilling er vedlagt som bilag 10 og bilag 11 i klassificeret og afklassificeret udgave. Dertil er supplerende svar fra Forsvarskommandoen af 13. januar 2023 vedlagt som bilag 14 og 15 i klassificeret og afklassificeret udgave. Det var centralt for Forsvarskommandoens indstilling, at Hæren i tilfælde af donation af CAESAR 8x8 hurtigst muligt fik rådighed over andre ildstøttesystemer.

ELBIT Systems fremsendte natten mellem den 8. og 9. januar 2023 tilbud på levering af PULS-raketkastersystemet og ATMOS-artillerisystemet. Tilbuddene er vedlagt som bilag 4-7 i klassificeret og afklassificeret udgave. Tilbuddene fra ELBIT Systems vedrørende PULS og ATMOS var gældende frem til udgangen af juni 2023. Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses fokus var rettet mod tilbuddenes leverance-

planer og ELBIT Systems muligheder for at opfylde disse med sigte på hurtigst mulig opbygning af den operative ildstøttekapacitet i Hæren. I forbindelse med dialogen med ELBIT Systems var det Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses opfattelse, at en tilbagemelding til ELBIT Systems hurtigst muligt og inden udgangen af januar 2023 kunne sikre Danmark en prioriteret plads i leverandørens produktionslinjer, herunder kunne ELBIT Systems få mulighed for tidligst muligt at lægge ordrer på komponenter fra underleverandører og producere systemerne.

Det bemærkes, at Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse ikke var præcis i formuleringerne om tilbuddenes gyldighed i de fremsendte oplysninger til Forsvarsministeriets departement. Det burde således tydeligere have fremgået, at der var tale om gyldigheden af leveranceplanerne og ELBIT Systems muligheder for at opfylde disse – og dermed den hurtigst mulige levering af de nye ildstøttesystemer – og ikke selve tilbuddenes juridiske gyldighed.

Den 19. januar 2023 blev det besluttet at donere alle 19 danske CAESAR 8x8 artillerisystemer til Ukraine.

Den 26. januar 2023 modtog Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse bemyndigelse fra Forsvarsministeriet til at iværksætte anskaffelse af ATMOS og PULS. Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse orienterede samme dag ELBIT Systems om beslutningen og fremsendte derudover den 2. februar 2023 to skriftlige hensigtserklæringer til ELBIT Systems om anskaffelse af ATMOS og PULS for at sikre hurtigst mulige levering. Hensigtserklæringerne er vedlagt som bilag 21 og 22. Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse og ELBIT Systems gennemførte de afsluttende forhandlinger og udarbejdelse af kontrakter på begge ildstøttesystemer i februar 2023. Begge anskaffelseskontrakter blev underskrevet den 28. februar 2023.

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse gennemførte inden kontraktindgåelsen en Corporate Social Responsibility (CSR)-analyse af ELBIT Systems i forhold til anskaffelsen af ATMOS og PULS. Det bemærkes, at Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse forud for Folketingets behandling af aktstykkerne for anskaffelserne den 26. januar 2023 havde gennemført en CSR-analyse af ELBIT Systems i forbindelse med forhandling af en rammeaftale vedrørende ammunition til Hærens eksisterende 120 mm mortersystemer. Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse havde således i forvejen viden om, at ELBIT Systems var indstillet på at overholde Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses krav til arbejdsklausuler, CSR og internationale sanktioner, ligesom det var klarlagt, at ELBIT Systems ikke var omfattet af internationale sanktioner. CSR-bilagene "Labour Clause, CSR and Sanction with follow-up" og "CSR Follow-up Action", der indgår i anskaffelseskontrakterne med ELBIT Systems, er vedlagt som bilag 24 og 25.

Hvad angår levering af PULS-raketkastersystemer, er der med kontrakten med ELBIT Systems aftalt leverance af i alt otte raketkastersystemer med tilhørende ammunition, forsyningskøretøjer og kommandostationer. De første to PULS-systemer modtages i Danmark den 3. august 2023, og de sidste to systemer planlægges modtaget i juni 2024.

Hvad angår levering af ATMOS-artillerisystemer, er der med kontrakten med ELBIT Systems aftalt levering af 19 artillerisystemer fra 1. kvartal 2024 og frem til 4. kvartal 2024. Herudover er det i kontrakten aftalt, at ELBIT Systems stiller ét artillerisystem – en såkaldt "demonstrator" – til rådighed for Danmark. Rådigheden over ATMOS-demonstratoren har bl.a. sigte på at starte teknisk uddannelse af instruktører og specialister hurtigst muligt. ATMOS-demonstratoren forventes at ankomme til Danmark den 3. august 2023 sammen med de første to PULS-systemer. Det bemærkes, at der bl.a. af hensyn til Hærens gennemførelse af uddannelse for de ukrainske soldater ikke var planlagt uddannelsesaktivitet for Hæren på ATMOS-demonstratoren i juni, men der var i den indledende planlægning for rådighed over ATMOS-demonstratoren skitseret en teknisk test af én dags varighed i den sidste uge af juni. Den test gennemføres som konsekvens af ovenstående efter sommerferien.

Kontrakterne og de første leverancer understøtter ønsket om hurtig levering af ny ildstøttekapacitet til Hæren som erstatning for den done-rede kapacitet.

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse besøgte Israel to gange i januar 2023. Begge besøg blev planlagt i november-december 2022 og havde således ikke på daværende tidspunkt sigte på erstatningsanskaffelse af ildstøttesystemer efter eventuel donation af CAESAR 8x8. Den 8.-10. januar 2023 besøgte en mindre delegation (to personer) ELBIT Systems. Henset til Forsvarsministeriets anmodning fra 4. januar om at undersøge mulighederne for anskaffelse af ildstøttesystemer blev der under besøget – foruden bl.a. orientering om ny teknologi på en række områder – også drøftet leveringstider og priser på ildstøttesystemer. Den 23.-26. januar 2023 besøgte en delegation (otte personer) fra Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse det israelske forsvarsministeriums afdeling for internationale anliggender (SIBAT) samt de israelske forsvarsindustrivirksomheder IAI, Rafael og ELBIT Systems. Forhold om eventuel anskaffelse af ATMOS og PULS blev efter Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses ønske forud for besøget ikke drøftet henset til den politiske proces efter beslutningen den 19. januar 2023 om at donere CAESAR 8x8.

Den 10. juli 2017 anlagde ELBIT Systems sag mod Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse i forlængelse af tildeling af kontrakt til NEXTER Systems om levering af nyt artillerisystem (CAESAR 8x8) til Hæren. Den 24. januar 2020 blev sagen af Klagenævnet afgjort til Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses fordel, idet Forsvarsmi-

nisteriets Materiel- og Indkøbsstyrelse i al væsentlighed blev frifundet. ELBIT Systems valgte efterfølgende at indbringe Klagenævnet for Udbuds afgørelse for retten i Glostrup. Kammeradvokaten har bistået Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse i klagesagen og forliget heraf.

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse og Kammeradvokaten har hele tiden været af den opfattelse, at afgørelsen fra Klagenævnet for Udbud med stor sandsynlighed ikke ville blive omgjort i byretten og dermed også, at ELBIT Systems ikke ville få medhold i sine krav. Af den grund har Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse fastholdt sit standpunkt og i forløbet flere gange understreget, at der ikke kunne blive tale om "kompensationskøb" af nogen art som led i et forlig. Sagen blev endeligt forliget i januar 2023, i sin essens, i samme vilkår, som de forligstilbud, der blev fremsat af Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse til ELBIT Systems undervejs i forløbet; første gang i efteråret 2021, og i løbet af 2022. Forliget mellem Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse og ELBIT Systems har – uagtet det tidsmæssige sammenfald i januar 2023 – ikke nogen sammenhæng til den efterfølgende kontraktindgåelse vedrørende ATMOS og PULS. Vedlagt som bilag 26 er Kammeradvokatens redegørelse for forløbet og som bilag 27 og 28 er i klassificeret og afklassificeret udgave vedlagt forligsteksten mellem ELBIT Systems og Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse.

Som supplement til redegørelsen er vedlagt en tidslinje (bilag 2). Tidslinjen indeholder de aktiviteter og hændelser, som Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse har vurderet relevante for at belyse sagen.

REDEGØRELSE

Afgrænsning af redegørelsen

Det er lagt til grund for redegørelsen, at den i videst muligt omfang holdes uklassificeret mhp. at muliggøre offentliggørelse heraf, såfremt dette besluttes. Oplysninger, der af kommercielle eller andre grunde er fortrolige og således ikke kan offentliggøres, er vedlagt som fortrolige bilag for fuldstændighedens skyld. Der er ikke undladt oplysninger, som kunne være relevante for redegørelsen. Redegørelsen er ikke afgrænset til det formelle opdrag, og der er medtaget forhold, som Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse har vurderet relevante for at belyse sagen tilstrækkeligt.

Baggrund for anskaffelsen

Anskaffelsen af ildstøttesystemer fra ELBIT Systems udspringer af den meget alvorlige situation, som Ruslands invasion af Ukraine har forårsaget i Ukraine og for hele Europa. Med den meget alvorlige situation i mente blev det fra dansk side – bl.a. efter henvendelse fra Ukraine og Frankrig – overvejet at bistå Ukraine med kraftige våben til indsættelse på slagmarken i Ukraine i form af en donation af Hærens langtræk-

kende artillerisystemer af typen CAESAR 8x8. Hvad angår det tidsmæssige perspektiv, var der fra ukrainsk side udtrykt ønske om at råde over de kraftige våben til forårsoffensiven i 2023.

De danske overvejelser om at donere Hærens langtrækkende artillerisystemer pegede på, at en eventuel donation ville nødvendiggøre en hurtig anskaffelse af nye ildstøttesystemer til det danske forsvar til erstatning for det donerede.

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse havde gennem 2022 i forvejen opbygget et kendskab til markedet for ildstøttesystemer, bl.a. i forbindelse med forberedelserne til det kommende forsvarsforlig. Samlet set tegnede der sig for Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse i 2022 et billede af, at markedet for ildstøttesystemer og ammunition hertil var kendetegnet ved stor efterspørgsel, stort pres på produktionskapaciteten, stigende priser og generelt lange leveringstider. Bl.a. havde firmaet NEXTER Systems den 13. og den 17. september 2022 oplyst, at NEXTER Systems ville kunne levere seks nye CAESAR 8x8 – magen til de danske CAESAR 8x8 – 24 måneder efter indgåelse af en kontrakt. Det var samtidig Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses opfattelse, at firmaet ELBIT Systems muligvis ville kunne levere ildstøttesystemer hurtigere, og at en hurtig erstatningsanskaffelse derfor kunne være mulig, såfremt det måtte blive besluttet at donere de danske CAESAR 8x8 til Ukraine.

På møde mellem Forsvarsministeriet, Forsvarskommandoen og Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse den 4. januar 2023 blev der drøftet muligheder for donationer og muligheder for hurtig genanskaffelse, såfremt det måtte blive besluttet at donere danske CAESAR 8x8. På mødet blev det tilkendegivet, at det var Forsvarskommandoens og Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses vurdering, at såfremt det måtte blive besluttet at donere CAESAR 8x8, så burde donationen omfatte samtlige danske CAESAR 8x8, forudsat en hurtig genanskaffelse måtte vise sig mulig. Denne vurdering skyldtes, at de danske CAESAR 8x8 er en materiel-type, som er særligt udviklet til Danmark og ikke i forvejen anvendes i Ukraine. Der ville derfor fra dansk side skulle arrangeres støtte til Ukraine til uddannelse, vedligeholdelse, reparation samt forsyning med reservedele særskilt til de dansk-donerede artillerisystemer. Hertil kom, at erfaringsmæssigt ville alene en del af de donerede systemer på et givent tidspunkt kunne være i brugbar stand i Ukraine. En donation af blot en begrænset del af de danske artillerisystemer, fx seks systemer, ville derfor i praksis ikke være indsatsen værd. Hvis donationen skulle have effekt på kamppladsen, var det vurderingen, at der skulle doneres det størst mulige antal, dvs. alle danske 19 artillerisystemer.

På den baggrund blev Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse senere den 4. januar 2023 givet i opdrag at undersøge mulighederne for hurtig levering af ildstøttesystemer som erstatning for alle Hærens

CAESAR 8x8 artillerisystemer, såfremt der blev truffet beslutning om at donere disse til Ukraine. Sagen blev af hensyn til de daværende krav til hemmeligholdelse af donationer og den politiske proces holdt i en snæver kreds, hvilket også gjaldt kontakten med leverandører.

Opdraget til Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse skete som nævnt som opfølgning på et møde i Forsvarsministeriet samme dag, hvor muligheden for donation af CAESAR 8x8 blev drøftet. Det var her Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses vurdering, at der, grundet et allerede godt markedskendskab, kunne skabes grundlag for en indstilling på relativ kort tid. På den baggrund blev fristen til en materiefaglig anbefaling fastsat til den 9. januar 2023. Anmodningen fra Forsvarsministeriet er vedlagt som bilag 3.

Som led i de materiefaglige overvejelser og anbefalinger for en hurtig levering af ildstøttesystemer havde Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse dialog med Forsvarskommandoen. Forsvarskommandoen lagde i dialogen vægt på, at en eventuel donation af alle Hærens CAESAR 8x8 artillerisystemer ville betyde, at Hæren ikke ville have langtrækkende ildstøtte til at understøtte Hærens kampenheder. I lyset af den sikkerhedspolitiske situation lagde Forsvarskommandoen derfor stor vægt på, at levering af ny ildstøttekapacitet kunne finde sted hurtigst muligt, og at uddannelse på nye ildstøttesystemer kunne indledes hurtigt. Forsvarskommandoen pegede, i dialogen med Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse, desuden på hensynet til at kunne fastholde erfarne medarbejdere ved Danske Artilleriregiment i Oksbøl, herunder at fastholdelse af kompetencer inden for ildstøtte ville være afgørende for Hærens mulighed for hurtigt at kunne genopbygge Hærens ildstøttekapacitet. Forsvarskommandoen understregede tillige behovet for en ildstøttekapacitet, der kunne leve op til de samme krav, som lå til grund for anskaffelsen af CAESAR 8x8.

Det var på den baggrund, at Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse om formiddagen den 9. januar 2023 afleverede en materiefaglig vurdering til Forsvarsministeriet vedrørende hasteanskaffelse af raketkaster- og rørrartillerisystemer i lyset af eventuel donation af CAESAR 8x8 til Ukraine. Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse pegede i vurderingen på anskaffelse af både raketkaster- og rørrartillerisystemer, da kombinationen heraf dels ville sikre den hurtigst mulige levering af ny ildstøttekapacitet til Forsvaret, og dels ville sikre rådighed over ildstøttesystemer, der kunne opfylde Forsvarets operative behov. Den materiefaglige vurdering er vedlagt som bilag 8 og bilag 9 i klassificeret og afklassificeret udgave.

Forsvarsministeriet anmodede herefter samme dag, på baggrund af den materiefaglige vurdering, Forsvarskommandoen om *"at udarbejde en militærfaglig anbefaling for en eventuel donation af op til 19 stk. CAESAR-artilleripjecer til Ukraine og den potentielt efterfølgende erstatningsanskaffelse."*

Forsvarskommandoen sendte sin militærfaglige indstilling vedrørende eventuel donation af CAESAR 8x8 artillerisystemer til Forsvarsministeriets departement sidst på dagen den 9. januar 2023. Det var centralt for Forsvarskommandoens indstilling, at Hæren i tilfælde af donation af CAESAR 8x8 hurtigst muligt fik rådighed over andre ildstøttesystemer. Forsvarskommandoen vurderede det afgørende, at der som erstatning for donationen umiddelbart blev anskaffet raketkastere, da disse ildstøttesystemer kunne leveres hurtigst, og dernæst nyt rørartilleri. Følgende fremgik bl.a. af indstillingen:

"Generelt vurderer Forsvarskommandoen, at artilleriet operativt set er en kampafgørende kapacitet for 1. Brigade, da artilleri er nødvendigt for at kunne understøtte såvel brigaden som kampbataljonernes indsættelse og beredskab."

"Det er således Forsvarskommandoens opfattelse, at tilvejebringelse af operative ildstøttesystemer til Forsvaret er af væsentlig sikkerhedsmæssig betydning for kampkraften i den danske hær. Hertil kommer, at det vil være en udfordring at fastholde specialiserede personalegrupper i en periode, hvis der går for lang tid med at anskaffe alternative ildstøttesystemer."

"Det er derfor afgørende for Forsvaret, at Hæren i tilfælde af donation af CAESAR pjecerne hurtigst muligt får rådighed over andre ildstøttesystemer."

"Derfor vurderes det afgørende, at der som erstatning for donationen umiddelbart anskaffes raketkastere og dernæst nyt rørartilleri. På den måde vil der kunne tilvejebringes en erstatningskapacitet inden for tilnærmelsesvis samme tidshorizont som den operative klarmelding af CAESAR-pjecerne. Dermed kan den negative effekt af donationen på Hærens kampkraft mitigeres og kapaciteten fremtidssikres samtidig med at Danmark yder substantiel støtte til Ukraine."

"Det anbefales at donere 19 CAESAR-pjecer til Ukraine under forudsætning af, at Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse samtidig iværksætter anskaffelse af 8 raketkastere med tilhørende logistik og initialpakke af missiler samt af 19 artilleripjecer med tilhørende initiallogistik."

Forsvarskommandoens indstilling er vedlagt som bilag 10 og bilag 11 i klassificeret og afklassificeret udgave. Dertil er supplerende svar fra Forsvarskommandoen af 13. januar 2023 vedlagt som bilag 14 og 15 i klassificeret og afklassificeret udgave.

Anskaffelsens natur

Udgangspunktet er, at Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses normale anskaffelsesproces foretages via EU-udbud. Anskaffelses-

processen relateret til udbud kan overordnet inddeles i tre faser: 1) markedsundersøgelsesfase, 2) kontraktudformning og udbudsphase, 3) kontraktindgåelsesfase og implementering. Den samlede proces for en anskaffelse som de konkrete artillerisystemer vil normalt strække sig over en længere årrække.

I hastende tilfælde, hvor der ikke er tid til at gennemføre et EU-udbud, og hvor nationale sikkerhedsinteresser tilsiger en hurtig anskaffelse, er der i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF) art. 346 hjemmel til at gennemføre anskaffelsen ved direkte tildeling, når betingelserne, som hér, i øvrigt vurderes at være opfyldt.

I den konkrete sag blev der lagt vægt på, at leveringen skulle finde sted hurtigst muligt, hvilket var det primære afsæt for markedsafdækningen op til tildelingstidspunktet.

Tidligere udbud vedrørende artillerisystemer

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse har tidligere gennemført to udbudsforløb med det formål at anskaffe artillerisystemer til Forsvaret. Det første udbud blev gennemført fra 2013 til 2015. Tre leverandører afleverede i forbindelse med udbuddet et endeligt tilbud (et såkaldt "best and final offer"); SAMSUNG (senere benævnt HANWHA) med artillerisystemet K9, NEXTER Systems med artillerisystemet CAESAR 6x6 og ELBIT Systems med artillerisystemet ATMOS. På baggrund af en evaluering af de endelige tilbud blev ELBIT Systems vurderet til at vinde kontrakten med artillerisystemet ATMOS. Udbuddet blev annulleret, inden der kunne indgås kontrakt.

Det andet udbudsforløb blev gennemført i perioden 2015 til 2017. NEXTER Systems med artillerisystemet CAESAR 8x8 og ELBIT Systems med artillerisystemet ATMOS indleverede i den forbindelse et endeligt tilbud. På baggrund af en evaluering heraf blev NEXTER Systems tildelt kontrakten med artillerisystemet CAESAR 8x8. HANWHA deltog også i anden udbudsrunde med artillerisystemet K9, men valgte ikke at indgive et endeligt tilbud.

Markedsafdækning

Markedskendskab

En af Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses hovedopgaver er at anskaffe materiel til Forsvaret, Hjemmeværnet og Beredskabet, og som led heri opretholder Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse et løbende markedskendskab bl.a. ved at gennemføre besøg ved og dialog med nuværende og potentielle leverandører af materiel til det danske Forsvar, ligesom Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse bl.a. besøger våben- og materielmesser. Som eksempel herpå kan det nævnes, at direktøren for Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse i 2021 og 2022 bl.a. besøgte den statsejede franske våbenproducent NEXTER Systems samt de tyske våbenproducenter

Rheinmetall, Flensburger Fahrzeugbau Gesellschaft og Kraus Maffei-Wegmann.

Som led i forberedelse af eventuelt kommende militær- og materiefaglige input til en ny forsvarsaftale udvidede Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse gennem 2022 markedskendskabet inden for områder, der eventuelt kunne blive relevante i en ny forsvarsaftale, herunder bl.a. inden for ildstøttesystemer. Grundlaget herfor hvilede bl.a. på dialog med Forsvarskommandoen om potentielle behov for operative kapaciteter og krav hertil.

Hvad angår rørtillærssystemer, havde Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse et bredt kendskab til markedet, hvilket bl.a. tog afsæt i den tidligere anskaffelsesproces af ildstøttesystemer til Hæren og i forberedelser af militær- og materiefaglige input til en ny forsvarsaftale, hvor der i efteråret 2022 blev undersøgt muligheder for at levere flere CAESAR 8x8 artillerisystemer, såfremt dette ville blive efterspurgt. Her oplyste NEXTER Systems den 13. og den 17. september 2022, at NEXTER Systems ville kunne levere seks nye CAESAR 8x8 – magen til de danske CAESAR 8x8 – 24 måneder efter indgåelse af en kontrakt.

Hvad angår raketkastersystemer, opbyggede Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse indsigt i markedet ved dialog med leverandører og besøg på våbenudstillinger. Dialogen om teknologi, udvikling og leveringsmuligheder blev primært gennemført med leverandører med stor ekspertise inden for raketkastersystemer, hvilket omfattede HANWHA (fra Sydkorea), ELBIT Systems (fra Israel) og Lockheed Martin (fra USA).

Samlet set tegnede der sig for Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse i 2022 et billede af, at markedet for ildstøttesystemer og ammunition hertil var kendetegnet ved stor efterspørgsel, stort pres på produktionskapaciteten, stigende priser og generelt lange leveringstider. Det var samtidig Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses opfattelse, at firmaet ELBIT Systems muligvis ville kunne levere ildstøttesystemer relativt hurtigt.

Hastig markedsafdækning

Med afsæt i anmodningen fra Forsvarsministeriet af 4. januar 2023, gennemførte Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse på få dage en hastig markedsafdækning med afsæt i et afgrænset søgefelt af leverandører og partnerlande.

Den konkrete markedsafdækning var todelt og omfattede dels henvendelse til udvalgte partnerlande, dels dialog med leverandører, hvor der efter Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses vurdering var behov for at supplere oplysninger fra det generelle markedskendskab.

Henvendelsen til partnerlande havde til formål at afdække muligheden for at låne, lease eller købe eksisterende (brugte) ildstøttesystemer på kort sigt til midlertidigt at inddække Hærens behov, indtil en varig erstatning for en eventuel donation af CAESAR 8x8 artillerisystemer var på plads.

Den hastige markedsafdækning hvilede på Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses markedskendskab, jf. ovenstående. Det blev efter dialog med Forsvarskommandoen som nævnt lagt til grund, at en varig erstatning skulle have en tilsvarende operativ kapacitet som CAESAR 8x8, og at Hæren hurtigst mulig skulle have rådighed over ildstøttesystemer, jf. også baggrund for anskaffelsen. På den baggrund var fokus i indhentningen af oplysninger: leveringstid, anskaffelsespris og de forventede langsigtede driftsomkostninger.

Da tiden til rådighed for markedsafdækningen var kort, vurderede Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse på baggrund af det generelle markedskendskab, at det var relevant at fokusere på følgende fire leverandører af ildstøttesystemer i den materiefaglige vurdering: LOCKHEED MARTIN, NEXTER Systems, HANWHA og ELBIT Systems.

Henvendelse til partnerlande

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses henvendelse til udvalgte partnerlande havde som nævnt til formål at afdække muligheder for at låne, lease eller købe eksisterende (brugte) ildstøttesystemer og ad den vej tilvejebringe en midlertidig ildstøttekapacitet på kort tid for bl.a. at sikre fastholdelse af kompetencer på ildstøtteområdet i Hæren. I lyset af den særlige og hastende situation, blev henvendelsen foretaget den 6. januar 2023 af Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses direktør direkte til materieldirektørerne i USA, Storbritannien, Frankrig, Tyskland, Norge, Sverige og Finland.

Dialogen med den franske materieldirektør blev tillagt vægt, dels fordi Frankrig havde opfordret til donation af de danske CAESAR 8x8 artillerisystemer, og dels fordi den franske materieldirektør vurderedes at have indblik i de franske statsejede våbenproducenters formåen, herunder NEXTER Systems. Efter fransk ønske er dialogen med den franske materieldirektør fortrolig og kan ikke offentliggøres. Dialogen er dog vedlagt denne redegørelse som bilag 12 i klassificeret udgave. Dialogen med den franske materieldirektør bragte ikke nyt i forhold til det markedskendskab, som Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse i forvejen havde, herunder vedrørende mulighederne for levering af CAESAR 8x8.

På baggrund af tilbagemeldinger fra partnerlandene konkluderede Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse, at der ikke forelå relevante muligheder for at låne, lease eller købe eksisterende (brugte) ildstøttesystemer fra partnerlande på kort sigt til midlertidigt at inddække

Hærens behov for ildstøttesystemer, til en varig erstatning kunne være på plads.

Leverandørmuligheder

Den hastige markedsafdækning ift. leverandørmuligheder fokuserede på tilvejebringelse af oplysninger til at supplere Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses markedskendskab fra 2022.

LOCKHEED MARTIN

Hvad angår oplysninger fra leverandøren LOCKHEED MARTIN, havde Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse gennem 2022 modtaget oplysninger om bl.a. teknologi, prisniveau og leveringstider vedrørende raketkastersystemet HIMARS. Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse havde møder med LOCKHEED MARTIN om HIMARS den 24. maj 2022 (virtuelt), den 15. juni 2022 (ved våbenudstillingen EUROATORY i Paris) og den 24. juni 2022 (i Ballerup). Herudover gennemførte LOCKHEED MARTIN og en repræsentant fra US Office of Defense Cooperation en workshop vedrørende HIMARS den 29. november 2022 i Oksbøl for repræsentanter fra Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse, Forsvarskommandoen, Hærkommandoen og Danske Artilleriregiment. Leveringstid på raketkastersystemet blev drøftet på alle møder, og ved workshoppen den 29. november 2022 oplyste LOCKHEED MARTIN, at leveringstiden ville være minimum 36 måneder, hvilket var betydeligt længere end øvrige alternativer. Dertil oversteg de af LOCKHEED MARTIN mundtligt oplyste priser på HIMARS betydeligt de øvrige kandidater. Som følge heraf vurderede Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse at have tilstrækkelig information vedrørende HIMARS. Det bemærkes i den forbindelse, at Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse ikke anmodede USA om officielle leveringstider og priser, da en sådan proces erfaringsmæssigt tager flere måneder og derfor ville være irrelevant ift. den skitserede proces.

NEXTER Systems

Hvad angår oplysninger fra leverandøren NEXTER Systems, vurderede Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse i starten af januar 2023 at have et tilstrækkeligt kendskab til NEXTER Systems artillerisystemer, priser og leveringstider. Til baggrund for vurderingen lå 1) den løbende dialog med NEXTER Systems om den på det tidspunkt aktive kontrakt vedrørende levering og færdiggørelse af 19 CAESAR 8x8 artillerisystemer, 2) dialog med NEXTER Systems i efteråret 2022 om muligheder for eventuel levering af yderligere seks CAESAR 8x8 artillerisystemer i regi af en ny forsvarsaftale fra 2024 og frem, jf. ovenstående og 3) dialog med den franske materieldirektør, jf. ovenstående.

Det bemærkes, at Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse i den materiefaglige vurdering af 9. januar 2023 (bilag 8 og bilag 9 i klassificeret og afklassificeret udgave) til Forsvarsministeriet beklageligvis ikke var præcis i formuleringen om, hvornår og hvordan oplysningerne om muligheder for levering af artillerisystemer fra NEXTER Sy-

stems var tilvejebragt. Det fremgår således af den materiefaglige vurdering, at der var rettet uformel henvendelse til tre relevante leverandører, herunder NEXTER Systems. Det var dog ikke tilfældet for NEXTER Systems, hvor oplysningerne som anført i denne redegørelse var baseret på den løbende dialog med NEXTER Systems, den konkrete dialog med NEXTER Systems i efteråret 2022 om yderligere systemer samt dialogen i januar 2023 med den franske materieldirektør.

Det bemærkes desuden, at Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses direktør den 19. januar 2023 orienterede NEXTER Systems' direktør om beslutningen om at donere alle 19 CAESAR 8x8 artillerisystemer. I den forbindelse spurgte direktøren for Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse bekræftende til priser og leveringstider på CAESAR 8x8 som oplyst i efteråret 2022. I forlængelse heraf fremsendte NEXTER Systems den 25. januar 2023 et tilbud til Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse om levering af CAESAR 6x6 artillerisystemer. Da tilbuddet omhandlede levering af artillerisystemer CAESAR 6x6, der som tidligere nævnt er forskelligt fra CAESAR 8x8 og ikke lever op til Hærens operative behov, vurderede Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse, at det ikke var relevant at gå videre hermed. Tilbud fra NEXTER er vedlagt som bilag 19 og 20 i klassificeret og i afklassificeret udgave.

HANWHA

Hvad angår oplysninger fra leverandøren HANWHA, vurderede Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse i starten af januar 2023 at have et solidt kendskab til HANWHA's teknologi og systemer, bl.a. på baggrund af dialog med HANWHA i løbet af 2022, men at der var behov for opdaterede oplysninger om leveringstider og priser. På den baggrund rettede Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse henvendelse til HANWHA's danske agent Military Equipment Denmark (M.E.D.), hvilket er almindelig praksis for Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse ift. leverandører, der lader sig repræsentere af agenter i Danmark. M.E.D. oplyste, på vegne af HANWHA, bl.a. at leveringstiden på rørartillerisystemet K9 og raketkastersystemet CHUNMOO ville være 30 måneder.

Det bemærkes, at Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse den 20. januar 2023 modtog en henvendelse fra M.E.D. med anmodning om et møde på vegne af HANWHA med sigte på at fremlægge muligheder for efter donation af CAESAR 8x8 at dække behovet for ildstøttesystem med rørartillerisystemet K9. Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse modtog tillige en henvendelse den 24. januar 2023 fra den sydkoreanske forsvarsattaché i Berlin (forsvarsattachéen er sideakkrediteret til det danske forsvarsministerium), hvori forsvarsattachéen nævner, at det fra HANWHA var oplyst, at Danmark eventuelt kunne være interesseret i at anskaffe rørartillerisystemet K9 fra HANWHA som erstatning for CAESAR 8x8. Forsvarsattachéen foreslog i henvendelsen et møde herom i februar 2023. I lyset af de tidligere

modtagne oplysninger, jf. ovenstående, fandt Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse det ikke relevant at gå videre med et sådant møde.

ELBIT Systems

Hvad angår oplysninger fra leverandøren ELBIT Systems, vurderede Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse at have et godt kendskab til teknologi og systemer bl.a. fra de tidligere nævnte udbud i 2015 og 2017 samt fra opbygning af markedskendskab på raketkaster-systemer i løbet af 2022, herunder bl.a. ved workshop den 15. december 2022. Der var dog behov for opdaterede oplysninger om pris og leveringstid. Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse benyttede et i forvejen planlagt virksomhedsbesøg ved ELBIT Systems, den 8.-10. januar 2023, til at bede om priser og leveringstider for ildstøttesystemer. Besøget ved ELBIT Systems er nærmere beskrevet senere i redegørelsen. Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse modtog på den baggrund (natten mellem den 8. og 9. januar 2023) oplysninger om priser og leveringstider for rørtillerisystemer og raketkastersystemer

Samlet resultat af markedsafdækningen

Som nævnt lagde Forsvarskommandoen stor vægt på, at levering af ny ildstøttekapacitet kunne finde sted hurtigst muligt, og at uddannelse kunne indledes hurtigst muligt.

Baseret på Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses generelle markedskendskab og oplysninger fra den hastige markedsafdækning, vurderede Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse i den materiefaglige vurdering den 9. januar 2023 (bilag 8 og bilag 9 i klassificeret og afklassificeret udgave), at ELBIT Systems kunne levere både raketkastersystemer og rørtillerisystemer betydeligt hurtigere end de øvrige undersøgte leverandører.

Hvad angår LOCKHEED MARTIN anførte Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse i den materiefaglige vurdering den 9. januar 2023, at HIMARS raketkastersystemet ikke vurderedes relevant i lyset af situationen og de oplyste lange leveringstider (min. 36 måneder).

Hvad angår ELBIT Systems, anførte Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse, at ELBIT Systems kunne levere raketkastersystemet PULS med de første to systemer i juni 2023 og de sidste af i alt otte systemer i 1. kvartal 2024, og at ELBIT Systems kunne levere 12 ATMOS-rørtillerisystemer efter 12 måneder og de sidste syv systemer efter 20 måneder. Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse anførte endvidere, at der ville være mulighed for at modtage leverance af raketkaster- og rørtillerisystemer – på en for markedet og i lyset af den aktuelle situation – kort tidshorisont ved at lave en direkte tildeling til ELBIT Systems.

Hvad angår HANWHA's muligheder for levering af artillerisystemer og raketkastersystemer, anførte Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse en leveringstid på 30 måneder for henholdsvis raketkastersystemet CHUNMOO og rørartillerisystemet K9.

Hvad angår NEXTER Systems' muligheder for levering af artillerisystemer, anførte Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse en leveringstid for rørartillerisystemet CAESAR 8x8 på minimum 24 måneder.

Samlet set bemærkes det, at Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse som led i den hastige markedsafdækning i dagene mellem den 4. og 9. januar 2023 ikke bad leverandører om at fremsende konkrete tilbud, da leverandører erfaringsvis skal bruge længere tid på at udarbejde sådanne tilbud, og da det blev vurderet, at Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse i forvejen havde et retvisende billede af virksomhedernes leveringstid af relevante systemer. ELBIT Systems fremsendte dog, som opfølgning på Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses anmodning om opdaterede priser og leveringstider, natten mellem den 8. og 9. januar 2023 et tilbud¹ vedrørende levering af henholdsvis rørartillerisystemet ATMOS og raketkastersystemet PULS. Tilbuddene er vedlagt som bilag 4-7 i klassificerede og afklassificerede udgaver.

Tilbuddene fra ELBIT Systems blev således lagt til grund i den materiefaglige anbefaling den 9. januar 2023. Det var samtidig Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses vurdering – på baggrund af markedskendskabet og den hastige markedsafdækning – at det ikke var relevant at indhente tilbud fra LOCKHEED MARTIN, HANWHA og NEXTER Systems eller yderligere validere de oplysninger, som var tilvejebragt gennem 2022 og i den hastige markedsafdækning i starten af januar 2023. NEXTER Systems fremsendte den 25. januar 2023, som nævnt, et tilbud på levering af CAESAR 6x6.

Tilbud og placering af ordre

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse modtog som anført natten mellem den 8. og 9. januar 2023 tilbud fra ELBIT Systems på anskaffelse af henholdsvis ATMOS-artillerisystemer og PULS-raketkastersystemer.

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse anførte i den materiefaglige vurdering af 9. januar 2023, at ELBIT Systems kunne levere de første to PULS-systemer i juni 2023, hvis en ordre blev lagt i januar 2023. Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse havde således

¹ Den materiefaglige vurdering til Forsvarsministeriet af 9. januar 2023 ville uanset det fremsendte tilbud fra ELBIT Systems give samme indstilling. Derfor ville Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse også senere i januar 2023 have anmodet ELBIT Systems om at udarbejde et tilbud, i så fald dette ikke allerede var modtaget.

den opfattelse, at en tilbagemelding til ELBIT Systems hurtigst muligt og inden udgangen af januar 2023 kunne sikre Danmark en prioriteret plads i leverandørens produktionslinjer, herunder kunne ELBIT Systems få mulighed for tidligst muligt at lægge ordrer på komponenter fra underleverandører og producere systemerne med sigte på hurtigst mulig opbygning af den operative ildstøttekapacitet i Hæren. Denne opfattelse bundede i Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses drøftelser under besøget ved ELBIT Systems den 8.-10. januar 2023. I overensstemmelse hermed har ELBIT Systems efterfølgende den 2. juni 2023 (bilag 23) oplyst, at de anførte datoer for tilbuddenes gyldighed var en formalitet, og at datoerne for tilbuddenes gyldighed reelt var uden betydning, da anskaffelsen hastede, og fokus var rettet mod hurtigst mulige levering for at dække det operative behov for ildstøtte i Forsvaret. Datoerne for gyldighed blev således fra ELBIT Systems anført, fordi sådanne tilbud almindeligvis ikke kan være gyldige uden en udløbsdato. Begge tilbud var gældende frem til udgangen af juni 2023.

Hvad angår leveranceplanerne for ATMOS, fremgår det af tilbuddet, at leverance af de første artillerisystemer er mulig 12 måneder efter ordre afgives/kontrakt indgås. Hvad angår leveranceplanerne for PULS, fremgår det af tilbuddet, at leverance af de første to PULS-raketkastersystemer var mulig i juni 2023.

Bidrag til aktstykker

Det bemærkes, at Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse almindeligvis bidrager til eller laver udkast til de faktuelle forhold i aktstykker vedrørende anskaffelser af materiel til Forsvaret. Dette var også tilfældet med aktstykkerne for anskaffelse af henholdsvis rørartillerisystemet ATMOS og raketkastersystemet PULS.

Den 17. januar 2023 fremsendte Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse et indledende bidrag til Forsvarsministeriets departement vedrørende mulige betalingsafløb for henholdsvis raketkastersystemet PULS og artillerisystemet ATMOS, såfremt det blev besluttet at donere CAESAR 8x8 og genanskaffe nye ildstøttesystemer. I mailen (vedlagt som bilag 16 og 17 i klassificeret og afklassificeret udgave) anførte Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse – i overensstemmelse med ovennævnte opfattelse –, at:

"... en hurtig levering af en erstatningskapacitet – herunder raketkastersystemet PULS – [er] betinget af, at der placeres en ordre hos leverandøren ELBIT Systems i januar i indeværende år."

Hvad angår PULS, anførte Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse endvidere følgende:

"Det aktuelle tilbud på raketkastersystemet med så kort leveringstid kan udelukkende lade sig gøre, fordi ELBIT Systems i så fald vil båndlægge dele af en igangværende produktion, som var målrettet en anden kunde, til Danmark."

”Såfremt der ikke indgås aftale med ELBIT Systems nu, vil Danmarks eventuelle senere behov skulle indpasses i leverandørens normale produktionskapacitet og planlægning – og her vurderes leveringstiden at kunne være 24-36 måneder, hvilket med den nuværende efterspørgsel på den type systemer er gængs for markedet.”

Opsamlende anførte Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse endvidere følgende:

”Ud fra et operativt, teknisk og merkantilt perspektiv, er det FMI’s anbefaling, at en hastensskaffelse af raketkastersystemet PULS tiltrædes øjeblikkeligt med sigte på at udnytte det aktuelle tilbud fra ELBIT Systems, hvilket vil muliggøre levering af to systemer i juni 2023, to systemer i september 2023, to systemer i december 2023 og to systemer i 1. kvartal 2023 samt levering af rørtillerisystemet ATMOS i 2024.”

Efterfølgende – den 24. januar 2023 – fremsendte Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse udkast til aktstykker vedrørende henholdsvis PULS og ATMOS til Forsvarsministeriet forud for Finansudvalgetes behandling den 26. januar 2023 (bilag 18). I Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses udkast til aktstykke vedrørende anskaffelse af ATMOS anførtes det, at:

”Aktstykket haster, idet kontrakten med leverandøren skal underskrives snarest muligt af hensyn til tilbuddets gyldighed, produktionsmuligheder og en hastig genopbygning af den operative kapacitet.”

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse anførte ikke en lignende formulering om den hastende karakter i udkast til aktstykket vedrørende anskaffelse af PULS.

Samlet set bemærkes det, at Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse ikke var præcis i formuleringerne om tilbuddenes gyldighed i de fremsendte oplysninger til Forsvarsministeriets departement den 9., 17. og 24. januar 2023. Det burde således tydeligere have fremgået, at der var tale om gyldigheden af leveranceplanerne og ELBIT Systems muligheder for at opfylde disse – og dermed den hurtigst mulige levering af de nye ildstøttesystemer – og altså ikke selve tilbuddenes juridiske gyldighed.

Folketinget traf den 19. januar 2023 beslutning om at donere alle Hærens CAESAR 8x8 artillerisystemer til Ukraine. Derefter tiltrådte Folketinget den 26. januar 2023 aktstykkerne vedrørende anskaffelse af henholdsvis raketkastersystemet PULS og rørtillerisystemet ATMOS.

Umiddelbart efter den politiske godkendelse af aktstykkerne i Finansudvalget den 26. januar 2023 modtog Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse bemyndigelse fra Forsvarsministeriet til at iværksætte

anskaffelse af ATMOS-artillerisystemer og PULS-raketkastersystemer. Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse orienterede samme dag ELBIT Systems om beslutningen for at sikre den hurtigst mulige start på anskaffelsen. Dertil fremsendte Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse den 2. februar 2023 to skriftlige hensigtserklæringer – såkaldte *Letters of Intent* – til ELBIT Systems om anskaffelse af henholdsvis ATMOS-artillerisystemer og PULS-raketkastersystemer. Formålet var at sikre den hurtige leverance fra ELBIT systems. Hensigtserklæringerne er vedlagt som bilag 21 og 22.

Det var Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses vurdering, at en meget hurtig indgåelse af kontrakterne og forudgående skriftlige hensigtserklæringer var nødvendige for at sikre, at ELBIT Systems kunne leve op til de i tilbuddene skitserede meget hurtige leveranceplaner. Såfremt en sådan hurtig gensidig accept ikke kunne være opnået mellem Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse og ELBIT Systems, er det Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses vurdering, at ikke ville være muligt for ELBIT Systems at prioritere leverance til Danmark ind i produktionslinjerne.

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse og ELBIT Systems gennemførte de afsluttende forhandlinger og udarbejdelse af kontrakter på begge ildstøttesystemer i februar 2023. Begge anskaffelseskontrakter blev underskrevet den 28. februar 2023 i København. I den periode blev der også indgået aftale mellem Erhvervsministeriets Erhvervsstyrelse og ELBIT Systems om industrisamarbejde, hvilket var en forudsætning for at underskrive kontrakterne. Yderligere blev ELBIT Systems i forhold til anskaffelserne bedt om at underskrive erklæringer omhandlende både forbud mod overtrædelse af de obligatoriske udelukkelsesgrunde i udbudsreglerne, samt overholdelse af de på daværende tidspunkt relevante Rusland-sanktioner. Begge dele er normal praksis i Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses anskaffelser. Det bemærkes, at der efter forhandlingsforløbet blev indrykket en ordretildelingsbekendtgørelse i Tillæg til EU-tidende.

Leveranceplaner

Tilbuddene fra ELBIT Systems på anskaffelse af 19 ATMOS artillerisystemer og otte PULS raketkastersystemer indeholdt som anført meget hurtige leveringsplaner.

Hvad angår levering af PULS-raketkastersystemer, er der med kontrakten med ELBIT Systems aftalt leverance af i alt otte raketkastersystemer med tilhørende ammunition, forsyningskøretøjer og kommandostationer. De første to PULS-systemer var jf. kontrakten klar ved fabrikken ved udgangen af juni 2023 og modtages i Danmark den 3. august 2023. Herefter planlægges de resterende PULS-systemer klar ved fabrikken med to systemer ved udgangen af september 2023, to systemer ved udgangen af marts 2024 og de sidste to systemer i juni 2024. Dertil leveres ammunition løbende frem til 2025.

Hvad angår levering af ATMOS-artillerisystemer, er der med kontrakten med ELBIT Systems aftalt levering af 19 artillerisystemer fra 1. kvartal 2024 og frem til 4. kvartal 2024. De første seks ATMOS-systemer skal, jf. kontrakten, være klar 12 måneder efter kontraktindgåelsen. De næste seks systemer skal være klar efter 16 måneder, og de sidste syv systemer skal være klar efter 20 måneder. Herudover er det i kontrakten aftalt, at ELBIT Systems stiller ét artillerisystem – en såkaldt "demonstrator" – til rådighed for Danmark fra tre måneder efter kontraktindgåelse, frem til de sidste syv ATMOS-systemer leveres. ATMOS-demonstratoren er i hovedfunktioner og grundopbygning magen til de ATMOS-artillerisystemer, der produceres til Danmark, og rådigheden over ATMOS-demonstratoren har bl.a. sigte på at starte teknisk uddannelse af instruktører og specialister hurtigst muligt.

Det bemærkes, at Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse i starten af maj 2023 blev opmærksom på, at der i de aftalte leveringstidspunkter ikke var medregnet transporttid til Danmark, dvs. leveringsstedet er ELBIT Systems' fabrik. Af logistiske grunde, herunder ekspeditionstid i forhold til transport og tolldokumenter, har det på den baggrund ikke været muligt at få ATMOS-demonstratoren transporteret til Danmark i juni. ATMOS-demonstratoren forventes derfor at ankomme til Danmark den 3. august 2023 sammen med de første to PULS-systemer.

Det bemærkes, at Forsvarskommandoen har oplyst, at forsvarsforslagskredsen på et møde den 25. januar 2023 blev orienteret om en skitseplan for de nye ildstøttesystemer. I skitseplanen (grafisk fremstilling) fremgår et lån af et ATMOS-artillerisystem i foråret 2023. Skitseplanen kunne således give indtryk af, at ATMOS-demonstratoren ville være til rådighed tidligere end ovenstående tidsplan, dvs. tidligere end juni 2023. Det bemærkes i den forbindelse, at der ikke – hverken ved Forsvarskommandoen eller ved Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse – har indgået en tidligere rådighed over ATMOS-demonstratoren end juni i planlægningen. Dette skyldes bl.a. hensynet til Hærens gennemførelse af uddannelse på CAESAR 8x8 for de ukrainske soldater. Af samme grund var der heller ikke planlagt uddannelsesaktivitet for Hæren på ATMOS-demonstratoren i juni, men der var i den indledende planlægning for rådighed over ATMOS-demonstratoren skitseret en teknisk test af én dags varighed i den sidste uge af juni. Den test gennemføres som konsekvens af ovenstående efter sommerferien.

Kontrakterne understøtter således en hastig levering af ny ildstøttekapacitet til Hæren som erstatning for den donerede kapacitet.

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses CSR-vurdering af ELBIT Systems

I forbindelse med forhandling af en rammeaftale vedrørende ammunition fra ELBIT Systems til Forsvarets eksisterende 120 mm mortersystemer afsluttede Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse den 16. januar 2023 en CSR-analyse af ELBIT Systems. Dermed havde Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse viden om, at ELBIT Systems var indstillet på at overholde Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses krav til arbejdsklausuler, CSR og internationale sanktioner, ligesom ELBIT Systems ikke var omfattet af internationale sanktioner.

Det er en prioriteret indsats i Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse kontinuerligt at styrke samfundsansvar (CSR) i forbindelse med indkøb. Dette med henblik på at kunne imødegå og håndtere de situationer, hvor der er risiko for negativ påvirkning af menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljømæssige forhold og antikorruption. Derfor er Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses CSR kontraktvilkår forankret i internationalt anerkendte principper for ansvarlig virksomhedsadfærd, som udtrykt i:

- FN's Global Compacts 10 principper
- FN's retningslinjer om menneskerettigheder og erhvervsliv
- OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder
- International Labour Organizations (ILO's) fundamentale principper og rettigheder på arbejdsmarkedet.

Derudover er det et grundlæggende krav til Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses leverandører, at de skal overholde gældende internationale sanktioner.

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse udfører screening af de potentielle leverandørers compliance med internationale sanktioner, inden der kan indgås kontrakt. Sanktioner skal være officielt vedtagne foranstaltninger udstedt af relevant myndighed såsom FN og EU. Som offentlig indkøber, kan Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse ikke betragte udtalelser af enkeltstående karakter fra eksempelvis FN og EU som tilstrækkeligt grundlag til at forhindre en kontraktindgåelse. Det sker først, såfremt de omsættes til egentlige sanktioner.

Disse forhold er CSR-mæssige forudsætninger for, at en virksomhed kan være leverandør til Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse. Det var således belyst forud for Folketingets behandling af aktstykkerne for anskaffelserne den 26. januar 2023, at ELBIT Systems, ud fra et CSR-perspektiv, kunne godkendes som leverandør til Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse.

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse iværksatte ligeledes en CSR-analyse af ELBIT Systems i forhold til ATMOS og PULS. Analysen af ATMOS og PULS forelå i endelig version den 27. februar 2023.

Både denne analyse og analysen udført i januar 2023 har fulgt Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses CSR-processer for direkte tildelinger, hvilke indebærer krav om, at der foretages en CSR-analyse forud for kontraktunderskrift. Såfremt CSR-analyserne havde vist, at ELBIT Systems overtrådte internationale sanktioner, var kontrakterne ikke blevet underskrevet.

De CSR-bilag, som indgår i anskaffelseskontrakterne, er vedlagt som bilag 24 og 25. CSR-bilagene anvendt i kontrakterne vedrørende ATMOS og PULS er identiske, hvorfor alene et sæt CSR-bilag er vedlagt. Analyserne er udført med afsæt i leverandørens selvevaluering, som er suppleret med yderligere oplysninger, bl.a. fra virksomhedens hjemmeside. Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse har i den forbindelse lagt vægt på, at ELBIT Systems kommunikerer om sine bæredygtighedsindsatser og due diligence-processer, som illustrerer en omfattende og understøttende governancestruktur. Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse bemærker i den forbindelse, at Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse ud over de beskrevne etablerede opfølgningstiltag har mulighed for at efterspørge dokumentation, hvis der konkret skulle opstå en mistanke om, at Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses CSR-krav, herunder til gældende internationale sanktioner, ikke overholdes. Dokumentationen skal i så fald leveres inden for en nærmere fastsat tidsfrist. Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse kan hæve kontrakten, såfremt ELBIT Systems i forbindelse med udførelsen af kontrakten væsentligt misligholder sine CSR-forpligtelser.

Besøg ved ELBIT Systems i januar 2023

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse besøgte Israel to gange i januar 2023. Begge besøg blev planlagt i november-december 2022 og havde således ikke på daværende tidspunkt sigte på erstatningsanskaffelse af ildstøttesystemer efter eventuel donation af CAESAR 8x8.

Den 8.-10. januar 2023 besøgte en mindre delegation (to personer) fra Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse ELBIT Systems. Formålet med besøget havde oprindeligt sigte på dels at afslutte et forlig i klagesagen mellem ELBIT Systems og Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse (uddybes i særskilt afsnit), dels at drøfte eksisterende aftaler med ELBIT Systems og dels at blive orienteret om ny teknologi vedrørende ELBIT Systems' produkter bredt set, herunder raketkaster-systemet PULS, men også bl.a. selvbeskyttelsessystemer til køretøjer, kommunikationssystemer, digitalisering, sensorer, ammunition, systemer til soldaten og udvikling på 120 mm mortersystemer, hvor Danmark hvad angår sidstnævnte har kontrakt med ELBIT Systems. Da forligsteksten til afslutning af klagesagen mellem ELBIT Systems og Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse imidlertid ikke var klar til underskrift, blev besøgets formål indskrænket til alene at omhandle drøftelse af eksisterende aftaler med ELBIT Systems samt ori-

entering om ny teknologi vedrørende ELBIT Systems' produkter bredt set. Henset til Forsvarsministeriets anmodning den 4. januar 2023 blev der under besøget – foruden de nævnte emner – også drøftet leveringstider og priser på ildstøttesystemer, jf. ovenstående.

Den 23.-26. januar 2023 besøgte en delegation (otte personer) fra Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse det israelske forsvarsministeriums afdeling for internationale anliggender (SIBAT) samt de israelske forsvarsindustrivirksomheder IAI, Rafael og ELBIT Systems. Besøget blev gennemført efter invitation fra SIBAT modtaget under våbenudstillingen EUROSATORY i juni 2022 i Paris. Ved besøget ved ELBIT Systems blev delegationen bl.a. forevist kommando- og kontrolsystemer, droner, mortersystemer samt ATMOS og PULS systemerne. Forhold om eventuel anskaffelse af ATMOS og PULS blev efter Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses ønske forud for besøget ikke drøftet henset til den politiske proces efter beslutningen den 19. januar 2023 om at donere CAESAR 8x8.

Forhold vedrørende Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses forlig med ELBIT Systems

Den 10. juli 2017 anlagde ELBIT Systems sag mod Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse i forlængelse af tildeling af kontrakt til NEXTER Systems om levering af nyt artillerisystem (CAESAR 8x8) til Hæren. Den 24. januar 2020 blev sagen af Klagenævnet for Udbud afgjort til Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses fordel, idet Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse i al væsentlighed blev frifundet. ELBIT Systems valgte efterfølgende at indbringe Klagenævnet for Udbuds afgørelse for Retten i Glostrup med grundlæggende samme påstande og argumentation herfor som i Klagenævnet for Udbud.

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse og Kammeradvokaten har hele tiden været af den opfattelse, at afgørelsen fra Klagenævnet for Udbud med stor sandsynlighed ikke ville blive omgjort i byretten og dermed også, at ELBIT Systems ikke ville få medhold i de rejste krav.

ELBIT Systems tog initiativ til forligsdrøftelser i oktober 2021, men grundet byrettens beslutning om at omberamme sagen til februar 2023 blev drøftelserne ikke ført til ende i efteråret 2021. I marts 2022 gav ELBIT Systems udtryk for en fortsat interesse i at forlige sagen og drøftelserne blev mere og mere konkrete hen over særligt sidste del af efteråret 2022. I hele forløbet med forligsdrøftelser har Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse, på anbefaling fra Kammeradvokaten, fastholdt, at et eventuelt forlig grundlæggende alene skulle bestå i, at Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse frafaldt et krav om tilkendelse af sagsomkostninger ved en ophævelse af sagen fra ELBIT Systems' side. Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse har samtidig flere gange understreget, at der ikke kunne blive tale om "kompensationskøb" af nogen art som led i et forlig. I lyset heraf har

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse, på anbefaling fra Kammeradvokaten, været "afventende" og ladet ELBIT Systems være den "udfarende kraft" i forhold til forligsdrøftelserne.

Sagen blev endeligt forliget i januar 2023. Forliget blev underskrevet af ELBIT Systems den 10. januar 2023 og af Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse den 11. januar 2023. Retten i Glostrup afsluttede formelt sagen som forliget den 23. januar 2023.

Kammeradvokaten har bistået Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse i klagesagen for Klagenævnet for Udbud og under retssagen ved Retten i Glostrup, ligesom Kammeradvokaten har bistået ved forligsdrøftelserne og udformning af forligsaftale. Det bemærkes, at forliget mellem Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse og ELBIT Systems – uagtet det tidsmæssige sammenfald i januar 2023 – ikke har nogen sammenhæng med den efterfølgende kontraktindgåelse vedrørende ATMOS og PULS. Kammeradvokaten konkluderer således:

"Det kan ligeledes konstateres, at den forligsaftale, der indgås med Elbit i sin essens har samme vilkår, som de forligstilbud, der blev fremsat af FMI til Elbit undervejs i forløbet; første gang i efteråret 2021 og i løbet af 2022. Det er min opfattelse, at hvis retten ikke havde aflyst den mundtlige forhandling i november 2021, så ville sagen med meget stor sandsynlighed være forliget inden sagen skulle forhandles den 11. og 12. november 2021 på vilkår svarende til det endelige forlig."

Kammeradvokatens notat om forløbet er vedlagt som bilag 26 og 27 henholdsvis i klassificeret og afklassificeret udgave. Forligsaftalen mellem ELBIT Systems og Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse er ligeledes vedlagt som bilag 28 og 29 i klassificeret og afklassificeret udgave.

Koordination og kontakt

Forsvarskommandoen har bidraget til redegørelsen. Kammeradvokaten har været inddraget i forhold til beskrivelse af forløbet vedrørende forliget mellem Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse og ELBIT Systems.

Forsvarsministeriet Materiel- og Indkøbsstyrelse har endvidere i forbindelse med udarbejdelsen af redegørelsen rakt ud til de partnerlande (USA, Storbritannien, Frankrig, Tyskland, Norge, Sverige og Finland), som har været kontaktet i forbindelse med den hastige markedsafdækning. Det samme gør sig gældende for de af Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses vurderede relevante leverandører af rørartilleri- og raketkastersystemer, henholdsvis LOCKHEED MARTIN (fra USA), NEXTER Systems (fra Frankrig), HANWHA (fra Sydkorea) og ELBIT Systems (fra Israel).

BILAG

1. Forsvarsministeriets anmodning om redegørelse vedr. anskaffelse af ildstøttesystemer fra ELBIT Systems af 20. juni 2023.
2. Tidslinje over relevante aktiviteter og hændelser.
3. Forsvarsministeriets anmodning om afklaring af muligheder for hurtig levering af artillerisystemer af 4. januar 2023 [Afklassificeret].
4. ELBIT Systems Price Proposal and Technical Description ATMOS af 9. januar 2023 [Klassificeret Fortroligt Kommercielt].
5. ELBIT Systems Proposal Precise Longe-Range Rocket Artillery PULS af 9. januar 2023 [Klassificeret Fortroligt Kommercielt].
6. ELBIT Systems Price Proposal and Technical Description ATMOS af 9. januar 2023 [Afklassificeret].
7. ELBIT Systems Proposal Precise Longe-Range Rocket Artillery PULS af 9. Januar 2023 [Afklassificeret].
8. Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses notat vedrørende hasteanskaffelse af raketkaster- og rørartillerisystemer i lyset af eventuel donation af CAESAR 8x8 til Ukraine af 9. januar 2023 [Klassificeret Til Tjenestebrug + Fortroligt Kommercielt].
9. Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses notat vedrørende hasteanskaffelse af raketkaster- og rørartillerisystemer i lyset af eventuel donation af CAESAR 8x8 til Ukraine af 9. januar 2023 [Afklassificeret].
10. Forsvarskommandoens anbefaling vedrørende donation af CAESAR-artilleripjecer af 9. januar 2023 [Klassificeret Til Tjenestebrug].
11. Forsvarskommandoens anbefaling vedrørende donation af CAESAR-artilleripjecer af 9. januar 2023 [Afklassificeret].
12. Mailkorrespondance mellem direktøren for Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse og den franske National Armament Director / direktør for Direction générale l'armement (DGA) af 6.-22. januar 2023 [Klassificeret Fortroligt Kommercielt].
13. Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses orientering af Forsvarsministeriets departement af 12. januar 2023 [Klassificeret Til Tjenestebrug + Fortroligt Kommercielt]. Medtaget i en afklassificeret version.
14. Forsvarskommandoens supplerende svar vedrørende materielstatning i tilfælde af donation af CAESAR-artilleripjecer af 13. januar 2023 [Klassificeret Til Tjenestebrug + Fortroligt Kommercielt].
15. Forsvarskommandoens supplerende svar vedrørende materielstatning i tilfælde af donation af CAESAR-artilleripjecer af 13. januar 2023 [Afklassificeret].
16. Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses mail "Uddybning af forhold ved donation" til Forsvarsministeriets departement af 17. januar 2023 [Klassificeret Til Tjenestebrug + Fortroligt Kommercielt].
17. Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses mail "Uddybning af forhold ved donation" til Forsvarsministeriets departement af 17. januar 2023 [Afklassificeret].

18. Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses mail "Aktstykke (UDKAST) for anskaffelse af ATMOS og PULS" til Forsvarsministeriets departement af 24. januar 2023 [Klassificeret Til Tjenestebrug].
19. Tilbud fra NEXTER Systems af 25. januar 2023 [Klassificeret Fortroligt Kommercielt].
20. Tilbud fra NEXTER Systems af 25. januar 2023 [Afklassificeret].
21. Letter of Intent til ELBIT Systems vedrørende anskaffelse af PULS af 2. februar 2023.
22. Letter of Intent til ELBIT Systems vedrørende anskaffelse af ATMOS af 2. februar 2023.
23. Orientering fra ELBIT Systems (mail) af 2. juni 2023.
24. ATMOS/PULS - ANNEX F - Labour Clause, CSR and Sanction with follow-up.
25. ATMOS/PULS - ANNEX F.1 - CSR Follow-up Action.
26. Notat fra Kammeradvokaten – beskrivelse af forløb vedrørende forlig med ELBIT Systems af 29. juni 2023 [Klassificeret Fortroligt Kommercielt].
27. Notat fra Kammeradvokaten – beskrivelse af forløb vedrørende forlig med ELBIT Systems af 29. juni 2023 [Afklassificeret].
28. Forligstekst mellem ELBIT Systems og Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse [Klassificeret Fortroligt Kommercielt].
29. Forligstekst mellem ELBIT Systems og Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse [Afklassificeret].

From: FMN-JGK Kristensen, Jan Graugaard <>
Sent: 20-06-2023 10:41:48 (UTC +02)
To: FMI-MYN-Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse <FMI-MYN@fiin.dk>; FKO-MYN-Forsvarskommandoen <FKO-MYN@fiin.dk>
Cc: FMI-CH Jørgensen, Kim Jesper <FMI-CH@fiin.dk>; FKO-CHFST Pedersen, Kenneth <FKO-CHFST@fiin.dk>; FMI-VCH Ishøj, Christian Brejner <FMI-VCH@fiin.dk>; FMI-PK-CH Andersen, Claus Lundholm <FMI-PK-CH@fiin.dk>; FMI-LA-CH Essemann-Beck, Ulrich <FMI-LA-CH@fiin.dk>; FMI-LA-CHKOA Høst, Søren Grøndal <FMI-LA-CHKOA@fiin.dk>; FMI-SD-CH Grevé, Morten Wainø <FMI-SD-CH@fiin.dk>; FMI-SD-CHKOA Møller, Anja Yoo <FMI-SD-CHKOA@fiin.dk>; FMI-LE-CH Gandrup, Søren <FMI-LE-CH@fiin.dk>; FMI-LE-CHKOM Hein, Thorbjørn Nørgaard <FMI-LE-CHKOM@fiin.dk>; FKO-KTP-UP (CH+VCH) <FKO-KTP-UP@fiin.dk>; FKO-U-CHSTY Melgaard, Peter <FKO-U-CHSTY@fiin.dk>; FKO-U-CHSTY1 Sørensen, Steen Dalsgård <FKO-U-CHSTY1@fiin.dk>; FKO-U-CSTY1A Jensen, Søren Vinther <FKO-U-CSTY1A@fiin.dk>; FMN-JCA Alexa, Jacob Christian <JCA@1net.fmn.dk>; FMN-JLT Thomsen, Jesper Seldrup Lyngé <JLT@1net.fmn.dk>
Subject: Anmodning om redegørelse vedr. anskaffelse af ildstøttesystemer fra Elbit Systems.

Til
Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse
Forsvarskommandoen

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse (FMI) anmodes om, under inddragelse af Forsvarskommandoen, at udarbejde en faktuel redegørelse vedr. anskaffelse af ildstøttesystemer fra Elbit Systems som erstatning for donationen til Ukraine af Forsvarets Caesar artillerisystemer.

Redegørelsen bedes udarbejdet ved anvendelse af følgende disposition og som minimum omfatte perioden fra 4. januar 2023 og frem. Relevante forhold før denne dato medtages i redegørelsen.

Baggrund for anskaffelsen

[Herunder Forsvarskommandoens anbefaling i relation til inddækning af operative behov i lyset af donation af Forsvarets samlede artillerikapacitet samt forhold vedr. det berørte personel i Hæren].

Markedsafdækning

[Herunder en gennemgang af den fulde dialog med de potentielle leverandører og delleverandører (Elbit, Hanwha, Lockheed Martin og Nexter) i r.t. erstatningsanskaffelse af ildstøttesystemer samt en beskrivelse/tidslinje af forløbet ved FMI frem til indstilling afgives om genanskaffelse af ildstøttesystemer fra Elbit Systems, herunder besøg i Israel].

Tilbud og placering af ordre v. Elbit Systems

[Herunder den tidsmæssige sammenhæng til hurtig levering af systemerne samt relevante forhold vedr. FMI CSR-vurdering af Elbit].

Leveranceplan

[Herunder sammenhæng til Forsvarskommandoens anbefaling irt. inddækning af operative behov m.v., baggrunden for anskaffelsens hastende karakter samt beskrivelse af, hvordan systemernes rådighed for Danmark har været, og hvornår de vil blive leveret].

Forhold vedr. FMI forlig med Elbit systems

[Herunder relevante forhold om indgået forlig med Elbit systems fra tidligere sag og evt. sammenhæng til genanskaffelsen af ildstøttesystemer].

Redegørelsen skal i videst muligt omfang holdes uklassificeret mhp. at muliggøre offentliggørelse heraf, såfremt dette beslattes. Evt. klassificerede oplysninger bør således holdes i et særskilt bilag og/eller have særskilt markering.

POC i Forsvarsministeriet ved evt. spørgsmål eller kommentarer er teamleder for Team Helstøbte Kapaciteter major Jesper Seldrup Lyng Thomsen (FMN-JLT).

Redegørelsen skal sendes til Forsvarsministeriet den 31. juli 2023.

Med venlig hilsen

Jan Graugaard Kristensen
kontorchef

FORSVARSMINISTERIET
Center for Forsvar og Beredskab
Holmens Kanal 9, 1060 København K
Telefon: +45 2464 4789
E-mail: jgk@fmn.dk / FIIN: fmn-jgk
www.fmn.dk

TIDSLINJE OVER RELEVANTE AKTIVITETER OG HÆNDELSER¹

Dato/tid	Aktivitet/hændelse	Bemærkninger
2022		
20. maj	Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses møde med LOCKHEED MARTIN om raketkastersystem HIMARS.	Virtuelt møde. Forventede priser og leveringstider oplyses.
24. maj	Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses møde med LOCKHEED MARTIN om HIMARS.	Virtuelt møde. Fortsat dialog og forberedelse til deltagelse i våbenudstilling EUROSATORY 2022.
13.-17. juni	Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses deltagelse i våbenudstilling EUROSATORY 2022 i Paris. Dialog med følgende: <ul style="list-style-type: none"> - LOCKHEED MARTIN - NEXTER Systems - ELBIT Systems - HANWHA 	Dialogen bidrog til Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses opbygning af markedskendskab, herunder forventede priser og leveringstider.
24. juni	Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses møde med LOCKHEED MARTIN om HIMARS.	Fysisk møde ved Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse i Ballerup. Primært teknisk gennemgang, men forventede priser og leveringstider drøftes tillige.
24.-25. august	Afvikling af våbenudstilling DALO (Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses) Industry Days i Ballerup. Dialog med følgende: <ul style="list-style-type: none"> - LOCKHEED MARTIN - ELBIT Systems - HANWHA 	Dialogen bidrog til Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses opbygning af markedskendskab.
10. september	HANWHA sender materiale om raketkastere.	Opfølgning på møde under DALO Industry Days.

¹ Tidslinjen indeholder de aktiviteter og hændelser, som Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse har vurderet relevante for at belyse sagen. Aktiviteter relateret til klagesagen mellem ELBIT Systems og Forsvarsministeriets Materiel og Indkøbsstyrelse fremgår af særskilt bilag til redegørelsen.

Dato/tid	Aktivitet/hændelse	Bemærkninger
13. september	NEXTER Systems sender forventede priser og leveringstider på anskaffelse af yderligere seks CAESAR 8x8.	Leveringstid på 24 måneder oplyses.
17. september	NEXTER Systems justerer forventet pris for anskaffelse af yderligere seks CAESAR 8x8.	
2. november	Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse modtager kopi af HANWHA's besvarelse af RFI (Request for Information) til norsk udbud af artillerisystemer.	Fremsendes af Military Equipment Denmark A/S (M.E.D.), som er agent for HANWHA. Materialet indeholder forventede priser.
29. november	LOCKHEED MARTIN's workshop (i Oksbøl) om HIMARS.	LOCKHEED MARTIN workshop faciliteret af Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse (i Oksbøl) og med deltagelse af repræsentanter fra Forsvaret samt fra US Office of Defense Cooperation (OSD). Leveringstider fremlægges.
15. december	ELBIT Systems' workshop ved Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse (i Ballerup) om PULS.	
2023		
4. januar	Møde mellem Forsvarsministeriet, Forsvarskommandoen og Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse.	På mødet blev der drøftet muligheder for donationer og muligheder for hurtig genanskaffelse, såfremt det måtte blive besluttet at donere danske CAESAR 8x8.
4. januar	Forsvarsministeriet anmoder Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse om at række ud til relevante internationale samarbejdspartnere med henblik på afklaring af muligheder for hurtig levering af artillerisystemer eller alternative systemer.	Deadline for besvarelse er den 9. januar 2023.
6. januar	Direktøren for Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse kontakter materieldirektører (National Armament Directors (NAD)) vedrørende mulighed for at låne, lease eller købe artillerisystemer.	Følgende landes materieldirektører (NAD) kontaktes pr. mail: USA, Storbritannien, Frankrig, Tyskland, Norge, Sverige og Finland.

Dato/tid	Aktivitet/hændelse	Bemærkninger
6. januar	Umiddelbar tilbagemelding fra fransk NAD.	Efter fransk ønske er tilbagemeldingen og den opfølgende dialog fortrolig og kan ikke offentliggøres. Tilbagemeldingen og dialogen bragte ikke nye oplysninger i forhold til mulighederne for levering af CAESAR 8x8.
6. januar	Direktøren for Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses telefonsamtale med svensk NAD. Svensk NAD ser ind i muligheden for, at Danmark evt. kunne låne artilleripjecer af typen Archer.	
7. januar	Forsvarsministeriet og direktøren for Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse drøfter status på mulighederne for donation og hurtig leverance af artilleri.	Forsvarsministeriet orienteres om Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses leverandørbesøg ved ELBIT Systems i Israel den 8.-10. januar 2023.
8.-10. januar	Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses leverandørbesøg ved ELBIT Systems i Israel.	Programmet omfattende ELBIT Systems portefølje.
8. januar	Dialog med HANWHA's agent M.E.D. i Danmark om forventet pris og leveringstid på rørartillerisystem K9 og raketkastersystem CHUNMOO.	Telefonmøde.
8. januar	USA's NAD sender svar på forespørgsel om artilleri.	Ikke relevante muligheder.
8. januar	ELBIT Systems fremsender skriftlige tilbud på henholdsvis ATMOS artillerisystemer og PULS raketkastersystemer.	Tilbuddene omfatter 19 ATMOS artillerisystemer og otte PULS raketkastersystemer, forsyningskøretøjer m.m. samt initial missilpakke.
9. januar Kl. 08.12	Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse fremsender notat (materiefaglig vurdering) til Forsvarsministeriet om muligheder for genanskaffelse artilleri ved en donation af CAESAR 8x8 artillerisystemer.	
9. januar Kl. 09.22	Norsk NAD sender svar på forespørgsel om artilleri.	Der er ingen muligheder.

Dato/tid	Aktivitet/hændelse	Bemærkninger
9. januar Kl. 18.13	Tysk NAD sender svar på forespørgsel om artilleri.	Der er ingen muligheder.
9. januar	Opdateret svar fra fransk NAD.	
9. januar Kl. 20.37	Forsvarskommandoen fremsender militær anbefaling for evt. donation af CAESAR 8x8 artillerisystemer til Ukraine.	
10. januar	Finsk NAD sender svar på forespørgsel om artilleri.	Der er ingen muligheder.
12. januar	Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse orienterer Forsvarsministeriets departement om svarene fra den franske materieldirektør.	
13. januar	Forsvarskommandoens supplerende svar til Forsvarsministeriet (og Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse) vedr. militærfaglig anbefaling omkring donation af CAESAR 8x8 og erstatningsanskaffelse af ildstøttesystemer.	
16. januar	Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses CSR-analyse af ELBIT Systems ifm. anskaffelse af ammunition til Hærens eksisterende 120 mm tunge morter systemer foreligger.	
17. januar	Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse fremsender uddybende informationer og forslag til betalingsafløb for ATMOS og PULS til Forsvarsministeriet.	
19. januar	Politisk beslutning om donation af 19 x CAESAR 8x8.	
19. januar	Direktøren for Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses telefonsamtale med direktøren for NEXTER Systems.	Direktøren for Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse orienterer om den politiske beslutning om donation af CAESAR 8x8.

Dato/tid	Aktivitet/hændelse	Bemærkninger
20. januar	Henvendelse til Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse fra HANWHA's agent M.E.D. i Danmark.	På vegne af HANWHA anmodes om et møde, hvor den koreanske våbenleverandør kan fremlægge muligheder for erstatning af CAESAR 8x8.
20. januar	Fransk NAD skriver til direktøren for Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse.	
20. januar	Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse orienterer Forsvarsministeriet om den franske NAD's henvendelse, herunder om Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses udkast til svar til den franske NAD (svar afsendes 22. januar).	
22. januar	Direktøren for Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse sender svar til fransk NAD.	
22. januar	Forsvarsministeriet orienteres om svaret til den franske NAD af 22. januar 2023.	
23.-26. januar	Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses besøg i Israel.	Besøget omfatter dialog med leverandørerne IAI, Rafael og ELBIT Systems samt drøftelser med SIBAT (afdeling for internationale anliggender i det israelske forsvarsministerium).
24. januar	Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse fremsender udkast til aktstykker vedrørende henholdsvis PULS og ATMOS til Forsvarsministeriet forud for Finansudvalgte behandling den 26. januar 2023.	
24. januar	NEXTER Systems skriver til Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse.	NEXTER Systems anmoder om møde for at drøfte muligheden for at erstatte de donerede CAESAR 8x8.
24. januar	Koreansk forsvarsattaché skriver til Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse.	Anmoder om møde for at drøfte mulighederne for at købe nye systemer direkte hos HANWHA eller ved at leje eller købe brugte systemer hos det koreanske forsvar.

Dato/tid	Aktivitet/hændelse	Bemærkninger
25. januar	NEXTER Systems fremsender tilbud på CAESAR 6x6.	
25. januar	Møde i forsvarsforligskredsen.	Forligskredsen orienteres bl.a. om en skitse-mæssig leveringsplan for de nye ildstøttesystemer.
26. januar	Forsvarsministeriet bemyndiger Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse til anskaffelse af 19 ATMOS-artillerisystemer samt otte PULS-raketkastersystemer med tilhørende forsyningskøretøjer og missil-pakke.	Bemyndigelse modtages efter Finansudvalgets godkendelse af fortrolige aktstykker J og K af 26. januar 2023.
2. februar	Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse fremsender to hensigtserklæringer (Letter of Intent) til ELBIT Systems ift. anskaffelse af ATMOS og PULS.	
27. januar	Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses CSR-analyse (cooperate social responsibility) af ELBIT Systems i forhold til anskaffelse af ATMOS og PULS foreligger i endelig version.	
28. februar	Kontrakt på anskaffelse af ATMOS og PULS underskrives.	
2. juni	På baggrund af en henvendelse fra dansk presse til ELBIT Systems, skriver ELBIT Systems til Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse og præciserer bl.a. behovet for dansk tilkendegivelse ift. ELBIT Systems tilbud af 8. januar 2023 inden udgangen af januar 2023, for at ELBIT kunne leve op til de skitserede leveranceplaner.	

FMI-LE-SEK12 Nielsen, Laila Anja

Fra: FMN-KHJ Høeg-Jensen, Kasper
Sendt: 4. januar 2023 17:34
Til: FMI-CH Jørgensen, Kim Jesper
Cc: FMN-KHJ Høeg-Jensen, Kasper
Emne: Anmodning ~~[TIL TJENESTEBRUG]~~
AFKlassificeret, FMI, 11-07-2023

AFKlassificeret, FMI, 11-07-2023

~~**TIL TJENESTEBRUG**~~

Hej Kim,

Som netop drøftet på vort møde med FC og DC:

Du anmodes om at række ud til relevante kolleger med henblik på afklaring af muligheder for hurtig levering af artilleri-systemer eller alternative systemer.

Der er brug for en tilbagemelding senest på mandag den 9. januar.

Den korte frist beklages.

Mvh Kasper

Kasper Høeg-Jensen
Direktør for Sikkerhedspolitik & Operationer
Forsvarsministeriet
+4521665197
khj@fmn.dk

~~**TIL TJENESTEBRUG**~~

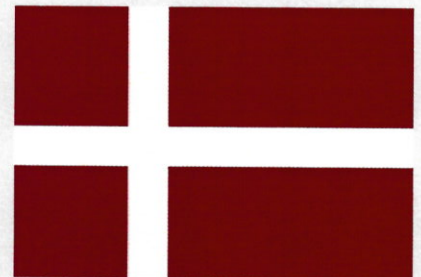
AFKlassificeret, FMI, 11-07-2023

ATMOS 155MM 52 Caliber SPH

Price Proposal and Technical Description

January 08, 2023

Proprietary Notice

This document and the information contained in it are proprietary to Elbit Systems, its affiliated companies or other third parties and may not be copied, reprinted, reproduced, published used or disclosed to a third party, in whole or any part thereof, without prior written permission of Elbit Systems.

Table of Contents

Table of Figures.....	3
Abbreviations List.....	4
1. ATMOS - 155mm/52cal Truck Mounted Gun	5
2. Solution Overview.....	7
2.1 Operational Advantages	7
2.2 Proposed Solution.....	9
2.3 Mission and Organization	9
2.3.1 Mission.....	9
2.3.2 Operation	10
2.4 Operational/Technical Parameters.....	11
2.4.1 Fire Power	11
2.4.2 Arc of Fire.....	11
2.4.3 Direct Firing.....	12
2.4.4 Enhanced Semi-Automatic Loading Arm	12
2.4.5 Ammunition Capabilities.....	13
2.5 ATMOS System Architecture.....	13
2.5.1 Gun Assembly.....	14
2.5.2 Barrel.....	14
2.5.3 Breech and Breech Block Mechanisms	14
2.5.4 Automatic Breech Opener	14
2.5.5 Cradle Assembly.....	14
2.5.6 Recoiling Mechanism	15
2.5.7 Aiming and Sighting Instruments.....	15
2.5.8 Saddle Assembly	15
2.5.9 Elevating and Traverse.....	15
2.5.10 Equilibrators.....	15
2.6 Platform	15
2.6.1 Truck.....	15
2.6.2 Body of Structure (BOS) Assembly.....	15
2.6.3 Spade.....	16
2.6.4 Travel Lock	16
2.6.5 Hydraulic Power	16

- 2.6.6 Electric Power 16
- 2.6.7 Crew Cabin 16
- 2.6.8 On Board Ammunition Storage..... 17
- 2.6.9 Equipment Storage 17
- 2.6.10 Electronic Suite 17
- 2.6.11 Backup Modes..... 18
- 3. Summary and Conclusions..... 20
- 4. Price Proposal 21
 - 4.1 Prices..... 21
 - 4.2 Pricing Assumptions and Clarifications 21
- 5. Validity 23

Table of Figures

- Figure 1: On-the-Move – ATMOS on MAN TGS truck (Illustration) 5
- Figure 2: ATMOS System (Illustration) 6
- Figure 3: ATMOS on MAN Truck (Illustration) 6
- Figure 4: ATMOS – Modular Design (Illustration) 7
- Figure 5: Live Firing of ATMOS on MAN Truck..... 8
- Figure 7: ATMOS 155mm 52 Cal. Crew Members Positions 10
- Figure 8: MRSI – Illustration..... 11
- Figure 9: ATMOS 155mm 52 Cal. 12
- Figure 10: ATMOS on MAN 8x8 Truck - Live Fire Exercise – Illustration..... 13
- Figure 11: Gun Assembly – Illustration 14
- Figure 12: Body of Structure (BOS) – Illustration..... 15
- Figure 13: ATMOS Cabin – Illustration Only..... 17
- Figure 14: ATMOS Ammunition Storage – Illustration Only 17
- Figure 15: Electronic Suite – Illustration 18

Abbreviations List

Abbreviation	Meaning
ATMOS	Autonomous Truck Mounted Ordnance System
BOS	Body of Structure
eMPMT	Enhanced MPMT
ERFB	Extended Range Full Board
FCS	Advanced Fire Control System
FCS	Fire Control Systems
FDC	Fire Direction Center
FFE	Fire For Effect
FMECA	Failure Modes Effect and Criticality Analysis
FO	Forward Observer
FORD	Fire Order
FOV	Field of View
GDU	Gunner Display Unit
GIS	Geographic Information System
GS	General Support
GSR	General Support Reinforcing
HMI	Human-Machine Interface
INS	Inertial Navigation System
INU	Inertial Navigation Unit
ISR	Intelligence Surveying and Reconnaissance
LORA	Level of Repair Analysis
LRF	Laser Range Finder
MAC	Maintenance Allocation Chart
MRSI	Multiple Rounds Simultaneously Impact
OAA	Operational Availability Analysis
TAS	Target Acquisition System

1. ATMOS - 155mm/52cal Truck Mounted Gun

The proposed **ATMOS** is based on Elbit Systems Land's highly modular and reliable gun modules. The gun has been tested and proven throughout a wide range of live ammunition, firing tens of thousands of rounds at high charges both in controlled experiments and customer operations. Elbit's **ATMOS** howitzer systems have been delivered to customers worldwide in a variety of calibers and mounted on various vehicles.

The proposed **ATMOS** is a high mobility, wheeled self-propelled gun mounted on an adapted truck chassis.

The **ATMOS** comprises of a 155 mm 52 caliber Gun, operated by 5-6 crewmembers travelling in the truck's protected crew cabin. The **ATMOS** carries on board the projectiles, propelling charges and essential equipment for operating the artillery piece efficiently and effectively. **ATMOS'** speed, flexibility, and responsiveness provide continuous artillery fire support to the forces.

The **ATMOS** gun can fire all types of qualified 155 mm ammunition in use worldwide.

While in operation, the **ATMOS** utilizes a hydraulic spade, which supports and stabilizes the system while firing.

Figure 1: On-the-Move – ATMOS on MAN TGS truck (Illustration)

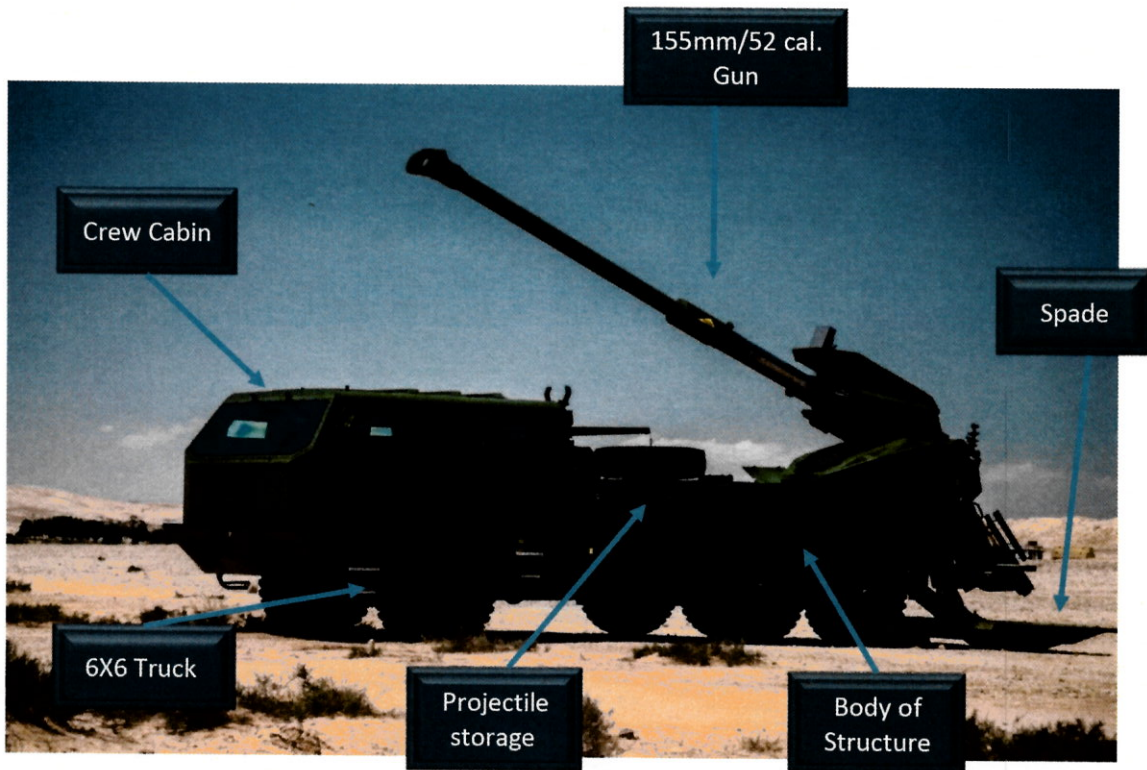

Figure 2: ATMOS System Mounted in TATRA (Illustration)

Figure 3: ATMOS on MAN Truck (Illustration)

2. Solution Overview

2.1 Operational Advantages

- **Modularity:** Elbit's ATMOS solutions are highly modular and will be tailored (platform, loading system etc.) to the specific needs of the Royal Danish Army.

Figure 4: ATMOS - Modular Design (Illustration)

- **ATMOS is a long-range artillery system:** The 155mm 52 caliber gun is capable of firing to a range of up to 41 km with base bleed ammunition and more than 50 km with special RAP ammunition.
- **NATO compatible:** Capable of firing all 155mm NATO standard ammunition and others available in the world today, from the common M107 family of ammunition and up to the ERFB-BB long range and point guided munitions. Moreover, all the new development efforts nowadays in field of artillery ammunition worldwide are based on the 155mm caliber.
- **Advanced loading system and high accuracy:** The hydraulic loading and ramming device of the gun provides a high rate of fire with an excellent consistency. The ATMOS gun can be loaded quickly and conveniently [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
- **Advanced electronic suite:** The electronic suite enhances the performance of the gun, maximizes accuracy and fire power, minimizes positioning time, and provides autonomous capabilities to the ATMOS artillery system.

- **Fire Control System:** The FCS is an integrated system of the **ATMOS**. The FCS consists of the tactical operating and firing computer and software. The FCS is used to operate and control the entire gun system. All firing data calculations are made by the FCS using ballistic data, meteorological data and various other parameters, for the individual **ATMOS** piece's own use and if required, for the neighboring guns. The FCS serves as gun management system, gun positioning and emplacement, gun's electronic sub-systems control, ammo stock and usage, logistic reports. The FCS can interface with the customer's existing C4I systems.
- **Safety first:** The **ATMOS** is provided with all the necessary safety features required for safe and efficient operation. One of the most important safety features of the **ATMOS** is that firing cannot be executed unless the breech block is completely closed and locked.

Figure 5: Live Firing of ATMOS on MAN Truck

2.2 Proposed Solution

The proposed **ATMOS** solution includes the following:

- 155mm 52 caliber gun assembly
- Main truck platform:
 - MAN TGS/TATRA 8X8
- Tailor-made armored cabin for 5-6 crew members
- Body of Structure (BOS)
- Advanced autonomous electronic suite for each gun
 - Inertial Navigation System (INS)
 - Gun commander computer
 - Onboard firing computer (FCS)
 - Laying system and optical backup sights
 - Muzzle Velocity Radar (MVR)
- FCS – Fire Control System for ballistic calculations, compatible with the customer's existing GFE radio and GFE C4I systems
- ILS – Integrated Logistic Support
- Spare parts package
- Fire Direction Centers (FDC) - Battery Level (not applicable)
- Fire Direction Centers (FDC) - Battalion Level (not applicable)
- Forward Observers (FO) (not applicable)
- Meteorology station kit (not applicable)
- Ammunition Squad (not applicable)

2.3 Mission and Organization

This section provides an overview of the **ATMOS** battalion / battery mission, organization, as well as description of key system components. The **ATMOS** unit provides the agility, firepower and flexibility to provide timely and accurate artillery fire in support of maneuvering forces. The **ATMOS** demonstrates the ability to “shoot and scoot” quickly without relying on aiming circles and wire lines.

2.3.1 Mission

The **ATMOS** unit strikes throughout the depth of enemy formations to suppress, neutralize, and destroy ground forces, indirect fire systems, and air defense systems. The **ATMOS** unit is organized and equipped to perform any of the standard tactical missions: Direct Support (DS), General Support (GS), and General Support Reinforcing (GSR).

2.3.2 Operation

2.3.2.1 Gun Positioning - Autonomous Configuration

Navigation and travel to fire position is performed by each gun crew individually. During traveling all crew members are seated inside the protected cabin. Each **ATMOS** is equipped with an Inertial Navigation and Aiming System (INS) including a backup positioning device that provides positioning and direction data. Hence, the deployment time is shortened dramatically, and the acquired positioning coordinates are highly accurate, thus increasing effectiveness of each single artillery piece.

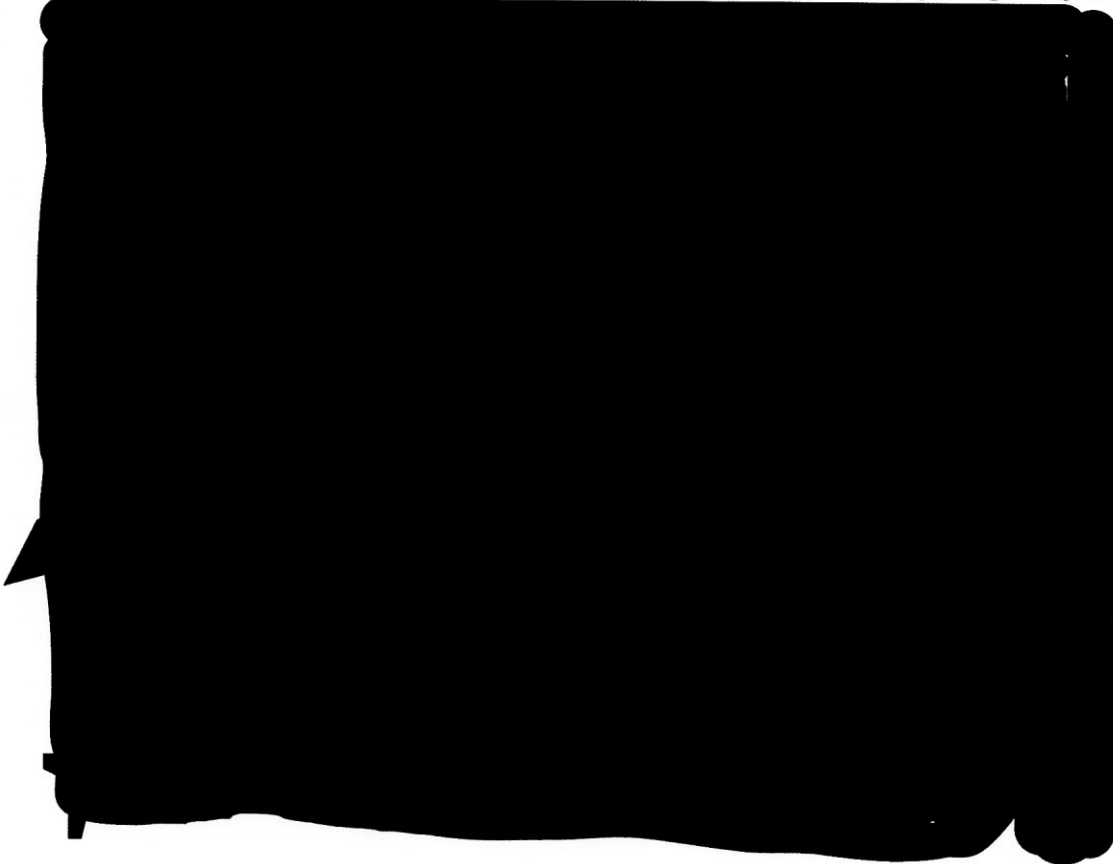
2.3.2.2 Laying and Aiming - Autonomous Configuration

After entering the firing position, in accordance with the **ATMOS** crew commander's orders, the crew deploys the gun in firing mode, with autonomous laying managed by the electronic suite. During deployment and firing all crew members are positioned behind the rear part of the **ATMOS**. With the help of the Inertial Navigation System (INS) the gunner sends the auto-laying command to the gun from the tactical computer, and the gun is automatically laid on the target. The laying command is also transmitted to the CP. The gunner is not required to perform additional actions other than monitoring the aiming data.

2.3.2.3 Firing

After receiving the firing mission, the crew prepares the specific ammunition and lays the gun on target (automatically by the electronic suite - see above). The next step is fire for effect according to the firing orders.

The gun is fired by the gunner's joystick. As a backup the gun can be fired by pulling a lanyard.

2.4 Operational/Technical Parameters

2.4.1 Fire Power

The ATMOS system has massive and accurate firepower as described in the following paragraphs.

2.4.1.1 Firing Range

The ATMOS gun can fire 155mm Base bleed ammunition to a range of up to 41 km and achieve a range of more than 50 km with rocket assisted special projectiles.

2.4.1.2 Rate of Fire

The ATMOS has the following rates of fire:

- Six (6) Rounds per minute.

The rate of fire is achievable at all angles of elevation and with all types of ammunition.

2.4.1.3 MRSI - Multiple Rounds Simultaneous Impact

[REDACTED]

[REDACTED]

2.4.2 Arc of Fire

The ATMOS traverse and elevation functions are hydraulic, controlled by electrical valves, with manual backup.

Traverse

[REDACTED]

Elevation

The **ATMOS** achieves the following elevations:

- Minimum: -2 degrees
- Maximum: 70 degrees

2.4.3 Direct Firing

Time Into / Out of Action (depending on final established configuration)

The **ATMOS** time into / time out of action are as follows:

- [Redacted]
- [Redacted]

Figure 6. ATMOS 155mm 52 Cal.

2.4.4 Enhanced Semi-Automatic Loading Arm

The **ATMOS** is equipped with a hydraulic ammunition loading system comprised of a loading arm that loads the projectiles and the propellants. The loading arm includes a chain-driven rammer which rams the projectile into the chamber and ensures correct seating of the projectile in the rifling. The rammer also pushes the charges into the chamber. The height of the arm is designed for loading the ammunition with maximum efficiency and comfort.

The ammunition loading system functions as follows:

- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]

- [REDACTED]
- [REDACTED]

2.4.5 Ammunition Capabilities

The **ATMOS** is capable of firing the entire family of 155mm standard NATO ammunition. Additionally, the **ATMOS** can fire smart guided ammunition.

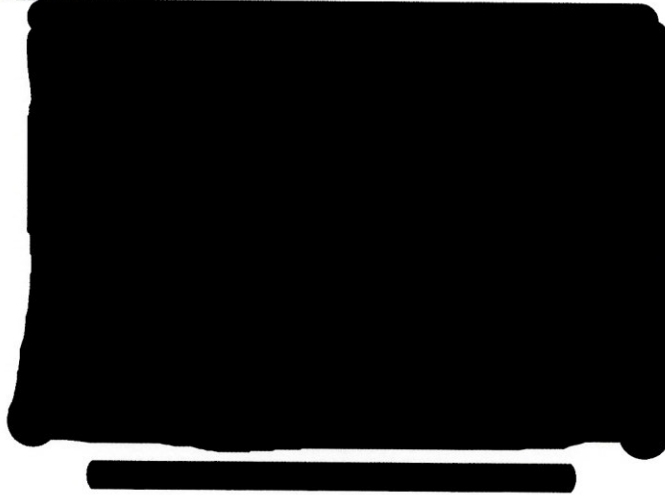

Figure 9: ATMOS on MAN 8x8 Truck - Live Fire Exercise – Illustration

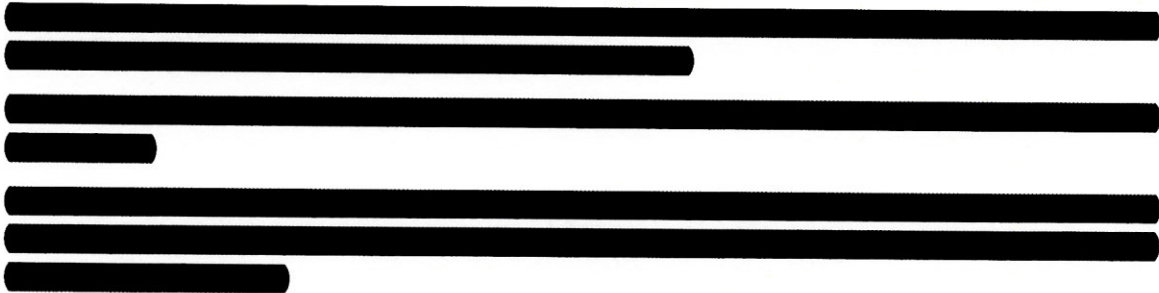
2.5 ATMOS System Architecture

The **ATMOS** system architecture comprises of the following subsystems:

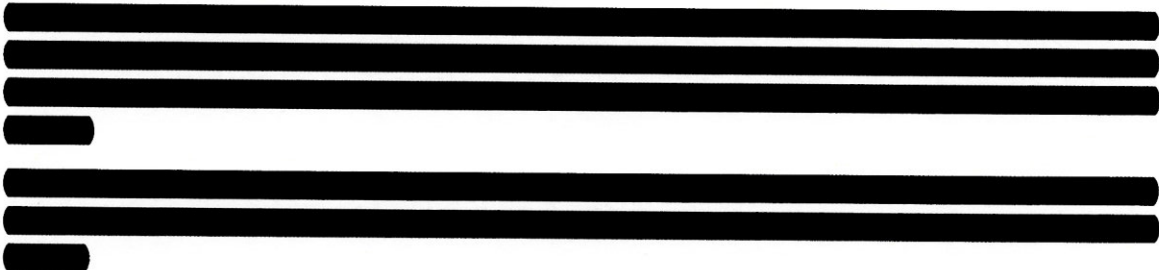
2.5.1 Gun Assembly

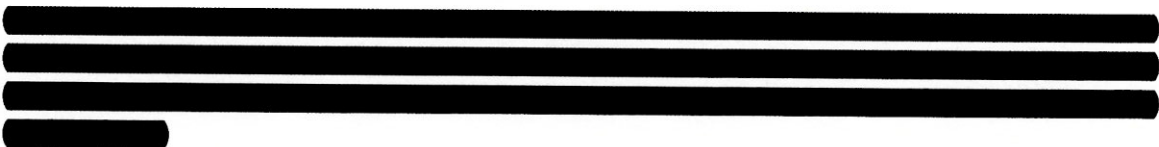
2.5.2 Barrel

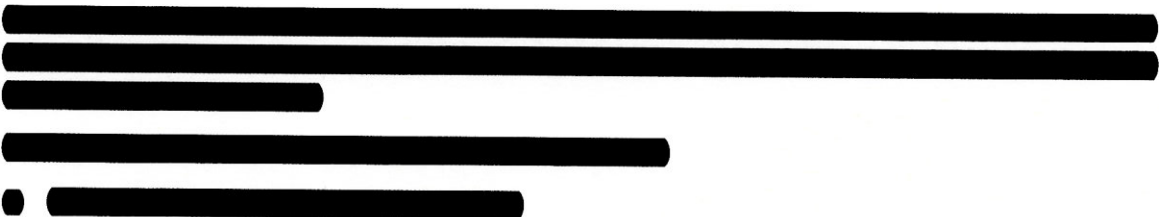
2.5.3 Breech and Breech Block Mechanisms

2.5.4 Automatic Breech Opener

2.5.5 Cradle Assembly

2.6.3 Spade

[Redacted]

2.6.4 Travel Lock

[Redacted]

2.6.5 Hydraulic Power

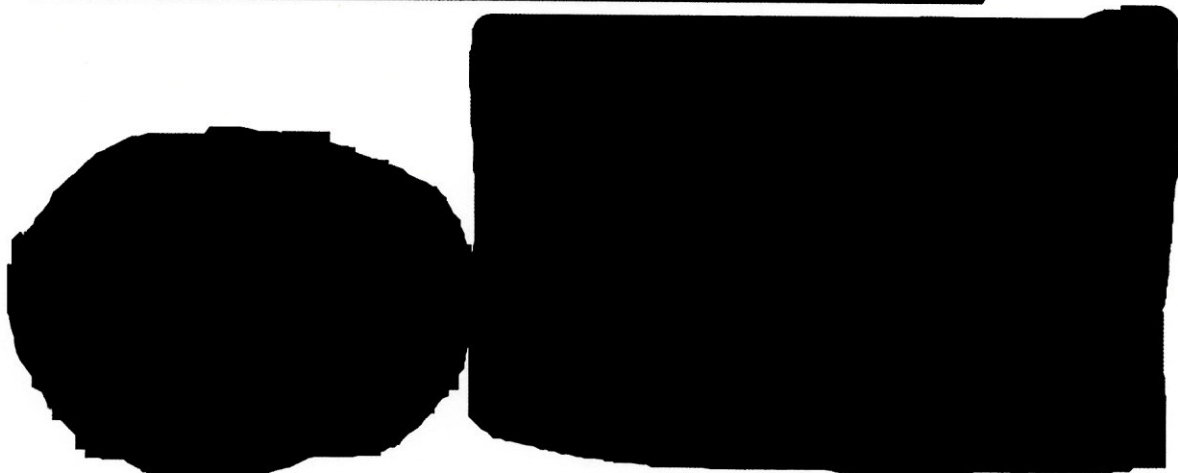
[Redacted]

2.6.6 Electric Power

[Redacted]

2.6.7 Crew Cabin

[Redacted]

2.6.8 On Board Ammunition Storage

[Redacted text block]

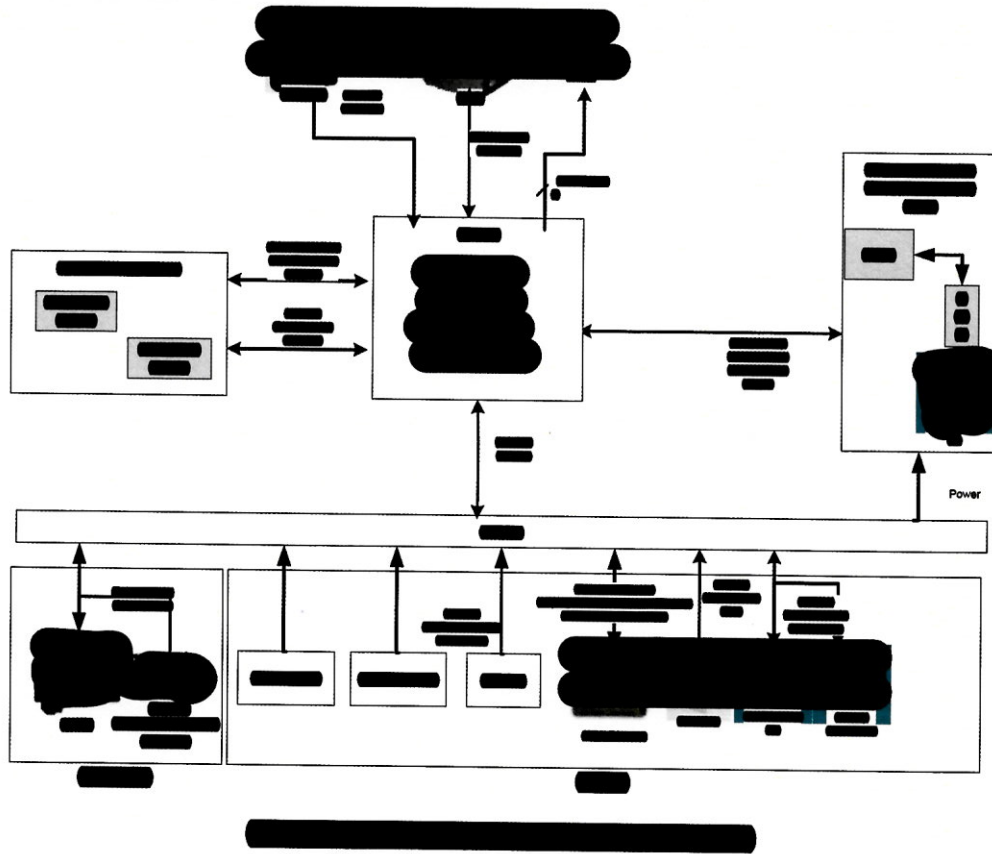
2.6.9 Equipment Storage

The ATMOS is equipped with equipment storage for gun tools and accessories as well as crew members' personal equipment.

2.6.10 Electronic Suite

[Redacted text block]

- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]

2.6.11 Backup Modes

- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]

Figure 17: Operational Live Firing of ATMOS on MAN 8X8 Truck

3. Summary and Conclusions

Elbit Systems Land will provide to DALO the most cost-effective system solution:

- Elbit Systems proposes an advanced artillery system based on robust building blocks that will be tailored specifically to meet the Danish Artillery unique requirements.
- Elbit Systems has distilled its extensive accumulated engineering knowledge, experience and assets derived from manufacturing hundreds of guns and has integrated the best possible subsystems into the offered **ATMOS** to deliver an extremely capable, safe and reliable system to the Danish Artillery.
- **ATMOS** has successfully passed the USER trials of DALO and the Danish Artillery between 2012-2016.
- Providing a support package that leverages the large and sizable **ATMOS** fleet worldwide allows maximum utilization of common spares, stockpiles and training facilities. This will optimize ILS and obsolescence management and low LCC.
- Elbit Systems is committed to grow and sustain a strong local support capability to meet the Danish Artillery training and operational requirements during peacetime and in operations.

Elbit Systems will do its utmost to provide DALO with the most optimal system solution, at the best possible cost and lowest possible LCC, while committing to implement ongoing improvements and support throughout the system's life cycle.

- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]

[Redacted]		
•	[Redacted]	[Redacted]
•	[Redacted]	[Redacted]
•	[Redacted]	[Redacted]

- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]

- [Redacted]
 - [Redacted]
 - [Redacted]
 - [Redacted]
 - [Redacted]

- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]

5.

[REDACTED]

[REDACTED]

Elbit Systems Land

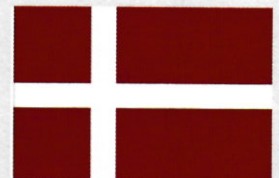

Precise Long-Range Rocket Artillery

PULS™ Batteries with PREDATOR HAWK, EXTRA and ACCULAR missiles

Proposal TBE - 08012023-1

January 08, 2023

Proprietary Notice

This document and the information contained in it are proprietary to Elbit Systems, its affiliated companies or other third parties and may not be copied, reprinted, reproduced, published used or disclosed to a third party, in whole or any part thereof, without prior written permission of Elbit Systems.

© 2023 by Elbit Systems

Table of Contents

- 1. Supplier Information..... 4
 - 1.1 Elbit Systems Land - Company profile 4
- 2. Relevant Experience 5
 - 2.1 Rocket & Missile Systems..... 5
 - 2.2 In service Solutions 5
 - 2.3 Warheads..... 5
- 3. Solution Description – PULST™ Unit 6
- 4. Solution Components 8
 - 4.1 PULST™ - Precise and Universal Launching System..... 8
 - 4.1.1 PULST™ key Advantages 8
 - 4.1.2 PULST™ Key Features..... 10
- 5. Precise Rockets..... 12
 - 5.1 PREDATOR HAWK Missile..... 12
 - 5.1.1 [REDACTED]..... [REDACTED]
 - 5.1.2 PREDATOR HAWK Warheads 13
 - 5.1.3 The PREDATOR HAWK Missile Launch POD Container (LPC) 13
 - 5.1.4 [REDACTED]..... [REDACTED]
 - 5.1.5 [REDACTED]..... [REDACTED]
 - 5.2 EXTRA Missile..... 15
 - 5.2.1 [REDACTED]..... [REDACTED]
 - 5.2.2 EXTRA Warheads 16
 - 5.2.3 The EXTRA missile Launch Pod Container (LPC)..... 17
 - 5.2.4 The EXTRA Missile and LPC Specifications..... 17
 - 5.2.5 [REDACTED]..... [REDACTED]
 - 5.3 ACCULAR Missile..... 18
 - 5.3.1 [REDACTED]..... [REDACTED]
 - 5.3.2 ACCULAR Warheads..... 19
- 6. Comprehensive Capabilities..... 20
 - 6.1 BCP 20
 - 6.1.1 BCP Recommended Specifications 20
 - 6.2 Ammunition Truck 20
- [REDACTED]..... [REDACTED]
- [REDACTED]..... [REDACTED]
- [REDACTED]..... [REDACTED]
- [REDACTED]..... [REDACTED]
- [REDACTED]..... [REDACTED]

Table of Figures

Figure 1: Elbit Systems Land Business Areas4

Figure 2: PULS™ launcher firing EXTRA Missile5

Figure 3: Elbit Systems Land Warheads in Action.....5

Figure 4: PULS Battery Configuration.....6

Figure 5: Operation Modes7

Figure 6: PULS™ mounted on an 8X8 platform (IDF).....8

Figure 7: Open Cradle Advantages in Supporting Various Munitions9

Figure 8: PULS Munition Support.....9

Figure 9: [REDACTED]

Figure 10: [REDACTED]

Figure 11: [REDACTED]

Figure 12: EXTRA Warheads..... 13

Figure 13: PREDATOR HAWK Missiles LPC..... 13

Figure 14: [REDACTED]

Figure 15: [REDACTED]

Figure 16: EXTRA Warheads..... 16

Figure 17: EXTRA Missiles LPC..... 17

Figure 18: [REDACTED]

Figure 19: ACCULAR Missiles LPC 18

Figure 20: ACCULAR Warheads..... 19

Figure 21: Ammunition Truck (For illustration only)..... 20

Figure 22: Ammunition Truck in Deployed Position (For illustration only)..... 20

1. Supplier Information

1.1 Elbit Systems Land - Company Profile

Elbit Systems Land Ltd. ("Elbit") is a wholly owned subsidiary of Elbit Systems Ltd. Elbit has earned its worldwide recognition through its high-quality design and manufacturing, precision engineering and strict conformity to design specifications and contract requirements.

Elbit is a defense and weapons systems house specializing in design, development, manufacturing and integration of guns, mortars, remote-controlled weapon systems, manned and unmanned turrets, tanks and combat vehicles upgrade and modernization, artillery howitzers and mortars, as well as comprehensive, high-performance array of precision ammunition, rocket solutions and combat mobility, survivability and protection systems.

The combat-proven advanced solutions for the modern battlefield, homeland security, and terror threats are developed by vertically integrated expert teams, are based on the extensive experience of the Israel Defense Forces ("IDF"), and have been qualified by the IDF, U.S. Military (Army, Air Force, and Navy), and NATO member states.

Having a worldwide presence, along with business partnerships with major international defense industries, Elbit Systems Land leads and is party to large-scale defense projects, including programs involving local industry production, and transfer of technology and production know-how programs aiming at assisting in advancing local industries and manufacturing of local, tailor-made solutions.

On November 2018, Elbit Systems Ltd. has acquired 100% of IMI Systems Ltd. ("IMI"), which is now an integral part of Elbit Systems Land Division. Stated its activity in 1933, IMI is a leading defense systems house, specializing in the development, manufacture, upgrade and integration of end-to-end defensive solutions for the modern battlefield. IMI's world class, combat-proven weapon systems are based on the extensive field experience of the IDF, and IMI's systems and products have been qualified by the IDF, US military and other NATO members defence forces.

Figure 1: Elbit Systems Land Business Areas

2. Relevant Experience

2.1 Rocket & Missile Systems

Elbit designs develops and manufactures a wide range of artillery rocket and missile weapon systems for more than 50 years for customers worldwide.

Those systems include 122, 160, 227, 290, 306 and 370mm rockets, which ranges from 20 to 300km along with Elbit's Precise & Universal Launching System called PULS™ capable of firing variety of rockets and missiles as well as local and foreign made rockets.

Figure 2: PULS™ launcher firing EXTRA Missile

2.2 In service Solutions

Elbit was selected by the Israeli Defence Forces (IDF) as its system house for rocket and missile systems and Elbit's launchers and precise medium and long-range munitions serve a key role in the IDF's Rocket Artillery and Fire Support

Elbit Systems Land is a leading developer, manufacturer and provider of Rocket and Missile Systems to the IDF's Army, Navy and Air Force.

2.3 Warheads

Elbit is considered by the Israeli MOD as a center of excellence for warheads and many Israeli defense companies are utilizing Elbit's warheads in their solutions. Elbit may offer, at the end-user's request a variety of warheads as an alliterative to the proposed warheads and is capable of rapid development of new types of warheads in order to tailor their size, effectiveness and other characteristics to meet the exact end-user requirements

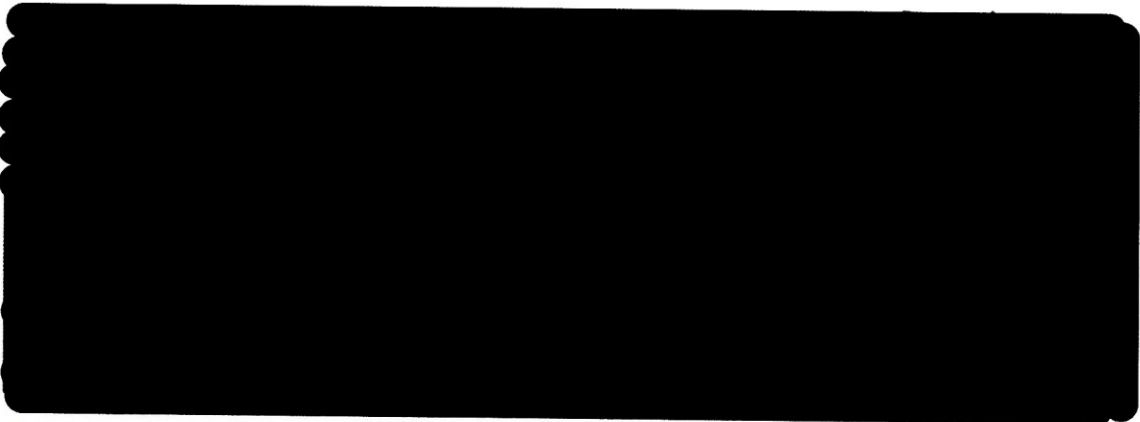

Figure 3: Elbit Systems Land Warheads in Action

3. Solution Description – PULS™ Unit

The proposed PULS™ long-range accurate rocket artillery battery is consist of the following systems:

- [REDACTED] PULS™ Launchers, each launcher can carry **two (2) PODs**:
 - **ACCULAR** POD, which contains 18 missiles. Total of 36 missiles.
 - **EXTRA Missile** POD, which contains 4 missiles. Total of 8 missiles.
 - **PREDATOR HAWK Missile** POD, which contains 2 missiles. Total of 4 missiles.
- [REDACTED] Command Post (Users' platform) on 4x4 truck with Shelter.
- [REDACTED] Ammunition trucks, each ammunition truck can carry up to **four (4) PODs**
- C4I solution based on End-user's Artillery C4I Fire application and Tactical Secured communication or Interfaces to end-user's C4I (software and radios) – Provided GFE.

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

A PULS™ unit, because of it being autonomous and equipped with a very significant fire-power, can be operated as an autonomous precision-fire unit, where detected or planned targets are transformed into firing missions by the Battery firing control system. Alternatively, a PULS launcher can be operationally allocated to specific sensor and via direct communication; a new level of responsiveness and effectiveness is achieved. This mode is called “Sensor2Shooter” and it allows an immediate response to a detected threat. The two modes are illustrated in the following picture:

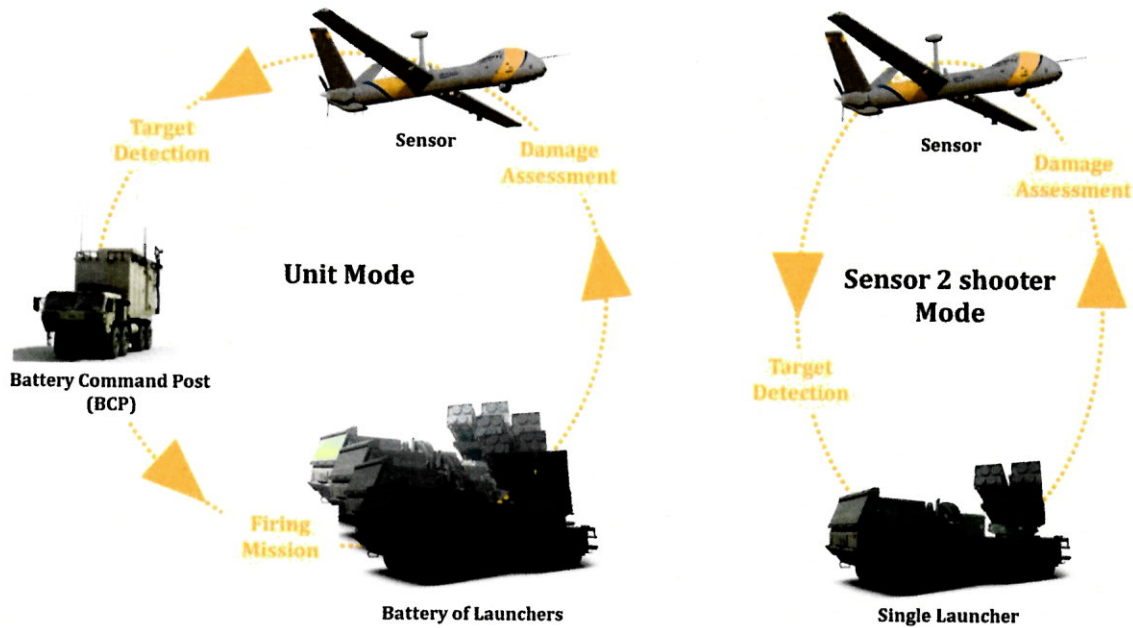

Figure 5: Operation Modes

4. Solution Components

4.1 PULSTM™ - Precise and Universal Launching System

The PULSTM™ is a precise and universal launching system designed to meet today's fire support challenges. With immediate responsiveness and higher impact on target, the PULSTM™ is an advanced launching system and features the next generation of fire support with range of free flight and precise rockets for various ranges and with different warheads.

Figure 6: PULSTM™ mounted on an 8X8 platform (IDF)

The PULSTM™ is an operational high mobility wheeled missile and rocket launching platform, based on the modern Elbit launching module mounted on an adapted truck chassis.

4.1.1 PULSTM™ key Advantages

- **Universal:** the capability to fire various types of Accurate and Free Flight rockets for variety of ranges and rocket manufacturers by utilizing a Launch Pod Container (LPC) for each rocket/missile type. The PULSTM™ can fire Elbit's and 3rd party missiles & rockets suppliers.
- **Autonomous:** The launcher can operate independently in terms of handling a firing mission. Built-in navigation system along with on-board LMC (Launcher Mission Computer) enables the PULSTM™ to be ready to fire in less than 1 minute and to accurately and effectively engage the specified targets even in ranges that once were dealt with only by the air force.
- **Automatic:** Maximum responsiveness is achieved by utilizing a fully automated launching system, which aims the launcher automatically based on the firing mission data. The operator enters/receives a firing mission and upon operators decision, the launcher is automatically set to the appropriate azimuth and altitude parameters and performs all calculation needed to execute a fire mission.
- **Capable:** The Launcher carries Two LPCs of rockets or missiles, supporting a significant quantity of mission-ready munitions and enabling a reduced reload cycles which also support the decrease of logistic burden for the artillery unit.
- **Modular:** the Launcher can be integrated on End-User selected 6x6 or 8x8 wheeled platform, with or without a reloading crane. The onboard FCS can integrate with the end-user's Artillery C4i or allows it to serve as the FCS.

Precise Long-Range Rocket Artillery

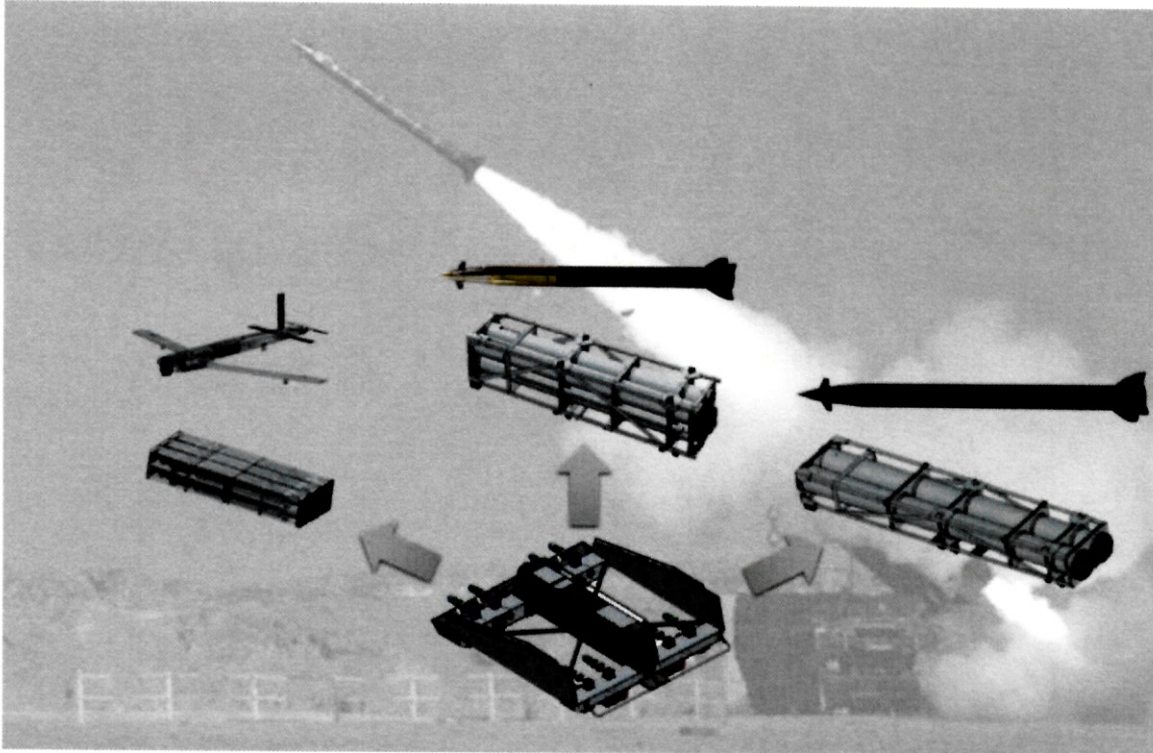

Figure 7: Open Cradle Advantages in Supporting Various Munitions

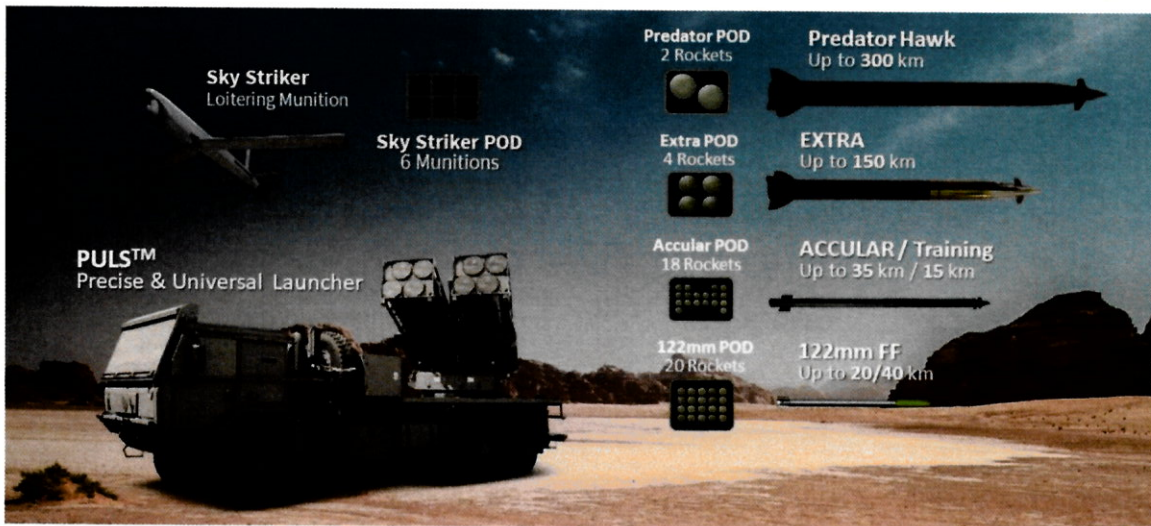

Figure 8: PULS Munition Support & Future Growth

4.1.2 PULS™ – General & Key Features

Feature	Specifications
PULS™ unit Configuration	<ul style="list-style-type: none"> • [REDACTED] • [REDACTED] • [REDACTED]
Munition Supported (2 PODs per Launcher)	<ul style="list-style-type: none"> • [REDACTED] • [REDACTED] • [REDACTED] • [REDACTED] • [REDACTED] • [REDACTED]
Time from fire position to travel mode	[REDACTED]
Time from travel mode to fire position	[REDACTED]
Time to pod reloading	<ul style="list-style-type: none"> • [REDACTED] • [REDACTED] • [REDACTED]
Position and orientation:	[REDACTED]
Data processing:	[REDACTED]
Navigation and laying system	[REDACTED]
Loading and firing system	[REDACTED]
Crew	[REDACTED]
Crew for ammunition truck	[REDACTED]
Mobile Platform	<ul style="list-style-type: none"> • [REDACTED] • [REDACTED]
Cruise range with full fuel tank	[REDACTED]

5. Precise Rockets

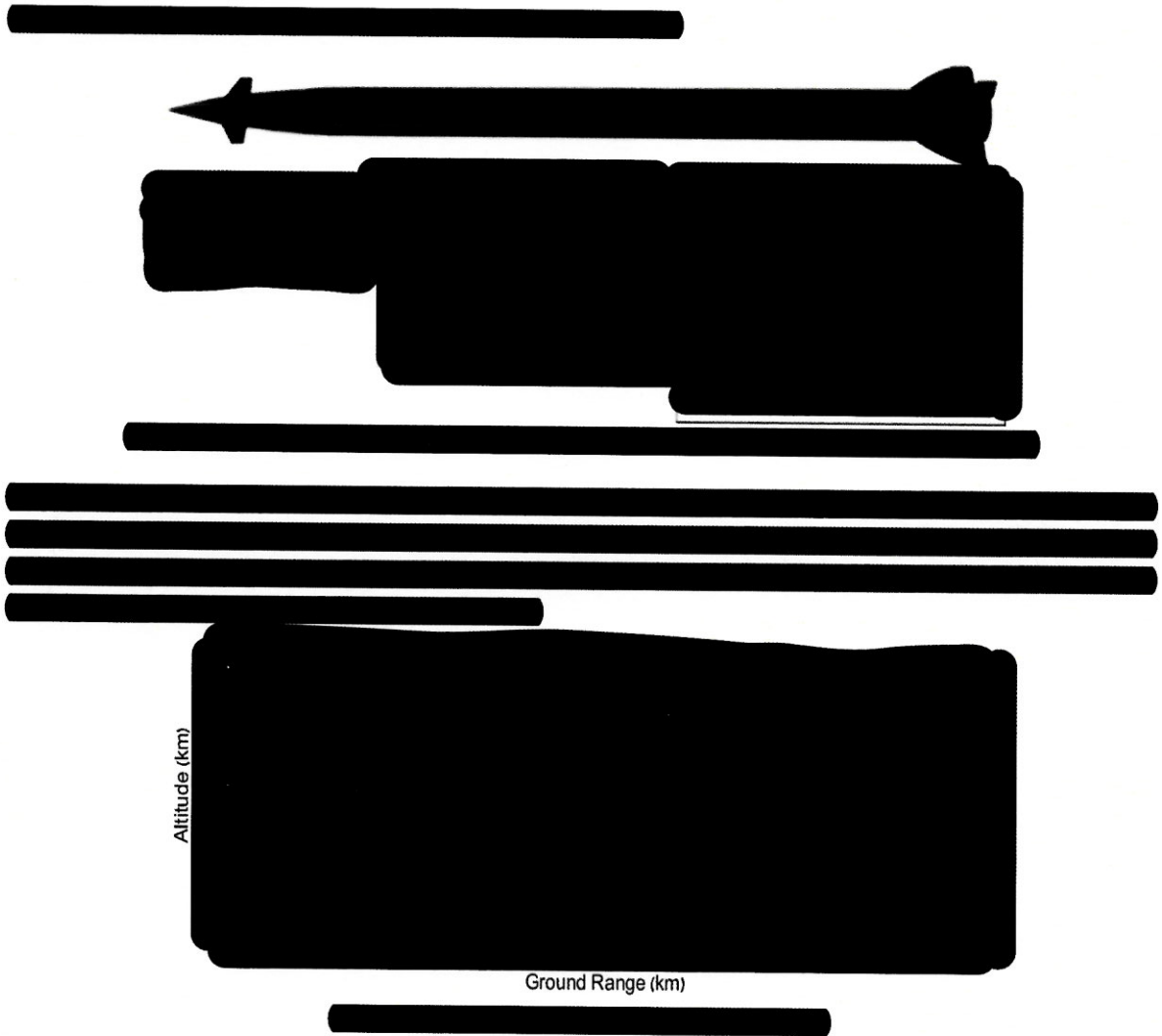
5.1 PREDATOR HAWK Missile

The PREDATOR HAWK is designed to attack and destroy strategic targets beyond enemy lines. The PREDATOR HAWK is effective against a wide range of targets across the strategical battlefield - Command & Communication centers logistic installations, transportation infrastructures, headquarters, electronic warfare sites, radar sites, strategic sites and more.

5.1.1 PREDATOR HAWK Missile Configurations

The PREDATOR HAWK missile is composed of four main components:

- Canard and servo section.
- Payload section with the warhead and the fuse.
- Solid propellant rocket motor assembly that includes, besides the rocket motor, the rear stabilizers assembly

5.1.2 PREDATOR HAWK Warheads

[Redacted text]

Parameter	Specifications
Total weight (kg)	[Redacted]
Total Length (mm)	[Redacted]
Explosive weight (kg)	[Redacted]
Total Fragmentation weight (kg)	[Redacted]
Fragments weight (gr)	[Redacted]
No. of fragments	[Redacted]
Explosive Type	[Redacted]
Fuze	[Redacted]
LPC Size	[Redacted]
LPC Weight	[Redacted]

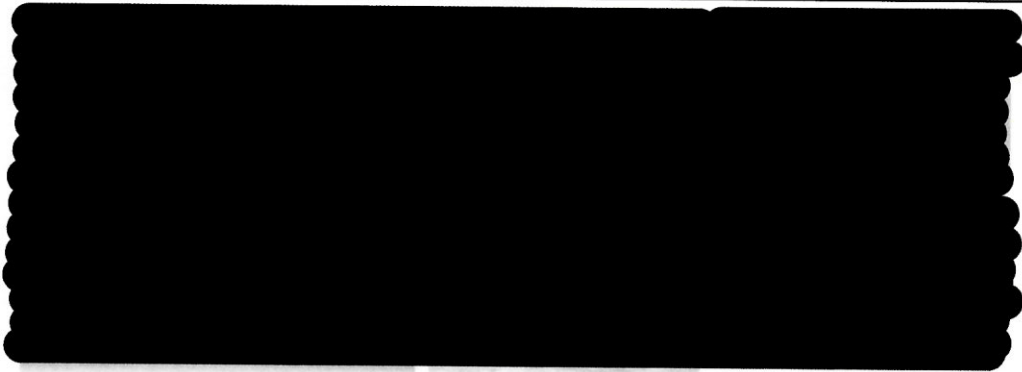

Figure 12: [Redacted]

5.1.3 The PREDATOR HAWK Missile Launch POD Container (LPC)

The PREDATOR HAWK missile LPC for PULS™ contains two ready to fire missiles in two sealed launching canisters that protects the missiles along their life cycle.

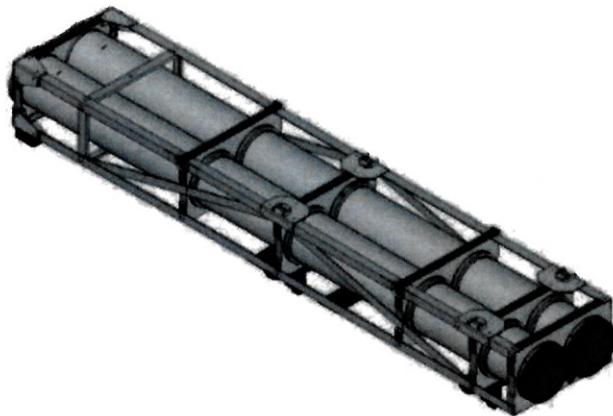

Figure 13: PREDATOR HAWK Missiles LPC

5.1.4 The PREDATOR HAWK Missile and LPC Specifications

The specifications of the PREDATOR HAWK missile are presented below:

Parameter	Specifications
Maximum / Minimum Range of Fire	[REDACTED]
Missile dimensions	[REDACTED]
Missile weight	[REDACTED]
Hit accuracy	[REDACTED]
Warhead weight & type	[REDACTED]
Missiles Per LPC	[REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED]

5.1.5 PREDATOR HAWK Missile - Operational Advantages

- [REDACTED]
- [REDACTED]

In order to maximize the number of engaged targets, the PREDATOR HAWK is mounted on the PULS™ launcher in a Launch Pod Container (2 LPCs per launcher), each containing two PREDATOR HAWK missiles.

5.2 EXTRA Missile

The EXTRA is designed to attack and destroy high priority targets beyond enemy lines. The EXTRA is effective against a wide range of high payoff targets across the tactical battlefield - Command & Communication centers logistic installations, transportation infrastructures, headquarters, electronic warfare sites, radar sites, strategic sites and more.

5.2.1 EXTRA missile configurations

- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]
- [REDACTED]

The EXTRA configuration is presented below:

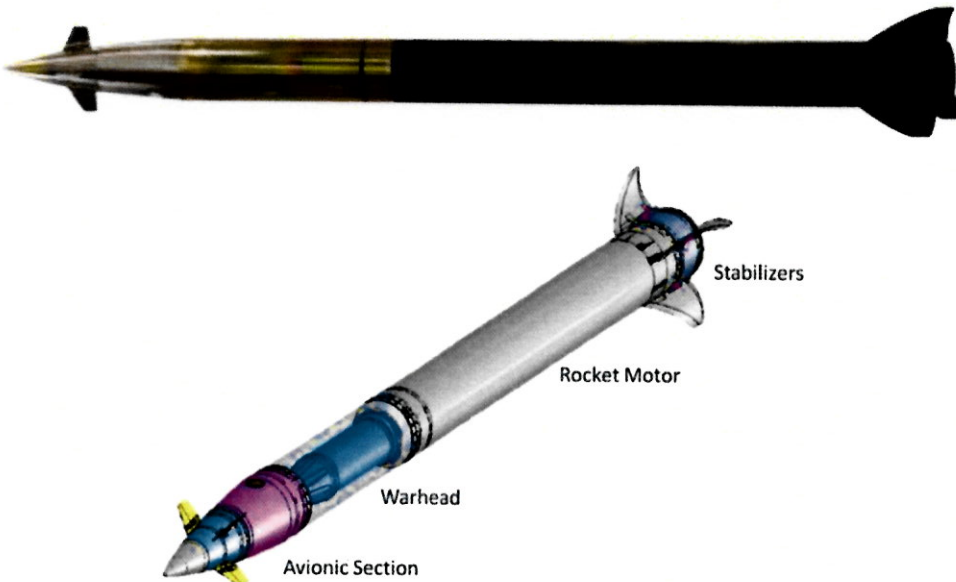

Figure 14: [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

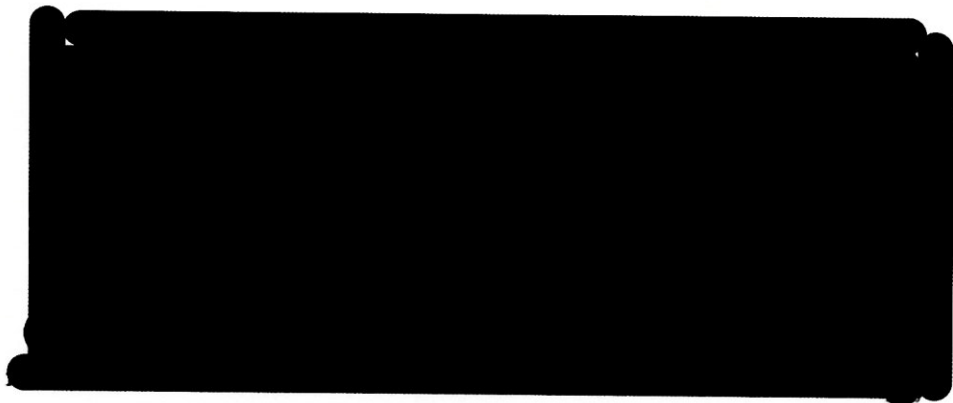

Figure 15: [Redacted]

5.2.2 EXTRA Warheads

- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]

Parameter	Specifications
Total weight (kg)	[Redacted]
Total Length (mm)	[Redacted]
Explosive weight (kg)	[Redacted]
Total Fragmentation weight (kg)	[Redacted]
Fragments weight (gr)	[Redacted]
No. of fragments	[Redacted]
Explosive Type	[Redacted]
Fuze	[Redacted]
LPC Size	[Redacted]
LPC Weight	[Redacted]

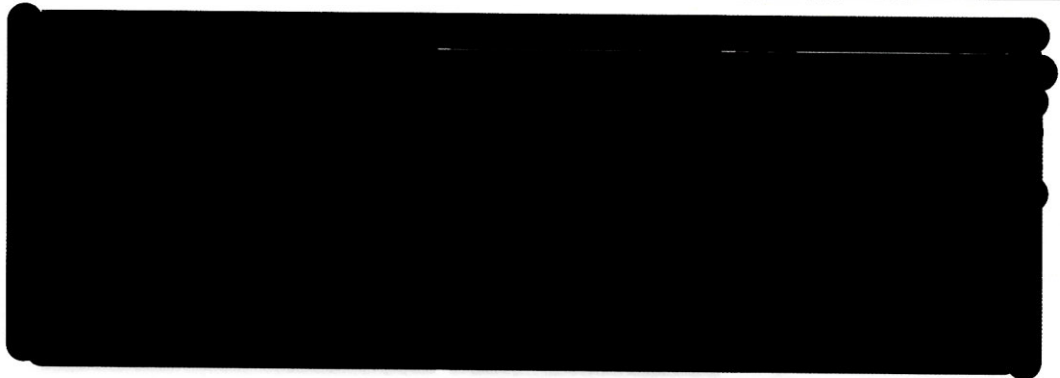

Figure 16: [Redacted]

5.2.3 The EXTRA missile Launch Pod Container (LPC)

The EXTRA missile LPC for PULS™ contains four ready to fire missiles in four sealed launching canisters that protects the missiles along their life cycle.

Figure 17: EXTRA Missiles LPC

5.2.4 The EXTRA Missile and LPC Specifications

The specifications of the EXTRA missile and LPC are presented below:

Parameter	Specifications
Maximum / Minimum Range of Fire	[REDACTED]
Missile dimensions (Length , Diameter)	[REDACTED]
Missile weight	[REDACTED]
Hit accuracy	[REDACTED]
Warhead weight & type	[REDACTED]
Missiles Per LPC	[REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED]

5.2.5 EXTRA Missile - Operational Advantages

- [REDACTED]
- [REDACTED]

In order to maximize the number of engaged targets, the EXTRA Missile is mounted on the PULS™ launcher in a Launch Pod Container (2 LPCs per launcher), each containing four EXTRA missiles.

5.3 ACCULAR Missile

The ACCULAR 122mm is a precision strike guided rocket, based on an integrated GPS navigation module. The Rocket has an operational range of up to 35 km, and its precision is [REDACTED]

Figure 18: [REDACTED]

The Rocket contains [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

5.3.1 ACCULAR 122mm Rocket Key Performance Parameters

Parameter	Specifications
Maximum / Minimum Range of Fire	[REDACTED]
Missile dimensions (Length , Diameter)	[REDACTED]
Missile weight	[REDACTED]
Hit accuracy	[REDACTED]
Warhead weight & type	[REDACTED]
Missiles Per LPC	[REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED]

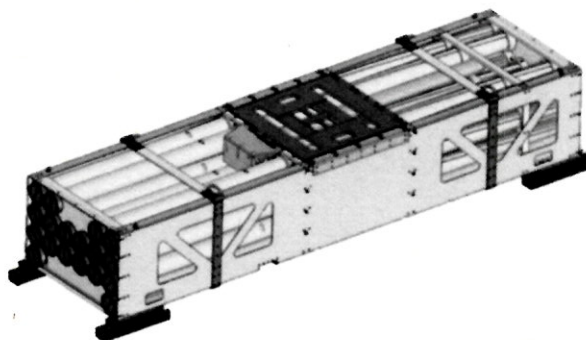

Figure 19: ACCULAR Missiles LPC

The ACCULAR 122 mm rockets are delivered in Launch POD Container (LPC), each LPC contains up to 18 rockets and is specifically designed to operate on the PULS™ launcher via its advanced Fire Control System (FCS).

5.3.2 ACCULAR Warheads

- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]

Parameter	ACCULAR
Total weight (kg)	[Redacted]
Total Length (mm)	[Redacted]
Explosive weight (kg)	[Redacted]
Total Fragmentation weight (kg)	[Redacted]
Fragments weight (gr)	[Redacted]
No. of fragments	[Redacted]
Explosive Type	[Redacted]
Fuze	[Redacted]

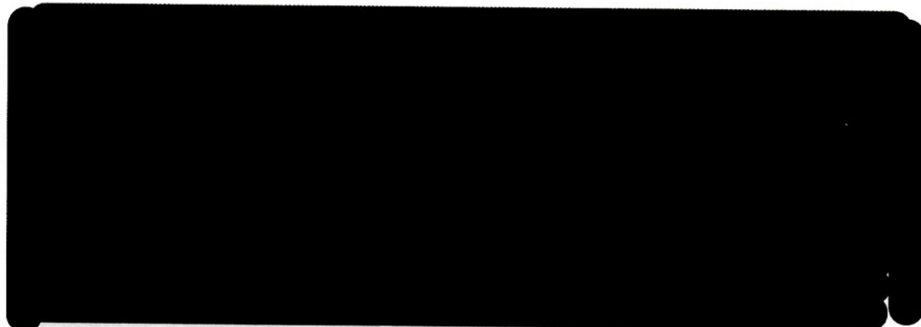

Figure 20: [Redacted]

6. Comprehensive Capabilities

6.1 BCP

The BCP manages the firing-missions' lifecycle, from target detection and up to mission completion. It utilizes an interface to the existing C4I system in order effectively operate in the overall fire-support missions and to allocate the necessary firepower and rocket artillery units to meet the requested fire-support challenges. The vehicle and the hardware (communication and computers) can be GFE as specified in the table below.

6.1.1 BCP Recommended Specifications

No.	Item	Quantity
1	4X4 vehicle for 3-4 soldiers	1
2	HF Communication (GFE)	2
3	Voice and Data Communication (GFE)	2
4	Rugged / Tactical Computers (GFE)	2

6.2 Ammunition Truck

The truck is used in order to transport ammunition from storage compartments to the field. Then it uses a crane in order to load/re-load launchers with different ammunition types.

The truck configuration is an open platform (with option of closing LPC's by light waterproof cover or tent cage), which can transport a maximum of 4 same LPC's (Launch Pod Container) at a time. The truck is intended for all ammunition types.

Figure 21: Ammunition Truck (For illustration only)

Figure 22: Ammunition Truck in Deployed Position (For illustration only)

7. Commercial Proposal

7.1 [REDACTED]

[REDACTED]

•	[REDACTED]	•	[REDACTED]	[REDACTED]
•	[REDACTED]	•	[REDACTED]	[REDACTED]
•	[REDACTED]	•	[REDACTED]	[REDACTED]
•	[REDACTED]	•	[REDACTED]	[REDACTED]
•	[REDACTED]	•	[REDACTED]	[REDACTED]
•	[REDACTED]	•	[REDACTED]	[REDACTED]
•	[REDACTED]	•	[REDACTED]	[REDACTED]
•	[REDACTED]	•	[REDACTED]	[REDACTED]
•	[REDACTED]	•	[REDACTED]	[REDACTED]
•	[REDACTED]	•	[REDACTED]	[REDACTED]
•	[REDACTED]	•	[REDACTED]	[REDACTED]
•	[REDACTED]	•	[REDACTED]	[REDACTED]
•	[REDACTED]	•	[REDACTED]	[REDACTED]
•	[REDACTED]	•	[REDACTED]	[REDACTED]
•	[REDACTED]	•	[REDACTED]	[REDACTED]

7.2 [Redacted]

- [Redacted]
 - [Redacted]
 - [Redacted]
 - [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
 - [Redacted]
 - [Redacted]
 - [Redacted]
 - [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]

7.3 [Redacted]

[Redacted]

[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

❖ [Redacted]

- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]

9. januar 2023

Notat vedrørende hasteanskaffelse af raketkaster- og rørartillerisystemer i lyset af eventuel donation af CAESAR 8x8 til Ukraine

Notatet tager afsæt i en situation, hvor samtlige Hærens CAESAR 8x8 artillerisystemer hurtigst muligt doneres til Ukraine. Hæren vil i så fald ikke råde over en ildstøttekapacitet til bekæmpelse af mål på afstande [REDACTED]

Sigtet med notatet er at beskrive muligheder for en hurtig anskaffelse af nødvendig ildstøttekapacitet til Hæren, herunder 1. Brigade, i lyset af en donation af CAESAR 8x8. En hastig tilvejebringelse af en ildstøttekapacitet er – i lyset af den aktuelle situation – afgørende ift. nationale sikkerhedsinteresser, herunder opbygning af Hærens operative kapaciteter til indsættelse nationalt og internationalt. [REDACTED]

[REDACTED] Derfor tillægges det stor vægt, at levering af en ny ildstøttekapacitet kan finde sted i 2023, og dertil at uddannelse kan indledes i indeværende år.

Doktrinær ildstøtte til understøttelse af Hæren, herunder 1. Brigade, udgøres af mortersystemer (typisk 120 mm) og rørartillerisystemer (typisk 155 mm artilleri) til støtte af kampenheder (såkaldt nærstøtte) og raketkastersystemer, der tilbyder længere rækkevidde og understøtter bekæmpelse af mål på lange afstande (herunder såkaldt dybdekamp). Til sammen udgør systemerne en nødvendig kombination af rækkevidde, fleksibilitet og ammunitionstyper, der muliggør bekæmpelse af relevante måltyper.

I nedenstående beskrives muligheder for hasteanskaffelse af raketkastersystemer og rørartillerisystemer til Hæren, herunder til 1. Artilleriafdeling i Hærens 1. Brigade. Derudover beskrives muligheder for eventuelt at tilvejebringe artillerisystemer (ved lån, leje eller køb) fra tætte allierede på kort sigt til at dække en eventuel periode, hvor Hæren i givet fald ikke vil råde over artillerisystemer til uddannelse og opretholdelse af kompetencer.

Det bemærkes, at en eventuel donation af CAESAR 8x8 i sig selv vil være en ressourcekrævende opgave for FMI. En parallel anskaffelse af raketkastersystem og rørartillerisystem vil nødvendiggøre markant prioritering af opgaver i FMI på andre områder. Dette findes håndterbart gennem tæt samarbejde med Forsvarskommandoen og i særdeleshed Hæren.

Alle priser er uden offset (modkøbsforpligtelse).

RAKETKASTERSYSTEMER – MULIGHEDER

Der er gennemført en meget forceret markedsscreening med afsæt i et afgrænset søgefelt af partnerlande og virksomheder. Henset til tiden findes det alene relevant at undersøge muligheden for at anskaffe anerkendte systemer fra leverandører med stor erfaring i produktion af raketkastersystemer, der allerede er i drift, og som har en dækkende ammunitionsportefølje og fleksibilitet ift. anvendelse af forskellige missiltyper. Markedet er kendetegnet ved betydelige forskelle i prisniveau, stor efterspørgsel, pres på produktionskapacitet og generelt lange leveringstider.

Der har gennem de indledende forligsforberedelser været rettet henvendelse til relevante leverandører (ELBIT Systems, HANHWA og LOCKHEED MARTIN) med det sigte at skabe et grundlæggende kendskab til kapaciteter og markedet. Der er nu rettet fornyet, forceret og konkret henvendelse til ELBIT SYSTEMS og HANHWA for at afsøge muligheder for en hastig levering af raketkastersystemer. LOCKHEED MARTIN (med HIMARS systemet) vurderes ikke relevant i den

aktuelle meget forcerede situation grundet tidligere oplyste lange leveringstider (min. tre år) og signifikant højere pris end de to andre leverandører (min. dobbelt så dyre som øvrige systemer – både hvad angår affyringsystemer og missiler).

Der tages afsæt i anskaffelse af to raketkasterbatterier med hver fire til seks affyringsystemer med tilhørende forsyningskøretøjer, logistik, uddannelse og en indledende missil-pakke. Som eksempel angives driftsomkostninger over 30 år (dog behæftet med betydelig usikkerhed). Der er i driftsudgifterne ikke medregnet udgifter til ammunition (missiler). Beregningerne nedenfor er så vidt muligt gjort sammenlignelige prismæssigt og antalsmæssigt. Der tages forbehold for, at der er tale om grove estimater med betydelig usikkerhed.

ELBIT Systems

- Raketkastersystem: PULS monteret på ubeskyttet lastvogn (6x6).
- Levering: Hvis ordre lægges i januar, kan Elbit levere to systemer i juni 2023, to systemer i september 2023, to systemer i december 2023 og to systemer i 1. kvartal 2024. Der er mulighed for at iværksætte træning på systemer ved Elbit med det samme.
- Pris (anskaffelse / drift):
 - o [REDACTED]
 - [REDACTED]
 - [REDACTED]
- Øvrige forhold:
 - o [REDACTED]
 - [REDACTED]

HANHWA

- Raketkastersystem CHUNMOO baseret på ubeskyttet lastvogn.
- Levering: 30 måneder (2,5 år) fra design er låst. Mulighed for eventuel træning på systemer inden levering har ikke været muligt at afdække.
- Pris (anskaffelse / drift):
 - o Anskaffelse: [REDACTED]
 - o Drift: [REDACTED]
 - [REDACTED]
- Øvrige forhold:
 - o [REDACTED]
 - [REDACTED]

rørartillerisystemer (155 MM) – MULIGHEDER

Der er gennemført en meget forceret markedssøndering med afsæt i et afgrænset søgefelt. Henset til tiden vurderes det alene relevant at undersøge muligheden for at anskaffe NATO kompatible og anerkendte systemer (155 mm). Tilsvarende er der peget på leverandører med stor erfaring i produktion af artillerisystemer og dertil moderne systemer med en operativ kapacitet, der matcher CAESAR 8x8 (rækkevidde, skudhastighed, payload mm).

Generelt er markedet for rørartilleri kendetegnet ved meget stor efterspørgsel, pres på produktionskapacitet og lange leveringstider. Der er rettet uformel henvendelse til tre relevante leverandører (ELBIT Systems, HANHWA og NEXTER Systems), og her er muligheder for levering af rørartillerisystemer afsøgt. For ELBIT Systems og HANHWA vil der være tale om anskaffelse af et nyt artillerisystem, hvor genanskaffelse gennem NEXTER Systems vil indbefatte genanskaffelse af CAESAR 8x8 systemer, som aktuelt er under implementering i Hæren.

Der tages afsæt i anskaffelse af 18 systemer + ét system i reserve (logistisk robusthed), hvilket svarer til det antal CAESAR 8x8, som er under implementering i Hæren. Som eksempel angives driftsomkostninger over 30 år (dog behæftet med betydelig usikkerhed). Der er i driftsudgifterne ikke medregnet udgifter til ammunition.

ELBIT Systems

- Artillerisystem: ATMOS 8x8 155 mm artillerisystem monteret på TATRA 8x8 lastvogn (pansret).
- Levering: Elbit kan levere 12 systemer efter 12 måneder. Efter 20 måneder kan Elbit levere yderligere syv systemer. Der er mulighed for levering af en prototype til indledende uddannelse med det samme.
- Pris (anskaffelse / drift):
 - [REDACTED]
- Øvrige forhold:
 - Det bemærkes, at FMI har kendskab til systemets formåen, idet netop dette system vandt det oprindelige (første af to) udbud på rørartilleri i 2015. Systemet har været i drift ved bl.a. den israelske og den filippinske hær og betragtes som teknisk og operativt gennemtestet og velfungerende.

HANHWA

- Artillerisystem: K9 155 mm artillerisystem. Selvkørende. Pansret og bæltebaseret.
- Levering: Hanhwa har oplyst en leveringstid på 30 måneder.
- Pris (anskaffelse / drift):
 - [REDACTED]
- Øvrige forhold:
 - Det bemærkes, at FMI ikke erfaringer har med systemets formåen og tekniske forhold, [REDACTED]

NEXTER Systems

- Artillerisystem: CAESAR 8x8 155 mm artillerisystem monteret på TATRA 8x8 lastvogn.

- Levering: Minimum 24 måneder. Der er ikke mulighed for at låne eller anskaffe brugte.
- Pris (anskaffelse / drift):
 - [REDACTED]
 - [REDACTED]
 - [REDACTED]
- Øvrige forhold:
 - [REDACTED]

JURIDISKE PERSPEKTIVER

FMI har foretaget en vurdering af den juridiske risiko ved at tildele to kontrakter om indkøb af artilleripjecer og raketkastersystemer med tilhørende serviceaftaler direkte til Elbit Systems Ltd. efter TEUF art. 346, stk. 1, litra b.

For en fyldestgørende vurdering henvises til det bagvedliggende juridiske notat (internt notat).

Der alene foretaget en vurdering af den mulige anskaffelse af nye artilleripjecer og raketkastersystemer. Behovet for nye systemer skyldes en (mulig) større donation af Danmarks eksisterende artilleripjecer. Det bagvedliggende juridiske notat indeholder ikke en vurdering af denne donation.

Såfremt der ønskes en anden leverandør end Elbit – som er den leverandør i markedet med korteste leveringstider, jf. ovenstående – vil der skulle foretages en fornyet vurdering. Det må forventes, at den juridiske risiko vil hæves (betydeligt), hvis lead times ikke længere er afgørende for beslutningen.

Anvendelsen af TEUF art. 346, stk. 1, litra b forudsætter efter sin ordlyd og retspraksis, at følgende fire betingelser er opfyldt i forbindelse med anskaffelsessituationer:

- i) en medlemsstat kan kun fravige normale udbudsprocesser, hvis dette er begrundet i hensynet til beskyttelsen af væsentlige nationale sikkerhedsinteresser,
- ii) den påtænkte anskaffelse skal angå fabrikation eller handel med våben, ammunition eller krigsmateriel,
- iii) det skal være nødvendigt at fravige traktatens regler, således at mindre indgribende foranstaltninger ikke kunne være anvendt (proportionalitet).
- iv) det manglende udbud må ikke forringe konkurrencevilkårene for civile varer på det indre marked.

Det er efter EU-Domstolens faste praksis en forudsætning for at kunne anvende bestemmelsen, at der foretages en konkret og individuel vurdering af bestemmelsens betingelser forud for hver enkelt påtænkt anskaffelse, og at det i den forbindelse undersøges, om de væsentlige sikkerhedsinteresser kunne beskyttes på anden vis f.eks. ved anvendelse af en anden undtagelsesbestemmelse i selve forsvars- og sikkerhedsdirektivet.

Følgende taler for, at bestemmelsens betingelser er opfyldt:

- Forsvarets behov for opbygning af kapaciteten er opstået som følge af den forestående donation til Ukraine
- Behovet for genopbygning af kapaciteten er af afgørende betydning som følge af den aktuelle sikkerhedssituation

- Elbit er den eneste leverandør, der vil være i stand til at levere artilleripjecerne og raketkastersystemer hurtigst muligt, dvs. inden for 20 måneder fsva. 19 pjecer (12 pjecer efter 12 måneder) og i 2023 fsva. raketkastersystemerne (lead times)
- I erkendelse af at samtlige artilleripjecerne kan leveres om 20 måneder, så opbygges en del af kapaciteten med raketkastersystemer, som kan leveres allerede i indeværende år, så Hæren [REDACTED]. Dette sker igen med afsæt i den aktuelle sikkerhedssituation.
- Uddannelse og træning kan igangsættes straks, og der vil endda kunne sendes en artilleribruttotype til Danmark inden for få dage, som kan anvendes til træning og uddannelse i Danmark

Følgende taler imod, at bestemmelsens betingelser er opfyldt:

- Ifølge EU-Domstolens praksis skal TEUF artikel 346 fortolkes indskrænkende, og Kommissionen har i sin Guidance Note om forsvars- og sikkerhedsdirektivet udtalt, at bestemmelsen alene finder anvendelse i helt særlige tilfælde

På baggrund af ovenstående vurderes det, at der er mest der taler for, at dispositionen er lovlig.

For en uddybende vurdering henvises til det bagvedliggende juridiske notat (internt notat).

MULIGHEDER FOR MIDLERTIDIG LÅN/LEJE AF SYSTEMER AF ALLIANCEPARTNERE

Der er gennemført en meget forceret sondering på af mulighederne for at låne, leje, lease eller købe brugte artillerisystemer hos relevante alliancepartnere (National Armaments Director-niveau). Der er rettet henvendelse direkte til National Armaments Directors i USA, UK, Frankrig, Tyskland, Norge, Sverige og Finland.

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Det er FMI's vurdering på baggrund af indledende tilbagemeldinger fra partnere, at mulighederne for at låne eller leje artillerisystemer er meget begrænsede henset til den sikkerhedspolitiske situation og pres på produktionskapaciteten globalt. En låne- eller leje-løsning vil under alle omstændigheder indebære betydelige transaktionsomkostninger dels for FMI, men også for Hærens personel, der vil skulle uddanne sig på et system, der kan afvige betydeligt fra det system, der i sidste ende (parallelt) anskaffes.

Det er tillige FMI's erfaring fra tidligere sonderinger, at omkostninger forbundet med lån eller lease ikke skal undervurderes. Det er FMI's vurdering at en eventuel midlertidig løsning er mest hensigtsmæssig, såfremt der er tale om samme systemer, som de der i givet fald anskaffes (eller tilnærmelsesvist samme).

SAMLET VURDERING

Såfremt det besluttes at donere alle 19 CAESAR 8x8 til Ukraine, er det FMI's vurdering, at der vil være mulighed at modtage leverance af raketkaster- og rørtilliserisystemer – på en for markedet og i lyset af den aktuelle situation – kort tidshorisont ved at lave en direkte tildeling af en kontrakt til Elbit Systems. Baseret på den gennemførte meget hastige markedsafdækning kan Elbit levere både raketkastersystemer og rørtilliserisystemer betydeligt hurtigere end øvrige af de undersøgte leverandører. Der tages forbehold for den meget kort tid til afdækning, herunder bl.a. ift. anført økonomi, hvor der nogle steder er tale om overordnede estimater.

Økonomisk set vurderes der ved en eventuel kontrakt med Elbit at være økonomisk afløb i 2023 for op mod 1.000 mio. kr. og resterende i 2024/2025.

AFKlassificeret
FKO, 12-07-23

Til:
Forsvarsministeriet

Eft:
Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse

Forsvarskommandoens anbefaling vedrørende donation af CAESAR-artilleripjecer til Ukraine

Forsvarsministeriet (FMN) har anmodet Forsvarskommandoen (FKO) og Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse (FMI) om at undersøge en mulig donation af alle 19 CAESAR-artilleripjecer, herunder fremkomme med materiefaglige og operative konsekvenser og oplæg til erstatning for CAESAR pjecerne.

Generelt vurderer FKO, at artilleriet operativt set er en kampafgørende kapacitet for 1. Brigade, da artilleri er nødvendigt for at kunne understøtte såvel brigaden som kampbataljonernes indsættelse og beredskab. De nuværende leverancer af rørtilleri til Danmark fra den franske producent Nexter er indtil videre mere end 3 år forsinket i forhold til de oprindelige terminer. Det er aktuelt ikke forventningen, at hærens artilleriregiment vil være i stand til at opnå en fuld dansk operativ kapacitet før et stykke inde i 2024. Situationen er derfor ud fra såvel et operativ som et personelmæssigt perspektiv kritisk og alment kendt. Det er således Forsvarskommandoens opfattelse, at tilvejebringelse af operative ildstøttesystemer til Forsvaret er af væsentlig sikkerhedsmæssig betydning for kampkraften i den danske hær. Hertil kommer, at det vil være en udfordring at fastholde specialiserede personalegrupper i en periode, hvis der går for lang tid med at anskaffe alternative ildstøttesystemer.

Det er derfor afgørende for Forsvaret, at Hæren i tilfælde af donation af CAESAR pjecerne hurtigst muligt får rådighed over andre ildstøttesystemer.

Materiefaglig vurdering (FMI)

FMI har undersøgt mulighederne for at anskaffe artilleri hurtigst muligt, hvilket indebærer, at:

- Det hurtigste vil være at anskaffe raketkastere ift. rørtilleri.
- For raketkastere vil den hurtigste anskaffelse kunne ske via producenten Elbit, der kan levere to sæt i juni 2023, yderligere to sæt i september 2023, to sæt i december 2023 og de sidste to sæt i 1. kvartal 2024. Med leverancen indgår en initialpakke af missiler.
- For rørtilleriet vurderes det hurtigste at være en anskaffelse af pjecer fra Elbit, der kan levere 12 pjecer efter 12 måneder (primo 2024) og yderligere 7 pjecer efter ca. 20 måneder (3Q/4Q 2024).
- Der vurderes ikke muligt at leje eller låne materiel fra andre lande.

AFKlassificeret
FKO, 12-07-23

FORSVARSKOMMANDOEN

AFKLASSIFICERET
FKO, 12-07-23

FMI har desuden foretaget en juridisk vurdering af mulighederne for at gennemføre en direkte tildeling til Elbit. Det er vurderet, at betingelserne for en direkte tildeling er opnået som konsekvens af:

- Et hastigt opstået behov for donation som følge af Ruslands angreb på Ukraine.
- Den aktuelle forværrede internationale sikkerhedssituation,
- Elbit er den hurtigste og eneste leverandør til begge systemer i en situation, hvor Hæren vil stå uden artilleri.
- Uddannelse og træning umiddelbart kan igangsættes.

[REDACTED]

Operativ vurdering (FKO)

[REDACTED]

[REDACTED] Derfor vurderes det afgørende, at der som erstatning for donationen umiddelbart anskaffes raketkastere og dernæst nyt rørartilleri. På den måde vil der kunne tilvejebringes en erstatningskapacitet inden for tilnærmelsesvis samme tidshorisont som den operative klarmelding af CAESAR-pjecerne. Dermed kan den negative effekt af donationen på Hærens kampkraft mitigeres og kapaciteten fremtidssikres samtidig med at Danmark yder substantiel støtte til Ukraine. En umiddelbar tilvejebringelse af raketkastere vil endvidere give soldaterne ved artilleriregimentet lejlighed til med det samme at begynde uddannelse og træning på de nye systemer, hvorved fastholdelse af disse personalegrupper understøttes bedst mulig.

En tidsmæssig sammenkobling af donationsbeslutningen og beslutningen om anskaffelse af raketkastere og nyt rørartilleri til den danske hær er central for Forsvarskommandoen, fordi det vil styrke muligheden for med god forklaringskraft at overbevise Forsvarets medarbejderne om begrundelsen for donation af et centralt våbensystem, der er stærkt efterspurgt i Hæren. Løsningen indebærer, at Hæren i slutmålet vil ende op med både raketkastere og rørartillerisystemer. Det er i indeværende forligsperiode aftalt, at artilleriafdelingen kun skal opbygges med artilleripjecer, [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED] En kombineret anskaffelse af raket- og artilleriudstyr vil således kunne opfylde Forsvarets behov for ildstøtte også på længere sigt. Muligheden for på et senere tidspunkt at anskaffe yderligere raketkastere er ligeledes til stede.

Økonomi

[REDACTED]

[REDACTED]

AFKLASSIFICERET
FKO, 12-07-23

AFKlassificeret
FKO, 12-07-23

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Anbefaling

Det anbefales at donere 19 CAESAR-pjecer til Ukraine under forudsætning af, at:

- FMI samtidig iværksætter anskaffelse af 8 raketkastere med tilhørende logistik og initialpakke af missiler samt af 19 artilleripjecer med tilhørende initiallogistik.

- [Redacted text block]

AFKlassificeret
FKO, 12-07-23

Fra: FMI-LA-CH Essemann-Beck, Ulrich

Sendt: 9. januar 2023 11:03

Til: FMN-KHJ Høeg-Jensen, Kasper <KHJ@1net.fmn.dk>; FMN-KBI Iversen, Kenn Bille <KBI@1net.fmn.dk>

Cc: FMI-CH Jørgensen, Kim Jesper <FMI-CH@fiin.dk>; FMI-VCH Ishøj, Christian Brejner <FMI-VCH@fiin.dk>; FMI-PK-CH Andersen, Claus Lundholm <FMI-PK-CH@fiin.dk>; FMI-SD-CH Grevé, Morten Wainø (<FMI-SD-CH@fiin.dk> <FMI-SD-CH@fiin.dk>); FMI-CHPA Stisen, Mathilde Nylev <FMI-CHPA@fiin.dk>; FMI-CHMA Ladegaard, Kasper Klaus Flinker <FMI-CHMA@fiin.dk>; FMI-PK-STR Nielsen, Peter Michael <FMI-PK-STR@fiin.dk>; FMI-PK-CHOP Andersen, Christian Blegvad <FMI-PK-CHOP@fiin.dk>; FMI-LA-CHKOA Høst, Søren Grøndal (<FMI-LA-CHKOA@fiin.dk> <FMI-LA-CHKOA@fiin.dk>)

Emne: SV: [FTR-K] Anmodning [TIL TJENESTEBRUG]

~~**TIL TJENESTEBRUG**~~

~~**FORTROLIGT KOMMERCIELT**~~

Som supplement kan det oplyses, at FMI her til formiddag har modtaget svar fra [Norge](#) om, at man ikke vil kunne hjælpe Danmark med artillerisystemer.

Bh.
Ulrich

~~**TIL TJENESTEBRUG**~~

~~**FORTROLIGT KOMMERCIELT**~~

Fra: FMI-LA-CH Essemann-Beck, Ulrich

Sendt: 9. januar 2023 08:12

Til: FMN-KHJ Høeg-Jensen, Kasper <KHJ@1net.fmn.dk>; FMN-KBI Iversen, Kenn Bille <KBI@1net.fmn.dk>

Cc: FMI-CH Jørgensen, Kim Jesper <FMI-CH@fiin.dk>; FMI-VCH Ishøj, Christian Brejner <FMI-VCH@fiin.dk>; FMI-PK-CH Andersen, Claus Lundholm <FMI-PK-CH@fiin.dk>; FMI-SD-CH Grevé, Morten Wainø (<FMI-SD-CH@fiin.dk> <FMI-SD-CH@fiin.dk>); FMI-CHPA Stisen, Mathilde Nylev <FMI-CHPA@fiin.dk>; FMI-CHMA Ladegaard, Kasper Klaus Flinker <FMI-CHMA@fiin.dk>; FMI-PK-STR Nielsen, Peter Michael <FMI-PK-STR@fiin.dk>; FMI-PK-CHOP Andersen, Christian Blegvad <FMI-PK-CHOP@fiin.dk>; FMI-LA-CHKOA Høst, Søren Grøndal (<FMI-LA-CHKOA@fiin.dk> <FMI-LA-CHKOA@fiin.dk>)

Emne: SV: [FTR-K] Anmodning [TIL TJENESTEBRUG]

~~**TIL TJENESTEBRUG**~~

~~**FORTROLIGT KOMMERCIELT**~~

Hej Kasper og Kenn

Vedlagt fremsendes efter aftale med CHFMI notat vedrørende hasteanskaffelse af raketkaster- og rørartillerisystemer i lyset af eventuel donation af CAESAR 8x8 til Ukraine.

Notatet er godkendt af CHFMI.

Bh.
Ulrich

Fra: FMN-KHJ Høeg-Jensen, Kasper <KHJ@1net.fmn.dk>

Sendt: 4. januar 2023 17:34

Til: FMI-CH Jørgensen, Kim Jesper <FMI-CH@fiin.dk>

Cc: FMN-KHJ Høeg-Jensen, Kasper <KHJ@1net.fmn.dk>

Emne: Anmodning [TIL TJENESTEBRUG]

~~TIL TJENESTEBRUG~~

Hej Kim,

Som netop drøftet på vort møde med FC og DC:

Du anmodes om at række ud til relevante kolleger med henblik på afklaring af muligheder for hurtig levering af artilleri-systemer eller alternative systemer.

Der er brug for en tilbagemelding senest på mandag den 9. januar.

Den korte frist beklages.

Mvh Kasper

Kasper Høeg-Jensen
Direktør for Sikkerhedspolitik & Operationer
Forsvarsministeriet
+4521665197
khj@fmn.dk

~~TIL TJENESTEBRUG~~

~~TIL TJENESTEBRUG~~

~~FORTROLIGT-KOMMERCIELT~~

AFKlassificeret
FKO 12-07-2023

Til:
Forsvarsministeriet

Eft:
Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse

Forsvarskommandoens supplerende svar vedrørende materiel-erstatning i tilfælde af donation af CAESAR-artilleripjecer til Ukraine

Forsvarsministeriet (FMN) har anmodet Forsvarskommandoen (FKO) om at belyse de militærfaglige konsekvenser ved udelukkende at anskaffe nyt rørtilleri ved donation af nuværende 19 CAESAR-pjecer samt belyse behovet for hasteanskaffelse af raketkastere. Derudover har FMN anmodet om en sammenligning af det konkrete anbefalede raketkaster-system med tidligere anvendt raketkastersystem (MLRS).

Nedenstående svar er baseret på den tidligere fremsendte militærfaglige anbefaling vedrørende donation af CAESAR-artilleripjecer til Ukraine.

Det grundlæggende operative behov

Ildstøttekapaciteten med artilleri (rør og raketkastere) er afgørende for brigadens og kampbataljonernes indsættelse og beredskab. Grundlæggende kæmper landenheder ud fra princippet om ild og bevægelse. Ilden slår fjender ihjel og skaber forudsætning for bevægelsen (manøvren), der igen skaber forudsætning for effektiv indsættelse af ilden. Artilleri skal bekæmpe modstandere på lange afstande samt støtte kampbataljonerne med at skabe manøvren. På den moderne kampplads er artilleri den største årsag til tab samt en forudsætning for bekæmpelse af fjendens artilleri. Uden en effektiv artillerikapacitet kan brigaden og dens enheder forventes at lide en høj grad af tab under indsættelse mod en ligeværdig modstander.

Brigaden og bataljonerne er afhængige af samvirke træning med artilleriet. Træning forud for indsættelse er afgørende for kampkraften, og brigaden og kampbataljonerne er afhængige af samvirke træning med artilleriet for at kunne vinde kampen samt reducere egne tab under skarpe operationer. Dette skal ses i sammenhæng med den skærpede og uforudsigelige sikkerhedssituation samt krav fra NATO, herunder behovet for at kunne indsætte kapaciteter i den østlige del af NATO's ansvarsområde.

Det er derfor afgørende for brigadens kampkraft – herunder moral - og mobilitet, at den råder over artilleri både på kort og længere sigt.

Den aktuelle opbygning med CAESAR

I den aktuelle plan for opbygning af Artilleriafdelingen leveres de 19 CAESAR pjecer fra nu og løbende frem mod medio 2023. Forud herfor har

Dato: 13. januar 2023

Enhed: FKO-U-STY1
Sagsbeh.: FKO-U-CHSTY1
Sagsnr.: 2023/001994
Dok.nr.: 2757411
Bilag: Ingen

Forsvarskommandoen
Herningvej 30
7470 Karup J

Sagsbehandleren direkte:
Tlf.: +45 7281 2540
E-mail: fko-u-sty102@mil.dk

AFKlassificeret
FKO 12-07-2023

AFKlassificeret
FKO 12-07-2023

nøglepersonel, herunder førere, enkelte kanonbesætninger og mekanikere igennem 2022 gennemført uddannelse på pjecetyper, idet enkelte systemer har været udlånt fra leverandøren. Der er som følge heraf ansat og planlagt ansættelse af personel i en takt, der medfører, at Artilleriafdelingens bemanning passer sammen med leveringen af pjecerne. For allerede ansat personel har uddannelsen som nævnt været i gang i en længere periode. Bl.a. deltog artilleriafdelingen i 1. Brigades store feltøvelse i efteråret 2022, hvor man netop øvede samvirke mellem enhederne. Den videre uddannelse og træning forløber simultant med at fejl og børnesygdomme på systemerne rettes gennem et såkaldt "retrofit" program. Det er planen, at de sidste af de 19 pjecer har fået rettet fejl mv. medio 2023. Herefter rådes der materielmæssigt over en fuld artilleriafdeling, hvorefter det sidste af pjecernes betjeningsmandskab kan igangsætte uddannelse. Fra årsskiftet 2023/2024 er det planen, at dele af artilleriafdelingen indgår i de danske landmilitære bidrag, der er tilmeldt NATO Readiness Initiative (NRI) med et beredskab på 30 dage. Dette fordrer, at personellet til artillerienhederne kan fastholdes, og at de særlige kompetencer til at levere ildstøtten kan opretholdes og udbygges.

Med den skitserede plan forventes den operative artillerikapacitet til brigaden og kampbataljonerne fuldt klar i løbet af 2024.

Erfaringsmæssigt lykkes det ikke at fastholde soldater, hvis der ikke er materiel og ammunition at træne og øve med. Dette skal ses i sammenhæng med den geografiske beliggenhed for artilleriet i Oksbøl, idet det her altid er svært at rekruttere og fastholde medarbejdere. Ved donation af CAESAR pjecerne er det derfor afgørende, at der umiddelbart tilgås en ny artillerikapacitet, og at personellet med artillerikompetencer kan fastholdes. Er det ikke tilfældet forudses og forventes en omfattende personelafgang. Det vil efterfølgende tage en årrække at opbygge den over lang tid oparbejdede artillerikapacitet til nuværende stade. Derfor er fastholdelse og rekruttering af kompetent personel et afgørende element i Forsvarets vurdering af behovet for en umiddelbar genanskaffelse.

Den anbefalede plan

De forskellige muligheder for at tilvejebringe artilleri til umiddelbar erstatning ved donationen har været undersøgt. Den tidligste mulighed er levering af 12 ud af 19 pjecer rørtilleri fra ELBIT i starten af 2024, og de resterende 7 pjecer senest ultimo 2024. Der vil dermed være mindst et års hul uden materiel til hovedparten af personellet i artilleriafdelingen. Som beskrevet ovenfor er der stor risiko for kritisk høj afgang og yderligere forsinkelse i opbygning af kapaciteten.

For at undgå eller afbøde kritisk personelafgang og kompetencetab er det derfor afgørende for Forsvaret, at der hurtigt findes relevant erstatningsmateriel. I den forbindelse er der opstået en helt unik mulighed for anskaffelse af raketkastersystemer, som vil kunne leveres med en usædvanlig kort leveringstid. Systemet kan leveres fra juni 2023 for det første materiel og primo 2024 for det sidste materiel – i alt otte raketkastere. Samtidig er der mulighed for umiddelbart at kunne påbegynde uddannelse på materiellet. Med den anskaffelse, vil perioden uden mate-

AFKlassificeret
FKO 12-07-2023

riel blive minimeret mest muligt og træning kan iværksættes nær umiddelbart. Samtidig sikres det, at dele af kampenhederne vil kunne have operativt langtrækkende præcisions-ildstøtte til rådighed primo 2024 (sammenfaldende med NRI-tilmelding), og at brigaden vil råde over denne ildstøttekapacitet allerede fra medio 2024.

En kombineret anskaffelse af et raketkastersystemer og rørartillerisystemer vil med andre ord medføre, at brigaden og kampbataljonerne kan have en minimumskapacitet på artilleriområdet senest primo 2024 og en komplet kapacitet ultimo 2024. Hermed vil det operative behov tidsmæssigt kunne opfyldes i nær samme takt som med opbygningen af CAESAR-systemet, samtidig med at personalet vurderes at kunne fastholdes.

Derudover vil brigaden med raketkastersystemer kunne bekæmpe mål på lange afstande, hvor den igangværende anskaffelse af den taktiske drone (TUAS) vil kunne erkende mål. Dette muliggør, at brigaden kan bekæmpe modstanderen og modstanderens langtrækkede artilleri, før det har mulighed for at påvirke egne styrker. [REDACTED]

Forsvaret har tidligere rådet over raketkastere i Hæren. I 1998 til 2004 rådede Hæren over otte raketkastersystemer af typen M270 Multiple Launch Rocket System (MLRS) med en rækkevidde på op til 60 km. Kapaciteten dengang kan i nogen grad sammenlignes med det anbefalede raketkastersystem, idet dog teknik, rækkevidde, hastighed og præcision i dag er markant forbedret.

De merkantile forhold

Der er med de beskrevne muligheder for erstatningsanskaffelse af artilleripjecer og raketkastere med missiler tale om en helt særlig situation og mulighed for Danmark. Det er unikt, at der kan leveres systemer med så kort leveringstid for så kampafgørende materiel i et marked, der aktuelt er præget af stadigt længere leveringstider. Det vurderes også at være tale om et helt særligt og enestående tilbud fra producenten, som dog kræver en snarlig beslutning og indgåelse af kontrakten, da vedståelsesfristen for tilbuddet er juni 2023.

Andre allierede, herunder Nederlandene, overvejer ligeledes anskaffelse af begge typer artilleri ved samme leverandør. [REDACTED]

[REDACTED] Vælges det ikke at benytte sig af tilbuddet, er der således stor risiko for en meget lang leveringstid som følge af køen ved producenterne. Samtidig er der en risiko for, at prisniveauet over tid bliver højere.

[REDACTED]
[REDACTED] I forhold til producentlandet bemærkes, at bl.a. de nye tunge morterer (CARDOM) og det nye langtrækkende panserværnsmissil (SPIKE) også er af israelsk oprindelse, ligesom der også er anskaffet brandrør til flybomber via israelske leverandører. Så tunge våbengenstande anskaffes altså allerede via israelske producenter og tiltroen til denne leverandør er på denne baggrund høj.

Endelig er det nødvendigt at se donation i sammenhæng med anskaffelse af erstatningsmateriel, og at erstatningsmateriellet købes samlet. Dette gælder både i forhold til forklaringen til soldaterne og for merkantilt at kunne anvende TEUF art. 346, hvor væsentlige nationale sikkerhedsinteresser gøres gældende i forhold til behovet for hasteanskaffelse af materiel som konsekvens af donationen, set i lyset af sikkerhedssituationen og leverandørforholdene.

Det er Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses vurdering, at TEUF art. 346 kan anvendes da den beskrevne model er den hurtigste måde at anskaffe kapaciteterne på og at der er tale om en afgørende dansk sikkerhedsinteresse.

Anbefaling

Samlet set er det FKO klare anbefaling, at der i lyset af den helt særlige situation, som Forsvaret med en så markant donation vil stå over for, er behov for at træffe en sammenhængende beslutning om at anskaffe både rørtilleri og raketkastere.

På denne baggrund er det samlet set Forsvarsministeriets materiel- og Indkøbsstyrelses juridiske vurdering, at anskaffelsen af rør- og raketkastertililleri under anvendelse af TEUF art. 346, vil overholde de udbudsretlige regler.

From: FMI-LA-CH Essemann-Beck, Ulrich <>
Sent: 17-01-2023 14:57:44 (UTC +02)
To: FMN-KHJ Høeg-Jensen, Kasper <KHJ@1net.fmn.dk>; FMN-JGK Kristensen, Jan Graugaard <JGK@1net.fmn.dk>; FMN-JFS Soelberg, Jonas From <JFS@1net.fmn.dk>
Cc: FMN-KBI Iversen, Kenn Bille <KBI@1net.fmn.dk>; FMN-LSA Salquist, Lars Rasmus <LSA@1net.fmn.dk>; FKO-CHFST Pedersen, Kenneth <FKO-CHFST@fiin.dk>; FKO-U-CHSTY Melgaard, Peter <FKO-U-CHSTY@fiin.dk>; FKO-U-CHSTY1 Sørensen, Steen Dalsgård <FKO-U-CHSTY1@fiin.dk>; FMI-VCH Ishøj, Christian Brejner <FMI-VCH@fiin.dk>; FMI-OD-CHO Engel, Frederik Georg Dyssel <FMI-OD-CHO@fiin.dk>; FMI-PK-NDU Asmussen, Flemming Brühl <FMI-PK-NDU@fiin.dk>; FMI-LA-CHKO A Høst, Søren Grøndal <FMI-LA-CHKO A@fiin.dk>
Subject: [FTR-K] Uddybning af forhold ved donation [TIL TJENESTE BRUG]
Attachments: FMI notat vedr. mulig erstatning for doneret artilleri.docx

~~**TIL TJENESTE BRUG**~~

~~**FORTROLIGT KOMMERCIELT**~~

Hej Kasper, Jan og Jonas

Som beskrevet i FMI's "Notat vedrørende hasteanskaffelse af raketkaster- og rørtillerisystemer i lyset af eventuel donation af CAESAR 8x8 til Ukraine" dateret 9. januar 2023 (vedlagt), er en hurtig levering af en erstatningskapacitet – herunder raketkastersystemet PULS – betinget af, at der placeres en ordre hos leverandøren Elbit Systems i januar i indeværende år.

Anskaffelse af raketkastersystemet (PULS)

Det aktuelle tilbud på raketkastersystemet med så kort leveringstid kan udelukkende kan lade sig gøre, fordi Elbit Systems i så fald vil båndlægge dele af en igangværende produktion, som var målrettet en anden kunde, til Danmark.

Såfremt der ikke indgås aftale med Elbit Systems nu, vil Danmarks eventuelle senere behov skulle indpasses i leverandørens normale produktionskapacitet og planlægning – og her vurderes leveringstiden at kunne være 24-36 måneder, hvilket med den nuværende efterspørgsel på den type systemer er gængs for markedet.

Betalingsafløbet for en anskaffelse af raketkastersystemer fra Elbit Systems vurderes at være i alt ca. [REDACTED]

[REDACTED] Den initiale anskaffelse i 2023 vil skulle afholdes på MAP-rammen, mens udgifterne til ammunition i 2024 vil skulle afholdes på både MAP og MDP-rammen. Udgifterne i 2025 vil udelukkende skulle afholdes på MDP-rammen.

[REDACTED]

[REDACTED]	[REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED]
I alt	[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Anskaffelse af rørrartillerisystemet (ATMOS)

Anskaffelsen af rørrartillerisystemet vurderes at udgøre ca. [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Juridiske forhold, industrisamarbejde og bevillingsmæssig hjemmel

Som tidligere anført vil en anskaffelse ske ved anvendelse af TEUF (Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde) art. 346, hvor Forsvarets behov for hurtig opbygning af erstatningskapacitet er opstået som følge af den forestående donation til Ukraine og den aktuelle sikkerhedspolitiske situation.

Elbit er den eneste leverandør, der vil være i stand til at levere erstatningskapaciteterne hurtigst muligt, dvs. inden for 20 måneder for så vidt angår 19 pjecer (12 pjecer efter 12 måneder) og i 2023 for så vidt angår raketkastersystemerne (lead time).

[REDACTED]

Der bemærkes endvidere, at der udarbejdes donationsaktstykke ved departementets foranstaltning. Det skal afklares, hvorvidt yderligere aktstykker er påkrævet. Det er FMI's opfattelse, at disse donationsaktstykker udarbejdes med henblik på, at hjemmel foreligger den 19. januar 2023. FMI er selvsagt klar til at bidrage til det/de nødvendige aktstykker.

Opsummering og anbefaling

Ud fra et operativt, teknisk og merkantilt perspektiv, er det FMI's anbefaling, at en hasteanskaffelse af raketkastersystemet PULS tiltrædes øjeblikket med sigte på at udnytte det aktuelle tilbud fra Elbit Systems, hvilket vil muliggøre levering af to systemer i juni 2023, to systemer i september 2023, to systemer i december 2023 og to systemer i 1. kvartal 2024 samt levering af rørrartillerisystemet ATMOS i 2024.

Det er endvidere FMI's anbefaling, at finansieringen af anskaffelsen foregår således:

Tabel over forventede økonomiske dispositioner:

Mio. kr.	2023	2024	2025	I alt
Anskaffelse af raketkastersystemet (PULS)				
Anskaffelse af rørtillerisystemet (ATMOS)				
I alt				

De anførte prioriteringer er afstemt med FKO.

[Redacted text block]

Bh.
Ulrich

~~TIL TJENESTEBRUG~~

~~FORTROLIGT-KOMMERCIELT~~

13, Route de la Minière
78034 Versailles Cedex - France
T:33 (0)1 30 97 35 27 – F:33 (0)1 30 97 38 39

www.nexter-group.fr

Export Sales Division

Lieutenant General Kim J. JØRGENSEN
Director Danish Ministry of Defence
Acquisition and Logistics Organisation
and National Armaments Director
DANISH DEFENCE ACQUISITION AND
LOGISTICS ORGANISATION (DALO)
Lautrupbjerg 1-5
2750 BALLERUP
DENMARK

Versailles, January 25th 2023

Our ref: DCE/SWS/02817

SUBJECT: CAESAR® proposal

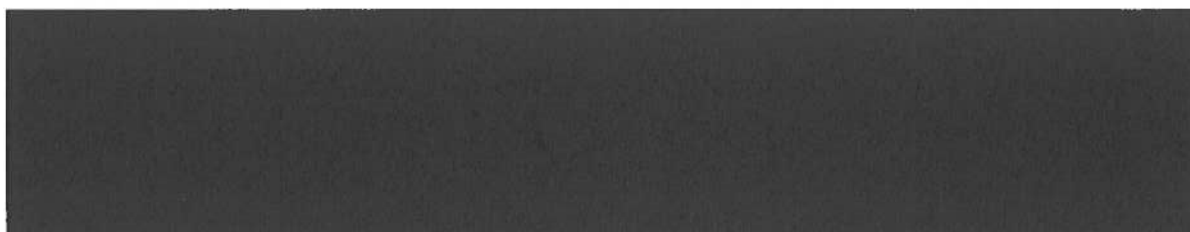
Dear Sir,

Further to Denmark's decision to donate all Danish CAESAR® to Ukraine, Nexter is eager to support DALO and Danish Defence in the following challenges:

- Making the Danish CAESAR® 8x8 available and fully operational for the Ukrainian Armed Forces as fast as possible and under conditions to be agreed;
- Devising the most effective and expeditious way how the Danish Army could recover the indirect fire capability it was about to get.

Nexter has already offered DALO's artillery project team to meet at the earliest to define the joint course of action needed to finalize the transfer of property of the CAESAR®, including to agree on the desired configuration, and is awaiting their reply.

Regarding possible alternatives to maintain a Danish artillery capability in the very short term, and further to your discussion with our CEO, Mr Nicolas Chamussy on this topic, we are pleased to confirm that Nexter could deliver to Denmark [REDACTED] pieces of CAESAR® 6x6 according to the delivery plan here below :

The ■ CAESAR® 6x6 could be offered at the following prices:

K€	Unit price	Total (19 pieces)
CAESAR® 6x6	■	■
Options	■	■
ILS		■
TOTAL for ■ pieces		■

Options include add-on armour kits, fuze setters and direct-firing goggles.

Initial Logistic Support includes training, documentation, spare parts (for 2 years), tooling and assistance.

A brief description of the proposed configuration is provided here after. This alternative and planning have been discussed with the French Ministry of Defence who are fully supporting this proposal.

The combat-proven CAESAR® 6x6 could form a permanent capability. Nexter is however also willing to discuss with DALO the possibility that the latter would subsequently be substituted with the CAESAR® 8x8 that was to be delivered to Denmark, and which will shortly be tested in combat.

We remain at your disposal to meet with your team to discuss this proposal and abovementioned topics.

Sincerely yours,

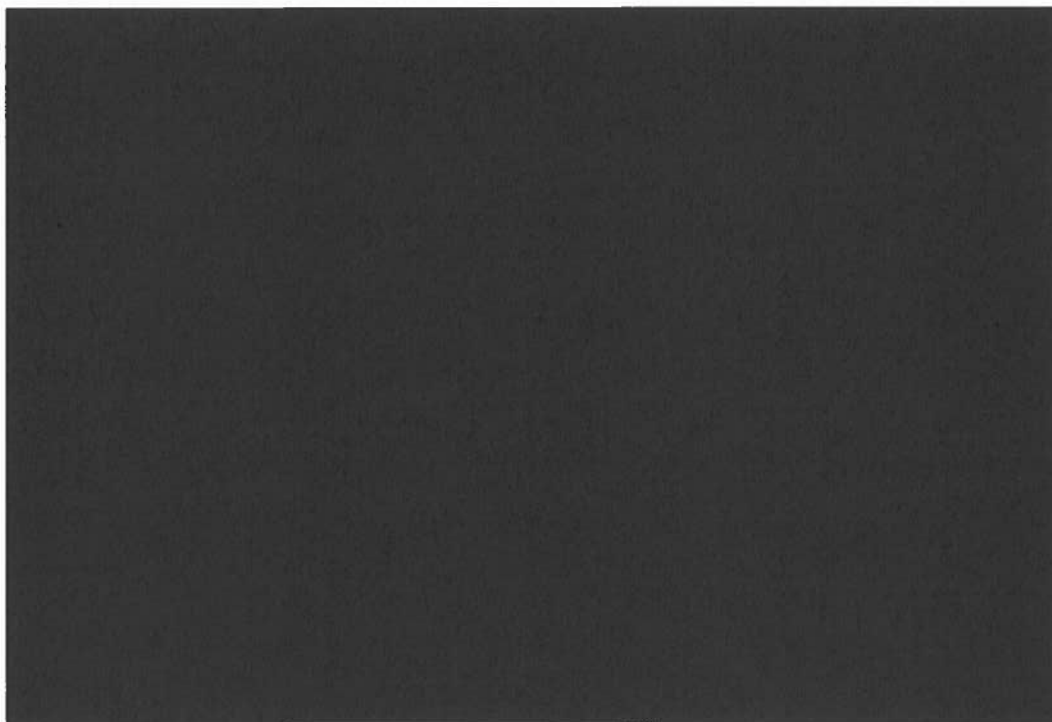
Olivier TRAVERT
Chief Export Sales Officer

~~CONFIDENTIAL~~

AFKCLASSIFICERET / DECLASSIFIED
FMI / DALO
18-04-2023

CAESAR® 6x6 Mk I overview & main characteristics

Equipment	
Chassis	6x6 (Arquus)
Cab	5 members Add-on armour kit for level 2 ballistic protection (option)
HMI	TOP & READY (English)
Radio	HARRIS
Inertial Navigation Unit	SIGMA30N
Velocity radar	Weibel
Fuze programmer	PRISM (option)
Documentation	English

HANDLING

Crew required	5 men
Combat weight	≤ 18 tons
Length	10 m

~~CONFIDENTIAL~~

AFKCLASSIFICERET / DECLASSIFIED

FMI / DALO

18-04-2023

Height	3.65 m (2.68 m in air-transportation configuration)
Width	2.55 m

FIREPOWER

Gun calibre	155 mm 52-calibre NATO ordnance compliant with Joint Ballistic MoU
Chamber volume	23 litres compliant with Joint Ballistic MoU
Gun elevation (non-line of sight firing)	From + 300 to 1,200 mils, measured from the truck carrier platform
Gun traverse limits	From – 300 mils to + 300 mils, measured from the truck carrier central axis
Range in direct firing	From 700 to 2,000 m, using a direct fire optical sight, gun laid on targets on the left side of the cabin
Range in non-line of sight firing	From 5 km with M107 shell and M4A2 charge to 38.5 km with LU211 BB and TCM Z6 modular charges
155 mm NATO standard ammunition compatibility	All 155 mm 39/52 cal. NATO standard rounds as per §Erreur ! Source du renvoi introuvable. Ready for precision/intelligent future ammunition NATO standard compliant.
Into action time	60 sec
Time to fire 6 rounds and set out of action	2 min
Laying (and relaying)	Fully automatic for indirect firing Hydraulic actuators operated manually for direct firing
Shell loading	Semi-Automatic
Charge loading	Manual
Screw breech block	Hydraulically operated

~~CONFIDENTIAL~~

AFKCLASSIFICERET / DECLASSIFIED
FMI / DALO
18-04-2023

On-board ammunition payload	18 complete rounds
Primer	14 conventional percussion-ignition primer tubes in an easy removable revolving feeder
Gun control equipment	Hydraulic
Shell's velocity measurement	Muzzle velocity radar

MOBILITY

Vehicle platform	ARQUUS 6x6
Engine power	215 hp at 2,300 rpm
Road speed	80 km/h
On-trail speed	50 km/h
Cruising range	500 km
Forward slope	40%
Side slope	30%
400 meters from a standing start on flat road	In less than 45 sec
Turning circle diameter	25 m
Fording	1.20 m
Ground clearance	0.35 m
Tyre inflation control from the cabin	Central tyre inflation system
Navigation control by means of an INU, combined with a GPS receiver and VMS to get the best performance	Land navigation system providing a continuous, instant-on tactical position of the vehicle
External ground connector	Plug the CAESAR® to an external electrical power supply which delivers 28V DC output to start the engine or recharge the batteries.

PROTECTION

Crew protection	Armoured cabin with the same level of protection as the one fitted on the CAESAR® in
------------------------	--

~~CONFIDENTIAL~~

AFKCLASSIFICERET / DECLASSIFIED

FMI / DALO

18-04-2023

service in the [REDACTED] Army, which is protected against splinters and most of standard small calibre shells.

ERGONOMICS – HUMAN ENGINEERING

Weapon management system: detachment commander display terminal (TOP)	On-board ballistic computer either operating in stand-alone mode or connected with an Artillery Fire Control System
Weapon management system: rear display unit (READY)	Computer located at the rear of the weapon system displaying fire order and enabling all necessary functions to manage weapon use (aiming and firing)
Emergency stop	Emergency stop button on the Shell loading control unit to stop shell ramming in case of emergency
Signalisation: black-out mode	Black-out switch on the dashboard in the cabin

TRANSPORTABILITY

Air transportation	Transportable by a C130H aircraft
Ground transportation	Transportable by a mean of a heavy vehicle carrier suited for such a payload without damage for the tower neither for the CAESAR®
Railway transportation	Transportable on a railway platform (compliant with envelope A STANAG 2832)
Sea transportation	Transportable on a landing ship for amphibious operation (25 sqm desk space and 1.2 m fording ability)
Weight: unladen mass	16.5 tons

~~CONFIDENTIAL~~

AFKLASSIFICERET / DECLASSIFIED
FMI / DALO
18-04-2023

Letter of Intent for the acquisition of eight Precise long range rocket artillery launchers (PULS)

The Danish Ministry of Defence Acquisition and Logistics Organisation (DALO) hereby forward a letter of intent for the acquisition of eight PULS launchers, and ammunition to Elbit System Ltd. The acquisition contract will be accompanied by a 30 years sustainment contract.

DALO has initiated negotiations with Elbit Systems Ltd. regarding acquisition of eight Precise long range rockets artillery launchers (PULS), ammunition, initial spare parts and all relevant documentation. The acquisition contract will be accompanied by a 30 years sustainment agreement with the purpose of procuring spare parts and sustainment services in the systems' life span (30 years).

DALO intends to use the rocket artillery systems for military training and in missions, nationally and globally. The artillery systems shall be able to fire all NATO standard ammunition and shall (if relevant) be customized/fitted to meet DALO's needs.

Until the terms in the acquisition contract and sustainment agreement are negotiated and finalized, DALO would like to express intent of buying eight rocket artillery launcher systems and ammunition, if the parties can reach a mutual agreement.

Best regards,

Kim Jesper Jørgensen
National Armaments Director
Danish Acquisition and Logistics Organisation

Date: 2 February 2023

Unit: FMI-LA-WAM

File no: 2023/002668

Doc no: 274829

Annex(es): None

Danish Ministry of Defence
Acquisition and Logistics
Organisation
Lautrupbjerg 1-5
DK-2750 Ballerup

**Letter of Intent for the acquisition of 19 artillery systems
(ATMOS)**

The Danish Ministry of Defence Acquisition and Logistics Organisation (DALO) hereby forward a letter of intent for the acquisition of 19 ATMOS artillery systems to Elbit Systems Ltd. This contract will be accompanied by a 30 years sustainment contract.

DALO has initiated negotiations with Elbit Systems Ltd. regarding acquisition of 19 artillery systems (ATMOS) including initial spare parts and all relevant documentation. The acquisition contract will be accompanied by a 30 years sustainment agreement with the purpose of procuring spare parts and sustainment services in the systems' life span (30 years).

DALO intends to use the artillery systems for military training and in missions, nationally and globally. The artillery systems shall be able to fire all NATO standard ammunition and shall (if relevant) be customized/fitted to meet DALO's needs.

Until the terms in the acquisition contract and sustainment agreement are negotiated and finalized, DALO would like to express intent of buying 19 artillery systems, if the parties can reach a mutual agreement.

Best regards,

Kim Jesper Jørgensen
National Armaments Director
Danish Acquisition and Logistics Organisation

Date: 2 February 2023

Unit: FMI-LA-WAM

File no: 2023/002668

Doc no: 283172

Annex(es): None

Danish Ministry of Defence
Acquisition and Logistics
Organisation
Lautrupbjerg 1-5
DK-2750 Ballerup

From: Vered Udi <Yehuda.Vered@elbitsystems.com>
Sent: 02-06-2023 19:03:59 (UTC +02)
To: FMI-LA-CH Essemann-Beck, Ulrich <FMI-LA-CH@fiin.dk>
Cc: Moscoviz Amit <Amit.Moscoviz@elbitsystems.com>; Volpert Mark <Mark.Volpert@elbitsystems.com>
Subject: A journalist Inquiry received by Elbit

(FMI-KI besked: Denne mail kommer fra Internettet.)

Dear Col. Essemann-Beck

We wish to bring to your attention an inquiry Elbit received from Mr. Andreas Krog, a Danish journalist, who requested us to confirm the validity date of Elbit's proposal for ATMOS guns dated January 8th, 2003 ("the Proposal").

We note that Mr. Krog's inquiry concerned the validity date indicated in the Proposal, June 30th, 2023. This validity date is, as usual from our perspective, merely a formal date, which Elbit regularly sets in its proposals, in order to avoid the submission of an "open-ended" offer.

During the negotiations with DALO, we emphasized the fact that an early decision – basically before end of January – would be decisive for the delivery scheduled in the offer.

The operational requirements of the Danish Armed Forces, made it obvious to all that the formal validity period indicated in the Proposal was irrelevant, because the finalization of the contract, if it were to succeed, ought to be achieved in a very short time, in order to enable the Danish Armed Forces to receive the initial systems not later than early 2024, as consistently required by DALO.

The effective date of the contract has already proven its efficiency, as the first ATMOS system will already be delivered by end of June 2023, to enable the Danish Armed Forces to start their training.

It is also worth mentioning that the delivery schedule we offered in the Proposal was for the delivery of the first batch of ATMOS Systems 12 months from ARO, and by signing the contract at end Feb we were able to start counting the time from March and commit to deliver the first battery by Q1 2024.

In addition, it should be noted that the early kickoff of the contract was imperative to secure the required trucks for the ATMOS program and enabled us to commit to DALO for a fast delivery of PULS rocket launcher systems to DALO as well.

Kind Regards,
Udi Vered
CEO

Yehuda (Udi) Vered | General Manager
T +972-3-5485701 | M +972-54-9996086

The information in this electronic message and any attachments (the "Message") is intended for one or more specific individuals or entities, and may contain proprietary, business sensitive, confidential or otherwise protected by law information. Unauthorized interception of this e-mail may constitute a violation of law. If you are not the intended recipient, please notify the sender immediately, delete this Message, and do not disclose, distribute, or copy it to any third party or otherwise use this Message. Electronic messages are not secure or error free and can contain viruses or may be delayed, and the sender is not liable for any of these occurrences. This Message is not intended to create, and receipt of it does not constitute, a contractual or other binding relationship.

Annex F

Labour Clause, Corporate Social Responsibility (CSR)
requirements and requirements concerning international sanctions

TABLE OF CONTENTS

1.	INTRODUCTION	3
2.	ILO CONVENTION NO. 94 – LABOUR CLAUSE.....	3
3.	CSR REQUIREMENTS	4
3.1	General requirements	5
3.2	Human rights.....	6
3.3	Labour standards	6
3.4	The environment.....	6
3.5	Anti-corruption	7
4.	INTERNATIONAL SANCTIONS REQUIREMENTS	7
5.	THE SUPPLIER'S OBLIGATIONS IN REGARD TO Labour Clause, CSR AND INTERNATIONAL SANCTIONS	7
5.1	Subcontractors	8
6.	DUE DILIGENCE –PROCEDURES IN REGARD TO Labour Clause, CSR REQUIREMENTS AND INTERNATIONAL SANCTIONS REQUIREMENTS.....	8
6.1	General.....	8
6.1.1	Supplier due diligence	8
6.1.2	DALO due diligence and follow up activities	8
6.2	Documentation and Supplier CSR self-assessment	9
6.2.1	Documentation	9
6.2.2	Supplier self-assessment.....	10
6.3	Site inspection & Audit	10
6.4	Procedure and documentation in case of suspicion based on indications / actual observations of non-compliance of Labour Clause, CSR requirements and international sanctions requirements.....	11
7.	NON-COMPLIANCE IN REGARD TO Labour clause, CSR REQUIREMENTS AND/OR INTERNATIONAL SANCTIONS REQUIREMENTS	11
8.	LIABILITY AND REMEDIES IN REGARD TO Labour clause, CSR REQUIREMENTS AND/OR INTERNATIONAL SANCTIONS REQUIREMENTS	12

1. INTRODUCTION

The Danish Defence shall promote peace and security and protect the values that the Danish society is based on. When doing so and as a natural consequence DALO supports and promotes internationally recognized principles of Corporate Social Responsibility (CSR) as expressed in UN Global Compact 10 principles, UN Guiding Principles on Business and Human Rights, the OECD Guidelines for Multinational Enterprises and the International Labour Organization's (ILO's) principles and rights at work and applicable international sanctions which the Danish state has undertaken to comply with.

This Annex sets out the Supplier's obligations in this respect and consists of a Labour Clause, cf. section 2, other CSR requirements, cf. section 3, requirements concerning international sanctions, cf. section 4, and common procedures and measures concerning the Labour Clause, CSR and international sanctions requirements, cf. section 5-8.

2. ILO CONVENTION NO. 94 – LABOUR CLAUSE

This Labour Clause does not apply to contracts concerning the purchase of Deliverables that are part of the Supplier's (including Subcontractor's) ordinary production or stocks, off-the-shelf goods, unless the Deliverables are manufactured in a custom-made production for DALO.

For work performed in Denmark in the performance of the Contract, the Supplier shall ensure that workers employed by the Supplier and any Subcontractors who contribute to the performance of the Contract are secured pay, including special allowances, hours of work and other working conditions which are no less favourable than those established for work of the same character under a collective agreement entered into by the most representative organizations of workers and employers in Denmark in the trade or industry concerned being in force throughout the territory of Denmark.

For work performed outside of Denmark in the performance of the Contract, the Supplier shall ensure that workers employed by the Supplier and any Subcontractors who contribute to the performance of the Contract are secured pay, including special allowances, hours of work and other working conditions which are no less favourable than those established in accordance with applicable national regulations and legislation including international obligations for work of the same character performed in that country.

The Supplier and any Subcontractors who contribute to the performance of the Contract shall ensure, that the workers are informed of the provisions of this Labour Clause.

DALO is at any time entitled to request relevant documentation of compliance with the conditions of pay and work for the workers as stipulated in this Labour Clause. DALO may thus require that the Supplier, after written notice to that effect, within 10 (ten) Working Days provides relevant documentation, such as pay-slips, time sheets, payroll accounts, employment contracts and other documents establishing the basis for the conditions of work and calculating the payments.

In case of Subcontractors the same relevant documentation must be provided within reasonable time, however no later than 30 (thirty) Working Days. In special circumstances the time limit can be extended by DALO upon a written and signed request from the Supplier stating the reason.

If the Supplier does not provide the requested documentation within the stipulated time limits DALO is entitled to withhold amounts from its payments to the Supplier until the Supplier has provided the required documentation.

The Supplier shall in all cases observe the applicable rules and legislation on personal data protection (currently the Act on Processing of Personal Data; in Danish: *dataskyttelsesloven* and Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data). In this respect the Supplier is entitled to redact or anonymize any personal information as defined in article 4, number 1, and article 9 in Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016, such as information concerning name, pay, e-mail address, ethnic origin, political opinions, religious or philosophical beliefs, trade union membership, or data concerning health or sexual orientation from the supplied information to the extent it is still possible for DALO to assess the Suppliers compliance with the Labour Clause . If it is necessary to submit non-anonymized documentation in order for DALO to assess the Suppliers compliance with the Labour Clause, the Supplier must ensure that the necessary consent from the individual employee, cf. the applicable rules and legislation on personal data protection, is available for the transfer of the documentation within the time limit set out above.

For its assessment of whether the Supplier or Subcontractors have complied with this Labour Clause, DALO may seek advice from relevant employer organizations and/or labour organizations.

If the Supplier fails to comply with its obligations pursuant to this Labour Clause, and if such non-compliance results in a legitimate claim for additional pay to the workers, DALO is entitled to withhold amounts covering such additional payments from its payments to the Supplier in order to ensure that this Labour Clause and the labour conditions are met.

The Supplier shall furthermore take appropriate steps to remedy any non-compliance in regard to this Labour Clause.

Non-compliance in regard to this Labour Clause shall be deemed to exist if any work performed in the performance of the Contract, does not meet the requirements set out in this section 2, and/or if the Supplier fails to take appropriate remedial steps.

Failure to deliver the documentation required in due time shall furthermore be construed as non-compliance.

3. CSR REQUIREMENTS

DALO's primary responsibility is to the Personnel of the Danish Defence who are to solve their tasks under all conditions and often in dangerous situations. They depend on the nature and quality of the products and/or services DALO procures.

However, DALO also acknowledges that DALO has a responsibility to procure products and/or services manufactured or otherwise delivered under circumstances to avoid causing or contributing to adverse impact on humans and the environment, and to seek to prevent

adverse impact directly linked to operations, products or services through business relationships.

If the Supplier has caused or contributed to adverse impact on humans or the environment or has caused or contributed to corruption or breach of international sanctions, DALO will as a general rule initiate a close dialogue with the Supplier in order to clarify matters and to influence the Supplier to stop or mitigate this adverse impact or corruption or breach of international sanctions.

In this context the Supplier shall be obligated to stop or mitigate the adverse impact on humans or the environment or corruption or breach of international sanctions to the extent of the leverage the Supplier is able to establish. The extent of the Supplier's leverage shall be assessed on the basis of the Supplier's ability to, on its own or with other entities, effect change in the practices of the Subcontractor that cause an adverse impact on humans or the environment or causes or contributes to corruption or breach of international sanctions. For example, leverage may be increased by offering capacity-building or other incentives to the Subcontractor, or by collaborating with other entities to build a joint leverage.

However, DALO reserves the right to use the measures available to DALO pursuant to section 8 if the dialogue with the Supplier is futile, or if the risk of continued (repetitive) adverse impact on humans or the environment or corruption or breach of international sanctions cannot be reduced significantly.

3.1 GENERAL REQUIREMENTS

In the performance of the Contract, the Supplier shall respect CSR by observing:

- The principles of the UN Global Compact initiative;
- The requirements in the conventions on which the above principles are based or implemented, including UN Guiding Principles on Business and Human Rights, the International Labour Organization's (ILO's) Fundamental Principles and Rights at Work and the OECD Guidelines for Multinational Enterprises and
- The specific requirements as set out below.

The principles of the UN Global Compact are as follows:

Human rights

Businesses should support and respect the protection of internationally proclaimed human rights and ensure that they are not complicit in human rights abuses.

Labour standards

Businesses should uphold the freedom of association and the effective recognition of the right to collective bargaining; support the elimination of all forms of forced and compulsory labour; support the effective abolition of child labour and the elimination of discrimination in respect of employment and occupation.

The environment

Businesses should support a precautionary approach to environmental challenges; undertake initiatives to promote greater environmental responsibility and encourage the development and diffusion of environmentally friendly technologies.

Anti-corruption

Businesses should work against corruption in all its forms, including extortion and bribery.

3.2 HUMAN RIGHTS

In the performance of the Contract, the Supplier undertakes to comply at all times with applicable law aiming to prohibit discrimination on the basis of religion or faith, political beliefs, sexual orientation, age, handicap, or national, social or ethnic origin, or aiming to ensure ethnic equal treatment.

3.3 LABOUR STANDARDS

In the performance of the Contract, the Supplier shall ensure that basic labour standards are complied with, including that the products/services supplied, in whole or in part, are not produced/delivered in contravention of:

- the general ban on forced and compulsory labour as set out, inter alia, in ILO Convention nos. 29 and 105;
- the general ban on the use of child labour as set out, inter alia, in ILO Convention nos. 138 and 182;
- the general principle regarding the freedom of association and the effective recognition of the right to collective bargaining as set out, inter alia, in ILO Convention nos. 87, 98, and 135;
- the general principle on the right to fair pay as set out, inter alia, in ILO Convention nos. 26 and 131 and Article 23 (3) of the UN Universal Declaration of Human Rights,
- the general principle on the right to fair hours of work as set out, inter alia, in ILO Convention nos. 1 and 30 and Article 24 of the UN Universal Declaration of Human Rights;
- the general principle on the right to occupational safety and health as set out in, inter alia, ILO Convention no. 155.

3.4 THE ENVIRONMENT

In the performance of the Contract, the Supplier shall promote the protection of natural resources and the environment in order to promote a sustainable development of the conditions of human beings and the preservation of animal and plant life.

In the production and supply of the Deliverables, the Supplier shall, using reasonable efforts, strive to:

- prevent and fight pollution of air, water, soil and subsoil and any vibration and noise nuisance,
- use hygienic processes for the protection of the environment and human beings,
- reduce use and waste of raw materials and other resources,
- promote the use of cleaner technology, and
- promote recycling and reduce problems of disposal of waste.

In this respect, emphasis is placed on what is obtainable when using the best commonly recognized technology available, including less polluting raw materials, processes and facilities and the best commonly recognized anti-pollution measures.

3.5 ANTI-CORRUPTION

In the performance of the Contract, the Supplier shall refrain from corruption in all its forms and from any other illegitimate influence on government officials, courts and/or private entities or abuse of entrusted power for private gain, such as e.g.:

- Active corruption
- Passive corruption
- Bribery
- Extortion
- Embezzlement
- Fraud
- Criminal breach of trust
- Professional misconduct

A final judgment for corruption during the term of the Contract, including active bribery as defined in Article 3 of the Council Act of 26 May 1997 and in Article 2(1) of Council Framework Decision 2003/568/JHA of 22 July 2003 on combating corruption in the private sector, respectively, or any other illegitimate influence or abuse of entrusted power as stipulated above shall always be considered as serious non-compliance with this CSR requirement, cf. sections 7 and 8 in this Annex. This also applies if any person who is a member of the Supplier's administrative, management or supervisory body or has powers of representation, decision or control therein has been the subject of such a conviction by final judgment.

4. INTERNATIONAL SANCTIONS REQUIREMENTS

In the conclusion and performance of the Contract, the Supplier shall ensure that all international sanctions which the Danish state or the Supplier are bound by are complied with. The sanctions will primarily be imposed by either UN and/or EU and may concern international sanctions against states, companies, persons or sanctioned products or services.

Guidance regarding sanctions, which the Danish state is obliged to comply with may be found at <http://um.dk/da/Udenrigspolitik/folkeretten/sanktioner/gældende-sanktioner/> and if endorsed by the EU further guidance may be found on the EU sanctions list, <https://www.sanctionsmap.eu/#/main>.

However, the use of these links shall be on the sole responsibility of the Supplier and DALO shall not be liable for any loss or damage of any kind as a result of the use of these links or reliance on any information provided in the use of them. Likewise, DALO shall not be responsible if these links/services are changed, removed or ceased to exist during the Contract.

5. THE SUPPLIER'S OBLIGATIONS IN REGARD TO LABOUR CLAUSE, CSR AND INTERNATIONAL SANCTIONS

The Supplier's obligations in regard to Labour Clause, CSR and international sanctions in the performance of the Contract as stipulated in sections 2, 3 and 4 and the procedures and measures stipulated in sections 6-8 only concern what is performed and delivered under the Contract.

5.1 SUBCONTRACTORS

In regard to the Labour Clause, CSR requirements and international sanctions requirements stipulated in sections 2, 3 and 4 and the procedures and measures stipulated in sections 6-8, the Supplier is also responsible for the acts or defaults of any Subcontractor who contributes to the performance of the Contract, as if they were the acts or defaults of the Supplier.

6. DUE DILIGENCE –PROCEDURES IN REGARD TO LABOUR CLAUSE, CSR REQUIREMENTS AND INTERNATIONAL SANCTIONS REQUIREMENTS

6.1 GENERAL

6.1.1 Supplier due diligence

The Supplier is obligated to establish and maintain a due diligence process which ensures that the Supplier is able to identify, prevent, mitigate and account for how they address their actual and potential adverse impacts on humans and the environment or causes or contributes to corruption or breach of the Labour Clause or international sanctions on the basis of the obligations set out in this Annex.

There are different risks and impacts in different countries and for different products and services and the Supplier shall therefore perform and maintain a dynamic, relevant and concrete risk analysis for the performance of the Contract.

Further, the Supplier is obligated to share and discuss relevant Labour Clause, CSR and/or international sanctions matters concerning the performance of the Contract with DALO as set out in this Annex Annex F.1].

6.1.2 DALO due diligence and follow up activities

As part of the Danish state and within its territory and/or jurisdiction, DALO must protect against human rights abuse by third parties, including business enterprises, in accordance with UN Guiding Principles on Business and Human Rights. Further, in order for The Danish Defence to promote peace and security and protect the values that the Danish society is based on as set out in section 1 this requires DALO to take appropriate steps to prevent, investigate, stop or mitigate abuse or non-compliance in this regard through effective and proportional follow up activities.

Before entering into the Contract and as part of DALO due diligence procedures, DALO has carried out a CSR risk assessment concerning the Contract which in dialogue with the Supplier will be monitored and adjusted during the performance of the Contract.

The extent of DALO's due diligence and follow up activities, including requests for documentation and/or Supplier self-assessment, site inspections or audits as described in this Annex will be based on DALO risk assessment as further set out and described in Annex F.1].

6.2 DOCUMENTATION AND SUPPLIER CSR SELF-ASSESSMENT

6.2.1 Documentation

As a general rule DALO will request documentation that the Supplier complies with the Labour Clause, CSR requirements and/or international sanctions requirements in the performance of the Contract to the extent and at the times as set out in Annex F.1] unless prompted by special circumstances, such as suspicion based on DALO's risk assessments, indications and/or actual observations. In such instances, the Supplier shall upon DALO's request supply all relevant documentation of compliance with the Labour Clause, CSR requirements and/or international sanctions requirements, cf. sections 2, 3, 4, 5 and 7.

Relevant documentation to verify compliance shall as a minimum include documentation for the Deliverables and a written statement.

Thus, the Supplier shall, as a minimum, provide documentation of:

1. the use of Subcontractors in the specific performance of the Contract;
2. the production processes and/or methods according to which the specific Deliverables have been manufactured and/or otherwise delivered; and
3. the materials or products used in the Deliverables

The documentation shall include any certificates and/or other third party documentation available to substantiate the compliance.

The written statement shall describe how the Supplier's

1. own actions;
2. choice of Subcontractors; and/or
3. choice of materials or products

may have an impact on the compliance with the Labour Clause, CSR requirements and/or international sanctions requirements in connection with the performance of the Contract.

The written statement shall further include a description of

4. any specific actions or measures taken by the Supplier to fulfill the Labour Clause, CSR requirements and/or international sanctions requirements and to reduce the risk of non-compliance;
5. any practical actions or measures to be taken by the Supplier to fulfill the Labour Clause, CSR requirements and/or international sanctions requirements and to reduce the risk of non-compliance; and
6. how these actions will be monitored and followed up by the Supplier.

If the Supplier has drafted a so-called "Communication on progress" (COP) regarding the CSR requirements published on UN Global Compact's webpage this could be part of the documentation/written statement.

The Supplier shall provide such documentation within 10 (ten) Working Days. In case of Subcontractors the same relevant documentation must be provided within reasonable time, however no later than within 30 (thirty) Working Days. In special circumstances the time limit can be extended by DALO upon a written and signed request from the Supplier stating the reason.

6.2.2 Supplier self-assessment

In order to confirm that the Supplier complies with the Labour Clause, CSR requirements and/or international sanctions requirements in the performance of the Contract, the Supplier shall perform a Supplier CSR self-assessment to the extent and at the times set out in Annex F.1.

6.3 SITE INSPECTION & AUDIT

DALO can perform site inspections and audits in the performance of the Contract to the extent and at the times as set out in Annex F.1] or if prompted by special circumstances, such as suspicion based on DALO risk assessments, indications and/or actual observations.

In such event DALO shall be entitled to conduct site inspection or audit at any production facility or other location used in the performance of the Contract by the Supplier or any Subcontractor in this regard as and when required by DALO and irrespective of which of the aforementioned causes is stated as the cause of the inspection.

Site inspections will be carried out by DALO, or a third party on behalf of DALO, in connection with a regular Supplier visit and will consist of relevant questions that the Supplier or Subcontractor is obligated to answer regarding compliance with the Labour Clause, CSR requirements and/or international sanctions requirements.

An audit is a systematic, objective and documented activity, with the purpose of obtaining objective evidence of the extent of the Supplier's and/or its Subcontractor's compliance with the Labour Clause, CSR requirements and/or international sanctions requirements as stipulated in sections 2, 3 and 4.

Labour Clause/CSR/international sanction audit can be undertaken by:

- DALO (second party audit)
- An external organization, acting on behalf of DALO (third party audit)

When DALO or a third party on behalf of DALO is at the facilities of the Supplier or any Subcontractor, the Supplier shall ensure that DALO or such third party is allowed access and is instructed of any special conditions concerning safety and health. DALO or such third party shall comply with such instructions. Likewise, the Supplier shall ensure that DALO or such third party is granted access to relevant facilities, personnel and information that is necessary for the purpose of the site inspection or audit.

6.4 PROCEDURE AND DOCUMENTATION IN CASE OF SUSPICION BASED ON INDICATIONS / ACTUAL OBSERVATIONS OF NON-COMPLIANCE OF LABOUR CLAUSE, CSR REQUIREMENTS AND INTERNATIONAL SANCTIONS REQUIREMENTS

If the Supplier becomes aware of an actual or potential non-compliance in regard to the Labour Clause, CSR requirements and/or international sanctions requirements, cf. sections 2, 3 and 4, by the Supplier or a Subcontractor, the Supplier must immediately, and on its own initiative, inform DALO. DALO will then initiate a close dialogue with the Supplier in order to clarify matters and to influence a stop or mitigation of the non-compliance.

DALO will take a similar initiative in case of suspicion based on indications and/or actual observations regarding the Supplier's, and/or a Subcontractor's non-compliance with the Labour Clause, CSR requirements and/or international sanctions requirements, cf. sections 2, 3, 4, 5 and 7.

Such suspicion regarding non-compliance, cf. section 7, may be deemed to exist, inter alia, if proceedings are brought against the Supplier or a Subcontractor, for violation of any Labour Clause, CSR requirement and/or international sanctions requirements, cf. sections 2, 3, 4, 5 and 7, connected to the performance of the Contract.

In the event of such actual, potential or suspected non-compliance or suspicion regarding non-compliance with the Labour Clause, CSR requirements and/or international sanctions requirements, cf. above, by the Supplier or a Subcontractor the Supplier shall furthermore, at DALO's written request, submit relevant documentation as described in section 2 or section 6.2.1. Such documentation shall be submitted without undue delay and in no event later than set out in section 2 or section 6.2.1. Further, DALO shall be entitled to request an updated Supplier self-assessment or conduct a site inspection or an audit as set out in sections 6.2.2 and 6.3.

The Supplier shall without undue delay address and seek to resolve such non-compliance in dialogue with the relevant Subcontractor(s). The Supplier shall furthermore report to DALO on the matter and any practical measures taken or to be taken by the Supplier to remedy the non-compliance.

DALO may demand that any Delivery under the Contract that has not yet been made shall be suspended during the documentation and/or audit period. The Supplier is not entitled to any payment or compensation for suspended deliveries.

On the basis of the written statement and documentation, etc., and taking all relevant circumstances into consideration, DALO will make an assessment of the individual incident. DALO's assessment might lead to a change in the Supplier's risk profile and the follow-up actions as set out in Annex F.1.

7. NON-COMPLIANCE IN REGARD TO LABOUR CLAUSE, CSR REQUIREMENTS AND/OR INTERNATIONAL SANCTIONS REQUIREMENTS

Non-compliance in regard to the Labour Clause shall be deemed to exist as stipulated in section 2.

Non-compliance in regard to CSR requirements and/or international sanctions requirements shall be deemed to exist if any Deliverables supplied, in whole or in part, have been manufactured or are delivered under circumstances or using methods where any CSR requirement and/or international sanctions requirements set out in sections 3, 4 and 5 have not been observed.

Failure to deliver the documentation, including the Supplier self-assessment, within the deadlines stipulated in section 6.2.1, failure to take appropriate steps to allow DALO to conduct site inspections or audits, as described in section 6.3, and/or failure to inform DALO on its own initiative and to take measures necessary as stipulated in section 6 shall furthermore be construed as non-compliance.

8. LIABILITY AND REMEDIES IN REGARD TO LABOUR CLAUSE, CSR REQUIREMENTS AND/OR INTERNATIONAL SANCTIONS REQUIREMENTS

In case of the Supplier's or a Subcontractor's non-compliance with the Labour Clause, CSR requirements and/or international sanctions requirements as stipulated in sections 2, 3 and 4 and/or the procedures and measures stipulated in sections 5-7, DALO will initiate a close dialogue with the Supplier to clarify matters.

The Supplier has an obligation
to engage in good faith in this dialogue,
to stop or to mitigate the adverse impact of the Supplier's acts or omissions, and
to use its leverage vis-à-vis its Subcontractors to stop or mitigate the adverse impact of the Subcontractor's acts or omissions, cf. section 3.

When assessing whether the Supplier is in fact liable for the Supplier's or a Subcontractor's non-compliance with the Labour Clause, CSR requirements and/or international sanctions requirements as stipulated in section 2, 3 and 4 and/or the procedures and measures stipulated in sections 5-7, the following will be taken into account:

- The Supplier's due diligence process and risk analysis,
- The Supplier's own production processes and methods,
- The Supplier's choice of Subcontractors or materials or products used in the Deliverables,
- Any practical actions or measures taken by the Supplier to mitigate or influence the non-compliance,
- Whether the Supplier has compensated in full any damage caused, including payment of reasonable compensation. The assessment of whether any damage caused in the performance of the Contract has been reasonably compensated shall not be affected by the provisions of any national rules on tort, governing the incident in question, only providing for partial indemnification,
- The extent of the leverage the Supplier is able to establish over the Subcontractors, including any practical measures taken by the Supplier to increase its leverage, cf. section 3.
- Whether the Supplier's conduct otherwise may have had an impact.

The dialogue and the steps taken in connection herewith shall be the primary tool when dealing with non-compliance with the Labour Clause, CSR requirements and/or international sanctions requirements. Further, in regard to non-compliance with the Labour Clause DALO

shall also be entitled to the measures set out in section 2. However, if this dialogue with the Supplier is futile, or in situations where the Supplier is in fact liable for the non-compliance with the Labour Clause, CSR requirements and/or international sanctions requirements, cf. above, and the risk of continued (repetitive) adverse impact cannot be reduced significantly DALO shall, as a last resort in addition to suspension as set out in section 6.4, be entitled to terminate the Contract for cause in accordance with the Contract.

When assessing the appropriate remedy as set out above DALO shall consider the proportionality taking all relevant facts into consideration, including the Supplier's statement, documentation and any initiated remedial steps, including any specific actions and measures taken by the Supplier to comply with the Labour Clause, CSR requirements and/or international sanctions requirements and to reduce the risk of non-compliance. DALO will especially consider any specific measures taken by the Supplier to avoid repetition in future (self-cleaning).

In this respect DALO may choose not to terminate the Contract if, in DALO's opinion, a termination is disproportionate (financial or otherwise) compared to the nature of the non-compliance and the actions of the Supplier.

Annex F.1

CSR FOLLOW-UP ACTION

Labour Clause, Corporate Social Responsibility (CSR) requirements and requirements concerning international sanctions

TABLE OF CONTENTS

1. PURPOSE/CONTENT	3
2. THE SUPPLIER'S DUE DILIGENCE	3
3. THE SUPPLIER'S SELF-ASSESSMENT	4
4. SCALABILITY	4
4.1 CRITERIA FOR SCALING BETWEEN DALO'S CSR FOLLOW-UP ACTION	5
5. FOLLOW-UP ACTION	5

1. PURPOSE/CONTENT

The purpose of DALO's CSR follow-up action is to ensure that the performance of the Contract takes place:

- 1) in compliance with the labour clause;
- 2) in compliance with the CSR requirements (relating to human beings, environment and anti-corruption principles in accordance with the UN Global Compact, the UN Guiding Principles on Business and Human Rights, the OECD Guidelines for Multinational Enterprises and the International Labour Organisation's (ILO's) fundamental principles and rights at work); and
- 3) in compliance with international sanctions to which Denmark is a signatory.

The CSR follow-up action describes how DALO will use due diligence and risk management to systematically identify, assess and measure the risks of causing an adverse impact in the value chain, including in connection with non-compliance with the labour clause, the CSR requirements and the international sanctions covered by the Contract. With the CSR follow-up action, DALO will ensure a structured and proportional process for due diligence and risk management throughout the duration of the Contract.

In addition, the CSR follow-up action describes DALO's requirements in respect of the Supplier's due diligence, self-assessment and follow-up action, as well as DALO's approach to scalability. In the form in section 5 below, three risk profiles are shown with related follow-up action and time-limits defining the framework for DALO's follow-up action.

2. THE SUPPLIER'S DUE DILIGENCE

DALO expects the Supplier to have established a due diligence process that ensures the Supplier's compliance with the labour clause; that ensures the Supplier's exercise of due diligence towards human beings, the environment and anti-corruption in accordance with the UN Global Compact principles, the UN Guiding principles on Business and Human Rights, the OECD Guidelines for Multinational Enterprises and the International Labour Organisation's (ILO's) fundamental principles and rights at work; and that ensures the Supplier's compliance with international sanctions. The Supplier must be able to identify, assess and evaluate potential and actual adverse impact on human rights, labour rights and the environment and to ensure compliance with requirements in terms of anti-corruption, the labour clause and international sanctions. The Supplier is therefore expected to be aware of the actual risks and to seek to identify potential risks so that such risks can be addressed on time.

3. THE SUPPLIER'S SELF-ASSESSMENT

The Supplier's self-assessment is an important part of DALO's establishment/revision of the risk profile of the Contract.

DALO uses the self-assessment to assess how, in the performance of the Contract, the Supplier in practice ensures compliance with DALO's minimum requirements as set out in the Contract, and whether the self-assessment is in accordance with the Supplier's self-declaration.

The self-assessment is also used to evaluate the Supplier's CSR processes, including whether the Supplier, in connection with the performance of the Contract, has used a due diligence process that ensures identification, assessment and rectification of actual and potential risks related to the performance of the Contract, as well as the necessary restoration.

The Supplier has completed the first self-assessment prior to signing of the Contract. Hereafter, the Supplier shall carry out the self-assessment at regular intervals upon request from DALO.

In general the Supplier is to complete a self-assessment on an annual basis or every two years depending on the Supplier's risk profile (for further details, see section 5).

4. SCALABILITY

DALO has a dialogue-based and individual approach to the due diligence process and handling of CSR challenges.

DALO will generally only ask the Supplier to document compliance with DALO's CSR requirements and/or international sanctions in the performance of the Contract to the extent stated in section 5, unless there is a definite suspicion based on indications and/or specific observations.

In relation to the follow-up action set out in section 5, DALO reserves the right to upscale or downscale the defined follow-up action in accordance with the information that comes to DALO's knowledge throughout the duration of the Contract.

This may include, but is not limited to, the results of the follow-up action carried out, such as audits, analyses carried out after the conclusion of the Contract, information in the media and in public fora, and the information that the Supplier itself provides to DALO, including but not limited to the Supplier's self-assessments.

The scaling is made between:

1. CSR follow-up action C, which is the lowest risk profile.
2. CSR follow-up action B, which is a medium risk profile.
3. CSR follow-up action A, which is the highest risk profile.

4.1 CRITERIA FOR SCALING BETWEEN DALO'S CSR FOLLOW-UP ACTION

DALO will at suitable intervals perform an overall assessment of the risk under the Contract, including but not limited to consideration of the following criteria:

1. The Supplier's due diligence process that ensures identification, assessment and rectification of actual and potential risks, as well as the necessary restoration in relation to the labour clause, CSR requirements and international sanctions covered by the Contract.
2. How the Supplier has ensured that any Subcontractors comply with the labour clause, the CSR requirements and the international sanctions, including but not limited to ensuring that Subcontractors, if any, have established processes as described in section 1, in relation to the Contract, and the procedures and frequency of the Supplier's follow-up action.
3. The risks generally and/or specifically related to the market in which the Supplier and Subcontractors, if any, operate. The assessment will in particular consider the services/subject-matter of the Contract, as well as the relevant country of production and line of business.
4. Whether the Supplier in general and/or specifically in connection with the Contract can be linked to a violation of the labour clause, CSR requirements or international sanctions.
5. Matters in the media and in public fora as well as the information that the Supplier itself provides to DALO.

5. FOLLOW-UP ACTION

DALO's follow-up action is based on the following tools:

Tools	Description
Communication of requirements and expectations of the Supplier	The requirements and expectations are set out in the CSR appendix, including sub-appendix, on follow-up action.
Dialogue	DALO will enter into a dialogue with the Supplier if a situation related to requirements in the CSR appendix should arise.

Regular self-assessment	The Supplier shall regularly complete a self-assessment. The first self-assessment shall be submitted to DALO not later than one month after DALO's request, unless the self-assessment has been completed prior to signing of the Contract. Thereafter the self-assessment shall be submitted at the intervals stated below upon request from DALO.
Site inspections	Site inspections may be carried out in connection with general routine supplier visits.
Audits	The first audit may be carried out within six months after conclusion of contract.

DALO operates with three risk profiles that entail different follow-up action.

	C (low risk profile)	B (medium risk profile)	A (high risk profile)
Communication of requirements and expectations	X	X	X
Dialogue	X	X	X
The Supplier's self-assessment	X (in connection with signing of contract and then every two years - without doc.)	X (in connection with signing of contract and then every year - with doc.)	X (in connection with signing of contract and then every year with doc.)
Site inspections		X	X
Audits			X

DALO has a dialogue-based and individual approach to follow-up, and the follow-up action will be determined on the basis of a specific risk assessment.

6. CURRENT CSR FOLLOW-UP ACTION

Prior to signing of the Contract the risk profile is initially set at the following follow-up action (risk level):

C

This risk level may be revised in accordance with section 4.1. Any amendments will be notified to the Supplier from the e-mail address fmi-ktp-sd-sus@mil.dk. A change of this sub-appendix is therefore not required.

Klagesag artilleri – redegørelse for sagsforløb

FMI har anmodet om, at jeg udarbejder et kort notat om sagsforløbet vedrørende klagesagen fra Elbit anlagt i forbindelse med gennemførelse af udbud om anskaffelse af artillerisystem i 2015-2017, hvor Nexter fik tildelt kontrakten.

Som bilag (Bilag A) til nærværende notat er udarbejdet en mere detaljeret tidslinje, der viser hændelsesforløbet under retssagen, såvel i forhold til selve processen under retssagen, som i forhold til forløbet omkring forligsdrøftelserne.

Klagesagen blev afgjort af Klagenævnet for Udbud med kendelse af 24. januar 2020. KLFU frifandt i al væsentlighed FMI – med undtagelse af en (meget begrænset) del af den samlede klage fremført af Elbit. Klagenævnet fandt, at FMI's overtrædelse i relation til den pågældende del ikke kunne anses for at have påvirket udfaldet af udbuddet, hvorfor klagenævnet valgte ikke at annullere tildelingsbeslutningen. Klagenævnet fandt i øvrigt ikke anledning til at erklære kontrakten for uden virkning, som ligeledes påberåbt af Elbit

1. FORLØBET AF RETSSAGEN

Elbit indbragte kendelsen fra Klagenævnet for Udbud til Retten i Glostrup den 27. april 2020.

Elbit fremkom grundlæggende ikke med nye synspunkter under retssagen. Elbit inddrog dog undervejs synspunkter relateret til forskellige forhold, der opstod mellem FMI og Nexter under kontraktperioden (f.eks. forsinkelser, diverse tekniske udfordringer mv.)

Efter sædvanlig skriftveksling skulle sagen forhandles den 11. og 12. november 2021. Retten i Glostrup aflyste imidlertid den mundtlige forhandling ganske få dage før forhandlingen (den 1. november 2021). Årsagen hertil var, at Retten i Glostrup krævede, at samtlige af sagens dokumenter skulle oversættes til dansk.

Selve udbuddet var gennemført på engelsk, og stort set alle dokumenter var dermed på engelsk. Både FMI og Elbit anså grundlæggende ikke dette som et ”problem”, og retten blev tilsyneladende først opmærksom på forholdet meget sent (i forbindelse med en diskussion om oversættelse af nogle dokumenter fra Elbit, der fremkom meget sent).

I maj 2022 meddelte retten, at sagen blev berammet til hovedforhandling den 6. og 7. februar 2023.

I efteråret 2022 bad Elbit om aktindsigt i en lang række dokumenter vedrørende Nexter kontrakten.

I november 2022 anmodede Elbit om sagens forberedelse blev genoptaget (for at kunne afgive endnu et processkrift). Dette afviste retten, efter protest fra FMI, primo december 2022.

Retssagen hæves af Elbit i januar 2023 som følge af det indgåede forlig, jf. nærmere herom nedenfor.

2. FORLØBET OMKRING FORLIGSDRØFTELSE OG INDGÅELSE AF FORLIG

I oktober 2021 blev jeg første gang kontaktet af Elbits advokat omkring en mulig forligsmæssig løsning. Dette var altså umiddelbart før sagen skulle hovedforhandles den 11. og 12. november 2022.

Det har stedse været min vurdering, at FMI havde en ”god” sag. I lyset heraf var min anbefaling dengang (og under hele forløbet) til FMI, at et eventuelt forlig grundlæggende alene skulle bestå i, at FMI frafaldt et krav om tilkendelse af sagsomkostninger ved en ophævelse af sagen fra Elbits side. Hvis dette ikke kunne udgøre forliget, var det min anbefaling, at FMI så hellere skulle gennemføre sagen. FMI var af samme opfattelse og understregede, at der ikke kunne blive tale om ”kompensationskøb” af nogen art.

[REDACTED]

Efter drøftelse med FMI afviste jeg Elbits oplæg overfor Elbits advokat og oplyste, at FMI's oplæg var, jf. ovenfor, at hvis Elbit ville hæve retssagen ville FMI afstå fra at kræve sagsomkostninger (som FMI ellers med stor sandsynlighed ville få). Derudover skulle der ikke være andre elementer i forligsaftalen, [REDACTED]. Dette oplæg blev sendt den 28. oktober 2021. Jeg havde derudover telefonisk overfor Elbits advokat klart tilkendegivet, at dette var FMI's ”grænse” i forhold til et forlig.

Det var på dette tidspunkt min klare opfattelse, at Elbit var indstillet på at acceptere disse vilkår og at sagen var blevet forliget, hvis retten ikke havde aflyst den mundtlige forhandling. Det var i min optik tydeligt, at det Elbit grundlæggende ikke var interesseret i at få gennemført retssagen.

Forligsdrøftelserne gik herefter ”i stå” nogle måneder (i min optik utvivlsomt som følge af aflysningen af hovedforhandlingen). I marts/april 2022 var der kontakt med Elbits advokat, der oplyste, at Elbit fortsat var interesseret i en forligsmæssig løsning, og i forlængelse heraf fremsatte jeg et konkret formuleret forligsoplæg, der var i tråd med de vilkår, som jeg skitserede overfor Elbits advokat i oktober 2021.

Herefter var der igen ”stille” omkring sagen. I august 2022 rykkede jeg for en tilbagemelding fra Elbits advokat.

Ultimo august 2022 fremkom der et forligsoplæg fra Elbit. Det indeholdt grundlæggende de samme ”elementer”, som Elbits advokat havde nævnt i efteråret 2021, og som jeg efter aftale med FMI havde afvist.

[REDACTED]

Ultimo september 2022 afviste jeg på vegne FMI dette forligsoplæg. Jeg henviste til drøftelserne i efteråret 2021 og fremsatte (reelt) samme forligsoplæg som i efteråret 2021 og april 2022.

Herefter var der igen ”stilhed” i forhold til forligsdrøftelserne. I december 2022 blev der afholdt et møde mellem Elbit og FMI. Den 22. december 2022 fremsendte Elbit et fornyet forligsoplæg, der blev præsenteret som om, at dette var ”aftalt” med FMI på mødet. Dette forligsoplæg indeholdt bl.a. [REDACTED]

[REDACTED]

Dette var imidlertid ikke korrekt, hvilket jeg oplyste overfor Elbits advokat den 22. december 2022. Jeg fremsendte i den sammenhæng et revideret forligsoplæg, der i sin essens var identisk med vilkårene i de forligsoplæg fra FMI, der var sendt til Elbit i efteråret 2021 samt april og september 2022.

I sidste ende blev der indgået et forlig i januar 2023. Vilkårene i dette forlig var reelt identiske med førnævnte forligsoplæg fra 22. december 2022, da forliget indebar, at Elbit skulle hæve retssagen og FMI skulle frafalde sagsomkostninger. Der var ingen økonomisk erstatning til Elbit. I konsekvens af forliget frafaldt Elbit den aktindsigtsanmodning, som Elbit fremkom med i efteråret 2022.

3. SAMMENFATNING

Det kan sammenfattende konstateres, at Elbit i det store hele tabte klagesagen. Der kom ikke nævneværdigt nyt frem under retssagen. Dette har medført, at jeg stedse har vurderet, at FMI havde en "god" sag.

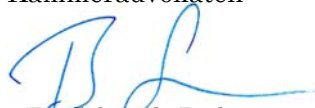
Det kan ligeledes konstateres, at den forligsaftale, der indgås med Elbit i sin essens har samme vilkår, som de forligstilbud, der blev fremsat af FMI til Elbit undervejs i forløbet; første gang i efteråret 2021 og i løbet af 2022. Det er min opfattelse, at hvis retten ikke havde aflyst den mundtlige forhandling i november 2021, så ville sagen med meget stor sandsynlighed være forligt inden sagen skulle forhandles den 11. og 12. november 2021 på vilkår svarende til det endelige forlig.

Det var en naturlig konsekvens af forliget, at Elbit frafaldt aktindsigtsanmodningen, da materialet fra denne var tiltænkt anvendt i retssagen.

Det var – og er fortsat – min klare opfattelse, at forliget var fornuftigt for FMI. FMI "bidrog" alene med at frafalde sagsomkostninger, hvilket med stor sandsynlighed "netto" var til fordel for FMI. Ved gennemførelse af sagen ville omkostninger til honorar til eksterne personer (vidner) samt undertegnede givetvis have været højere end hvad et eventuelt sagsomkostningsbeløb ved en dom ville "indbringe".

København, den 29. juni 2023

Kammeradvokaten

v/Bo Schmidt Pedersen

Advokat (L)

Bo Schmidt Pedersen
bop@kammeradvokaten.dk
M: +45 25 43 03 23

Bilag A

DATO	HÆNDELSE	EVENTUELLE BEMÆRKNINGER
Maj 2013- maj 2015	Gennemførelse af første udbud vedrørende indkøb af artilleri	Udbuddet annulleres den 5. maj 2015. Elbit stod til at vinde det pågældende udbud.
Efterår 2015-marts 2017	Gennemførelse af andet udbud vedrørende indkøb af artilleri	Udbuddet afsluttes med tildeling af kontrakt til Nexter.
14.03.2017	Tildeling af kontrakt til Nexter	
10.07.2017	Elbit indgiver klage til Klagenævnet for Udbud	
24.01.2020	Klagenævnet afsiger kendelse i sagen	KLFU frifinder i al væsentlighed FMI
27.04.2020	Stævning fra Elbit	Afgørelsen fra KLFU indbringes af Elbit til Retten i Glostrup. I al væsentlighed gentager Elbit synspunkterne fra klagesagen
13.07.2020	Retten berammer hovedforhandling til den 11. og 12. november 2021	
06.10.2021	Processkrift 1 fra Elbit	Med dette processkrift fremlægger Elbit en række bilag vedrørende det økonomiske krav. Dokumenterne er på hebræisk.
15.10.2021	Retten meddeler, at der skal være tolk til stede ved afhøring af vidner, der afgiver forklaring på engelsk.	

DATO	HÆNDELSE	EVENTUELLE BEMÆRKNINGER
"Oktober 2021"	Der afholdes møde mellem FMI (bl.a. CHFMI) og Elbit	FMI har overfor KA (mail af 18. oktober 2021) oplyst, at der på mødet ikke blev drøftet noget om retssagen.
18.10.2021	Mail fra Elbit til KA om eventuel forligsmæssig løsning	
19.10.2021	Telefonsamtale mellem Elbits advokat og KA	Under telefonsamtalen tilkendegav KA, at FMI altid er indstillet på forligsmæssige løsninger – men i denne konkrete sag var FMI af den opfattelse, at man havde en "rigtig god sag"
21.10.2021	Mail fra KA til Elbit	Mailen omhandler primært praktik omkring hovedforhandling, men i mailen "bekræftes" telefonsamtale om forlig
21.10.2021 22.10.2021 25.10.2021	Diverse indlæg fra Elbit og FMI angående oversættelse af bilag vedrørende det økonomiske krav	FMI beder om, at bilagene angående økonomiske krav oversættes, og at dette sker til dansk i lyset af, sagen er berammet til 11. og 12. november 2021
25.10.2021	Mails mellem Elbit og KA	Mails omfatter praktik vedrørende hovedforhandling, men omtaler også mulig forlig – Elbit lover at vende tilbage "de næste par dage".
26.10.2021	Elbit mail til KA om forlig	Mailen har bl.a. følgende ordlyd: <i>"En forligsmæssig løsning af sagen bør dog efter Elbits opfattelse indeholde følgende elementer:</i> [Redacted text] [Redacted text] [Redacted text] [Redacted text] [Redacted text] [Redacted text]

DATO	HÆNDELSE	EVENTUELLE BEMÆRKNINGER
		[REDACTED]
27.10.2021	Mail fra KA til Elbit angående forlig	<p>Mailen har bl.a. følgende ordlyd:</p> <p><i>” ...Efter FMI's opfattelse er der ikke udsigt til, at retssagen skulle falde ud anderledes end klagenævnsagen.</i></p> <p><i>FMI kan derfor ikke se grundlag for at skulle betale compensation til Elbit.</i></p> <p><i>Forligsmæssigt vil FMI i forhold til den verserende retssag dog være indstillet på at frafalde sagsomkostninger for byretssagen, såfremt Elbit hæver retssagen...</i></p> <p>[REDACTED]</p>
28.10.2021	Telefonsamtale mellem Elbits advokat og KA samt mail fra KA	Under telefonsamtalen bad Elbits advokat om et tekstoplæg til noget forligstekst vedrørende et specifikt forhold – nemlig omkring Elbits valg af platform. Dette blev fremsendt i mail.

DATO	HÆNDELSE	EVENTUELLE BEMÆRKNINGER
28.10.2021	Retten meddeler, at sagens dokumenter som udgangspunkt skal oversættes til dansk. Hvis dette undlades skal dette drøftes med retten	Her kan bemærkes, at det alene var sagens bilag vedrørende økonomiske krav, der i vores optik var problematiske. Mange af sagens øvrige dokumenter var på engelsk, og dette havde begge parter anset som uproblematisk. Retten havde heller ikke problematiseret dette tidligere.
01.11.2021	Retten meddeler, at sagens bilag skal oversættes og da dette ikke kan nås aflyses den mundtlige forhandling den 11. og 12. november 2021.	Efter vores opfattelse kunne sagens sagstens være gennemført – men retten valgte at aflyse.
13.01.2022	Telefonisk retsmøde.	Retten meddelte, at sagen forventeligt kunne berammes efterår/vinter 2022.
21.03.2022	Mail fra Elbit til KA	Mailen omhandler praktik omkring oversættelser mv. Men mailen indeholder følgende omkring muligt forlig.
19.04.2022	Mail fra KA til Elbit med forslag til forlig	<p>Mailen indeholder følgende konkrete oplæg:</p> <p><i>”Parterne er enige om at forlige sagen verserende ved Retten i Glostrup (BS 12870/2020) således, at Elbit hæver den verserende retssag.</i></p> <p><i>Parterne er enige om, at hver part bærer egne omkostninger ved retssagens behandling. Klagenævnets omkostningsafgørelse står ved magt.</i></p> <p><i>Nærværende forlig er til fuld og endelig afgørelse af parternes mellemværende i forhold til de forhold, der er omfattet af den verserende retssag og de gennemførte udbud om anskaffelse af artilleri.</i></p> <p><i>Parterne er enige om, at den indbragte kendelse fra Klagenævnet for Udbud overordnet fastslår, at udbuddet af artilleri er foregået i overensstemmelse med udbudsreglerne og udbudsbetingelserne. Klagenævnet fandt på et enkelt</i></p>

DATO	HÆNDELSE	EVENTUELLE BEMÆRKNINGER
		<p>område, at udbudsmaterialet/FMI's evaluering ikke kunne anses for at opfylde de udbudsretlige krav, men også at dette ikke påvirkede resultatet. FMI fandt ikke anledning til selvstændigt at indbringe Klagenævnets kendelse for domstolene i denne anledning.</p> <p>Under udbuddet valgte Elbit at byde ind med en given platform, hvilket dannede grundlag for FMI's evaluering af tilbuddet fra Elbit. Havde Elbit valgt at byde ind med en anden platform ville dette – formodningsvis – have påvirket evalueringen, herunder bl.a. LCC beregningerne. Det er dog ikke muligt at vurdere hvordan en sådan påvirkning ville udmønte sig i forhold til resultatet.”</p>
26.04.2022	Elbit mail til KA	Elbit oplyser at ville vende tilbage på FMI's forligsoplæg af 19.04.2022
19.05.2022	Retten meddeler, at sagen er berammet til den 6. og 7. februar 2023	
17.08.2022	Mail fra KA til Elbit	KA anmoder om tilbagemelding vedrørende forligsoplæg
19.08.2022	Mail fra Elbit til KA	Elbit oplyser ”snarest” at ville vende tilbage vedrørende forligsoplæg.
24.08.2022	Elbit fremkommer med forligsforslag	<div style="background-color: black; width: 100%; height: 100%; min-height: 100px;"></div>
26.09.2022	KA svarer Elbit vedrørende forligstilbuddet	<p>KA anfører i mailen, at FMI ikke kan acceptere forligsforslaget af 24. august 2022.</p> <p>I mailen anføres bl.a.:</p> <p>”Herudover henviser jeg til mine mails til dig af 27. og 28. oktober 2021. Det er stadig FMI's opfattelse, [REDACTED]</p> <div style="background-color: black; width: 100%; height: 100%; min-height: 20px;"></div>

DATO	HÆNDELSE	EVENTUELLE BEMÆRKNINGER
		KA fremsætter efter aftale med FMI et forligstilbud, der grundlæggende er identisk med forligsoplæg fra oktober 2021.
10.11.2022	Elbit fremsender anmodning om aktindsigt.	
10.11.2022	KA bekræfter modtagelse af anmodning om aktindsigt	I samme mail efterspørger KA tilbagemelding vedrørende forlig.
10.11.2022	Elbit mail til KA angående forligsdrøftelser	I mailen anføres: <i>"Vi kan orientere om, at Elbit Systems Ltd. er fortsat indstillet på at finde en mindelig løsning. Der har været udskiftninger i ledende medarbejdere i virksomheden, hvilket har medført en forlænget sagsbehandlingstid hos dem. Vi forventer at kunne vende tilbage med et oplæg til en mindelig løsning i sagen indenfor den kommende uge."</i>
06.12.2022	Retten træffer afgørelse om, at forberedelsen ikke genoptages	Elbit afskæres dermed fra at komme med yderligere indlæg
11.12.2022	Møde mellem Elbits administrerende direktør og FMI's vicechef	
22.12.2022	Mail fra Elbit med nyt forligsoplæg	I mailen henvises til møde den 11. december 2022 mellem Elbit og FMI. Det anføres bl.a. i mailen <i>"Der blev ifølge vores klient på dette møde opnået enighed mellem parterne om at forlige den ved Retten i Glostrup verserende sag på en række nærmere bestemte vilkår."</i> Selve forligsoplægget indeholdt bl.a. følgende tekst:

DATO	HÆNDELSE	EVENTUELLE BEMÆRKNINGER
		[REDACTED]
22.12.2022	Intern FMI mail fra VCH om mødet den 11.12.2022	VCH oplyser, at gengivelsen i mail af 22.12.2022 fra Elbits advokat ikke er retvisende. VCH fulgte talepapir – heri er bl.a. anført, at [REDACTED]
22.12.2022	Tilbage melding fra KA til Elbit	På baggrund af drøftelser med FMI fremsender KA mail med bl.a. følgende: <i>”Jeg har drøftet oplægget med FMI. Som jeg allerede varslede under vores telefonsamtale er der flere forhold i oplægget, som FMI ikke mener afspejler drøftelserne mellem vores respektive klienter.”</i> Det reviderede forligsoplæg havde bl.a. fjernet [REDACTED]
29.12.2022	Telefonsamtale mellem FMI VCH og Elbit's administrerende direktør	FMI VCH kontakter Elbit og efterspørger tilbage melding på forligsoplæg af 22.12.2022.
30.12.2022	Mail fra Elbit til KA med revideret forligsoplæg	Selve forligsteksten imødekom delvist FMI's ønsker som udtrykt i FMI's oplæg dateret 22.12.2022.
30.12.2022	Mail fra KA til Elbit med revideret forligsoplæg	Efter drøftelser med FMI fremsendes mail med bl.a. følgende indhold:

DATO	HÆNDELSE	EVENTUELLE BEMÆRKNINGER
		<p><i>"Helt grundlæggende bør det holdes for øje, at forliget reelt alene omfatter det forhold, at Elbit hæver retssagen og at FMI accepterer ikke at kræve sagsomkostninger i den anledning.</i></p> <p>Det fremsendte reviderede oplæg lå meget tæt på oplægget sendt den 22.12.2022.</p>
03.01.2023	Mail fra Elbit til KA med revideret forligsoplæg	Det reviderede oplæg imødekom i vid udstrækning FMI's rettelser fremsendt 30.12.2022.
03.01.2023	KA meddeler Elbit, at forligsoplægget kan accepteres med en enkelt mindre justering	
10.01.2023	Elbit fremsender forligsaftale i underskrevet stand	Forligsaftalen er i sin essens identisk med de vilkår, der blev drøftet i oktober 2021. Ser fra FMI's side er det eneste man "giver" grundlæggende muligheden for at kræve sig tillagt sagsomkostninger som følge af ophævelsen.
11.01.2023	KA fremsender underskrevet forligsaftale til Elbit	KA anmoder i mail om, at Elbit hæver sagen.

Afklassificeret, FMI, 2023-08-07

Settlement Agreement

Between

Elbit Systems Ltd.
P.O.B. 539
Haifa 3100401
Israel
("Elbit")

and

The Danish Ministry of Defence Acquisition and Logistics Organisation
Lautrupbjerg 1-5
2750 Ballerup
Denmark
("DALO")

(Hereinafter referred to individually as a "Party" and jointly as the "Parties")

(Hereinafter referred to as the "Settlement Agreement")

1. Background and purpose

- 1.1 In 2013, DALO announced an invitation to tender regarding the "Acquisition of Artillery Systems and Supporting Logistics", cf. Contract Notice 2013/S 088-149557. Elbit's tender was ultimately identified as the economically most advantageous tender and it was announced that DALO intended to award the contract to Elbit. However, immediately before the contract signing in March 2015, DALO notified Elbit that the tender process was cancelled "*due to the Danish Defence's need for reassessment of its acquisition planning*". DALO is of the opinion that the tender process initiated in 2013 is not relevant for the subsequent tender process initiated in December 2015.
- 1.2 In December 2015 DALO announced a procurement, cf. Contract Notice 2015/S 242-439446. Elbit and Nexter Systems (hereinafter "**Nexter**") both submitted a BAFO. The tender submitted by Nexter Systems was ultimately identified by DALO as the economically most advantageous tender, whereas the tender submitted by Elbit was identified by DALO as the second most advantageous tender. Accordingly, DALO awarded the contract to Nexter.
- 1.3 Elbit was of the opinion, that DALO had not conducted the tender process in accordance with applicable procurement regulation and therefore filed a complaint before the Danish Complaints Board for Public Procurement (in Danish: "*Klagenævnet for Udbud*").
- 1.4 The Complaints Board announced its decision of the case on 24 January 2020. In the decision, The Complaints Board found that the procurement procedure performed from 2015 and onwards complied with the procurement rules and regulation, however on one issue found that the procurement procedure was not fully in compliance with said rules and regulations. However, The Complaints Board decided to uphold the award decision.
- 1.5 During the tender Elbit chose to offer a certain platform. Had Elbit chosen to offer another platform, it could have impacted the evaluation of the tender from Elbit. However, it is not possible to say how this in the end would have impacted the evaluation and thus the final result of the tender.
- 1.6 Elbit subsequently instigated legal proceedings against DALO before the District Court of Glostrup, the final hearing of the case currently being planned for 6 and 7 February 2022.
- 1.7 The Parties have discussed and reached an agreement to settle the Dispute amicably on the terms set forth below.

2. Settlement terms

- 2.1 In full and final settlement of the Dispute, the Parties hereby agree as follows.

2.2

Afklassificeret, FMI, 2023-08-07

3/3

Doc.No. 31194288.1

2.3 The Parties acknowledge their history of good working relationship and mutually agree to use best effort to continue and improve their business relationship.

2.4 Elbit agrees to dismiss the case pending before the District Court of Glostrup, cf. case no. BS 12870/2020.

2.5

2.6

2.7

2.8

3. Choice of law and venue

3.1 This Settlement Agreement shall be governed by and construed in accordance with Danish law.

3.2 Any dispute arising out of or in connection with this Settlement Agreement shall be settled by the ordinary courts in Denmark.

In witness whereof, Elbit and DALO have executed this Settlement Agreement by their duly authorized representatives as of the date stated below:

For Elbit:

Date: 10/1/23 Signature:
Name: Haim Lechtia
Title: V.P. Fire Support systems

For DALO:

Date: 11-23 Signature:
Name: CHRISTIAN BREJNER
Title: VICE DIRECTOR DALO

FMN-JLT Thomsen, Jesper Selstrup Lyng

Fra: FMI-LE-CHSEK Engelholm, Philip Løkkegaard
Sendt: 3. august 2023 15:15
Til: FMN-MYN-Forsvarsministeriet
Cc: FMI-CH Jørgensen, Kim Jesper; FMI-LA-CH Essemann-Beck, Ulrich; FKO-FC Lentfer, Flemming; FKO-CHFST Pedersen, Kenneth; FKO-KTP-UP (CH+VCH); FKO-U-CHSTY Melgaard, Peter; FMN-KHJ Høeg-Jensen, Kasper; FMN-JCA Alexa, Jacob Christian; FMN-JBH Holm, Jon Bach; FMN-JFS Soelberg, Jonas From; FMN-THL Lunau, Thomas; FMN-CMP Pedersen, Christine Marie Buchholtz; FMN-CML Laksø, Camilla Malling; FMN-TMH Holm, Theis Mørkøv; FMN-JLT Thomsen, Jesper Selstrup Lyng; FMN-JGK Kristensen, Jan Graugaard; FKO-MYN-Forsvarskommandoen; FKO-U-CSTY1A Jensen, Søren Vinther; FKO-U-VCH Friis, Anders
Emne: [FTR-K] FMI besvarelse af FMN opfølgende spg. til redegørelse vedr. anskaffelse af ildstøttesystemer.
Vedhæftede filer: Besvarelse af spørgsmål til redegørelse vedr. anskaffelse af ildstøttesystemer fra ELBIT Systems.pdf; Mailtråd fra M.E.D af 20.-23. januar 2023 inkl. vedhæftet brev til FMI Anmodning om Møde omkring Artilleri erstatning.PDF; Notat fra KAM FMI - ligebehandling - direkte tildeling - TEUF art 346 - KAM FINAL 030823 PDF AND SIGNED.PDF; Mail fra Korean Embassy Defence Attache af 24. januar 2023 Meeting proposal in February..pdf
Sag: SJ-STD-FMN-JLT
Sagsdokument: 602493

FORTROLIGT-KOMMERCIELT

Afklassificeret, FMN, 07-08-2023

Til Forsvarsministeriet

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse fremsender hermed besvarelse af spørgsmål til redegørelse vedr. anskaffelse af ildstøttesystemer fra ELBIT Systems.

Besvarelsen fremgår af vedhæftede:

- Besvarelse af spørgsmål til redegørelse vedr. anskaffelse af ildstøttesystemer fra ELBIT Systems samt to bilag til besvarelsen:
 - Mailtråd fra M.E.D af 20.-23. januar 2023 inkl. vedhæftet brev til FMI "Anmodning om Møde omkring Artilleri erstatning"
 - Mail fra Korean Embassy Defence Attache af 24. januar 2023: Meeting proposal in February.

Endvidere er til orientering vedlagt et notat fra Kammeradvokaten, der beskriver hvilke krav om ligebehandling af potentielle leverandører, der gælder ved direkte tildelinger jf. EU-traktatens artikel 346. Anskaffelsen af ATMOS og PULS er som bekendt foretaget ved direkte tildeling. Det fremgår af Kammeradvokatens notat, at der i forbindelse med direkte tildeling ikke er samme krav om ligebehandling af potentielle leverandører, som der er ved anskaffelser, der gennemføres ved udbud. Ultimativt kan en direkte tildeling foretages helt uden forudgående markedskontakt, idet tiden til rådighed for anskaffelsen er styrende for, hvilken grad af markedskontakt der kan forventes.

- Notat fra Kammeradvokaten: "Notat fra KAM: FMI - ligebehandling - direkte tildeling - TEUF art 346 - KAM FINAL 030823 PDF AND SIGNED"

Med venlig hilsen

Philip L. Engelholm

Major
Chef

FORSVARSMINISTERIETS MATERIEL- OG INDKØBSSTYRELSE

Sekretariatssektionen, Ledelsessekretariatet

Lautrupbjerg 1-5, 2750 Ballerup

Telefon: +45 728 14000 / Mobil: +45 7221 7242

Virtuelt møderum (FIIN): 65 14040

E-mail: FMI-LE-CHSEK@MIL.DK / FIIN: FMI-LE-CHSEK@FIIN.DK

www.fmi.dk

FORTROLIGT-KOMMERCIELT

AFklissificeret, FMN, 07-08-2023

Fra: FMN-JGK Kristensen, Jan Graugaard <JGK@1net.fmn.dk>

Sendt: 2. august 2023 16:53

Til: FMI-MYN-Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse <FMI-MYN@fiin.dk>; FKO-MYN-Forsvarskommandoen <FKO-MYN@fiin.dk>

Cc: FMI-CH Jørgensen, Kim Jesper <FMI-CH@fiin.dk>; FMI-LA-CH Essemann-Beck, Ulrich <FMI-LA-CH@fiin.dk>; FMI-LE-CHSEK Engelholm, Philip Løkkegaard <FMI-LE-CHSEK@fiin.dk>; FKO-FC Lentfer, Flemming <FKO-FC@fiin.dk>; FKO-CHFST Pedersen, Kenneth <FKO-CHFST@fiin.dk>; FKO-KTP-UP (CH+VCH) <FKO-KTP-UP@fiin.dk>; FMN-KHJ Højeg-Jensen, Kasper <KHJ@1net.fmn.dk>; FMN-JCA Alexa, Jacob Christian <JCA@1net.fmn.dk>; FMN-JBH Holm, Jon Bach <JBH@1net.fmn.dk>; FMN-JFS Soelberg, Jonas From <JFS@1net.fmn.dk>; FMN-THL Lunau, Thomas <THL@1net.fmn.dk>; FMN-CMP Pedersen, Christine Marie Buchholtz <CMP@1net.fmn.dk>; FMN-CML Laksø, Camilla Malling <CML@1net.fmn.dk>; FMN-TMH Holm, Theis Mørkøv <TMH@1net.fmn.dk>; FMN-JLT Thomsen, Jesper Seldrup Lyngø <JLT@1net.fmn.dk>

Emne: Haster | Anmodning om besvarelse af spg. til redegørelse vedr. anskaffelse af ildstøttesystemer.

Til

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse
Forsvarskommandoen

Departementet skal efter bl.a. drøftelse i dag med ministeren om Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse (FMI) redegørelse vedr. anskaffelse af ildstøttesystemer bede FMI om at svare på følgende. FMI bedes i fornødent omfang inddrage Forsvarskommandoen.

I. Markedsafdækning

- 1) Hvorfor oplyste FMI [bilag 8/9 til redegørelsen], at der i forbindelse med markedsafdækningen havde været kontakt til tre leverandører i januar, når det ikke var tilfældet?
- 2) Hvorfor fandt FMI/FKO ikke NEXTER's tilbud om levering af 6x6 artillerisystemer [redegørelsen, side 16] relevant for Hæren. Hvorfor kunne Danmark ikke anvende dette system?
- 3) Er NEXTER indforstået med, at firmaets tilbud omtales detaljeret i redegørelsen [redegørelsen, side 16]?
- 4) Hvorfor fandt FMI det ikke relevant at gå videre med et møde med HANWHA [redegørelsen, side 16-17], jf. deres tilbud herom den 20. januar? Hvorfor foreslog FMI ikke et møde umiddelbart af hensyn til at sikre, at der blev klarhed om, hvorvidt HANWHA kunne levere hurtigere end det oplyste?. På hvilket niveau blev beslutningen truffet? Er det normalt at anvende lokale repræsentanter for firmaer som indgangsvinkel i tilfælde som dette?
- 5) Hvorfor optrådte Lockheed Martin på dias til forligskredsen, når der ikke var taget nylig kontakt til firmaet [redegørelsen, side 15]?
- 6) Hvor og hvornår opstod indtrykket af, at ELBIT muligvis kunne levere artillerisystemer hurtigt [redegørelsen, side 9]?

II. Januar-fristen

- 1) Grundlaget for at oplyse til departementet, at der var en frist med udgangen af januar, bedes uddybet, herunder hvad FMI kan oplyse om information modtaget fra ELBIT [redegørelsen, side 19-22].

III. Forligsgindgåelse

- 1) Hvad var niveauet for FMI besøg hos ELBIT primo januar, og hvad var den primære årsag til besøget [redegørelsen, side 24]?
- 2) Var der en sammenhæng mellem forligsgindgåelsen med ELBIT den 10. januar og anbefalingen af anskaffelser fra ELBIT den 9. januar?
- 3) Hvordan skal sætningen i Kammeradvokatens notat "om forpligtelser for FMI i relation til fremtidige anskaffelser" forstås i relation til FMI anbefaling om anskaffelse af ELBIT-systemer [bilag 26 til redegørelsen]?
- 4) Hvorfor var forligsteksten til klagesagen ikke klar til underskrift ifm januar-besøget som forventet [redegørelsen, side 24]?
- 5) Hvorfor orienterede FMI ikke departementet om forligsgindgåelsen med ELBIT den 10. januar?

IV. Demonstrator-model

- 1) Hvorfor indgik ATMOS-demonstrator-modellen og timing heraf på dias til forligskredsen [redegørelsen, side 22]?
- 2) Hvad er baggrunden for, at der ikke vurderes behov for at følge yderligere op for at sikre hurtig levering af den ønskede 'demonstrator'?

V. CSR

- 1) Er der overensstemmelse mellem det ELBIT-selskab, der havde ansvar for 120 mm morterammunition og det/de, der leverer ATMOS og PULS systemerne [redegørelsen, side 22-23]?
- 2) Overvejelserne bag beslutningen om at lægge CSR-vurderingen for morterammunition til grund for ATMOS/PULS-anskaffelsen bedes uddybet [redegørelsen, side 23].
- 3) Hvordan gennemføres en CSR-vurdering?
- 4) Hvem foretager verificering af FMI CSR-vurderinger?

Besvarelsen bedes sendt til Forsvarsministeriet senest 3. august kl. 1500.

Mvh
Jan

Jan Graugaard Kristensen
kontorchef

FORSVARSMINISTERIET

Center for Forsvar og Beredskab
Holmens Kanal 9, 1060 København K
Telefon: +45 2464 4789
E-mail: jgk@fmn.dk / FIIN: fmn-jgk
www.fmn.dk

Til:
Forsvarsministeriet

Eft.:
Forsvarskommandoen

Besvarelse af spørgsmål til redegørelse vedr. anskaffelse af ildstøttesystemer fra ELBIT Systems

Hermed fremsendes Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses besvarelse af spørgsmål vedrørende anskaffelse af ildstøttesystemer fra ELBIT Systems på baggrund af Forsvarsministeriets anmodning af 2. august 2023.

Forsvarskommandoen har bidraget til besvarelsen.

I. Markedsafdækning

- 1) Hvorfor oplyste Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse [bilag 8/9 til redegørelsen], at der i forbindelse med markedsafdækningen havde været kontakt til tre leverandører i januar, når det ikke var tilfældet?

I Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses redegørelse af 31. juli 2023 fremgår følgende (side 16):

"Det bemærkes, at Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse i den materiefaglige vurdering af 9. januar 2023 (bilag 8 og bilag 9 i klassificeret og afklassificeret udgave) til Forsvarsministeriet beklageligvis ikke var præcis i formuleringen om, hvornår og hvordan oplysningerne om muligheder for levering af artillerisystemer fra NEXTER Systems var tilvejebragt. Det fremgår således af den materiefaglige vurdering, at der var rettet uformel henvendelse til tre relevante leverandører, herunder NEXTER Systems. Det var dog ikke tilfældet for NEXTER Systems, hvor oplysningerne som anført i denne redegørelse var baseret på den løbende dialog med NEXTER Systems, den konkrete dialog med NEXTER Systems i efteråret 2022 om yderligere systemer samt dialogen i januar 2023 med den franske materieldirektør."

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse har følgende supplerende bemærkninger:

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse anførte ikke i den materiefaglige vurdering af 9. januar 2023 (bilag 8 og 9), at Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse havde været i kontakt med de tre leverandører i januar 2023. Forsvarsministeriets

Dato: 3. august 2023

Enhed: FMI-LE
Sagsbeh.: FMI-LE-CH
Sagsnr.: 2023/010388
Dok.nr.: 413164
Bilag: 2

Forsvarsministeriets Materiel- og
Indkøbsstyrelse
Lautrupbjerg 1-5
2750 Ballerup

Tlf.: +45 7281 4000
Fax: +45 7281 4201
E-mail: fmi@mil.dk
www.fmi.dk

EAN: 5798000201767
CVR: 16 28 71 80

Sagsbehandleren direkte:
Tlf.: +45 7281 4047
E-mail: fmi-le-ch@mil.dk

Materiel- og Indkøbsstyrelse havde derimod som led i den beskrevne markedsafdækning været i kontakt med de tre leverandører. Som anført i redegørelsen af 31. juli 2023, var det i den materiefaglige vurdering af 9. januar ikke præcist beskrevet, hvornår Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse havde været i kontakt med de tre leverandører.

- 2) Hvorfor fandt FMI/FKO ikke NEXTER's tilbud om levering af 6x6 artillerisystemer [redegørelsen, side 16] relevant for Hæren. Hvorfor kunne Danmark ikke anvende dette system?

I Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses redegørelse af 31. juli 2023 fremgår følgende (side 2, side 3 og side 16):

"Det franske firma NEXTER Systems producerer CAESAR artillerisystemer i to grundlæggende forskellige varianter, CAESAR 6x6 og CAESAR 8x8. Betegnelsen 6x6 henholdsvis 8x8 knytter sig til antallet af trækkende hjul på lastvognen, der bærer artillerisystemet. CAESAR 6x6 anvendes i den franske hær og enkelte andre lande. CAESAR 8x8 blev produceret til den danske hær som en ny og videreudviklet variant med forbedret operativ kapacitet, herunder kan den danske CAESAR 8x8 skyde flere skud i minuttet end den franske CAESAR 6x6, den har bedre evne til at køre i terræn og kan medføre dobbelt så mange granater og drivladninger i forhold til den franske model.

Dette betyder, at ud over forskellige undervogne er der store forskelle på nøgleelementerne på de to artillerisystemer, fx er selve kanonrøret samt lademekanismen forskelligt på de to systemer. Desuden er kabinen til soldaterne større på CAESAR 8x8. CAESAR 6x6 har derfor ikke samme operative kapacitet som CAESAR 8x8 og opfylder ikke Hærens operative behov særligt i forhold til antal skud i minuttet, antal granater, der kan medbringes, og mobilitet."

[...]

"I lyset af den sikkerhedspolitiske situation lagde Forsvarskommandoen derfor stor vægt på, at levering af ny ildstøttekapacitet kunne finde sted hurtigst muligt. Forsvarskommandoen understregede tilføjede behovet for en ildstøttekapacitet, der kunne leve op til de samme krav, som lå til grund for anskaffelsen af CAESAR 8x8."

[...]

"Da tilbuddet omhandlede levering af artillerisystemer CAESAR 6x6, der som tidligere nævnt er forskelligt fra CAESAR 8x8 og ikke lever op til Hærens operative behov, vurderede Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse, at det ikke var relevant at gå videre hermed."

Forsvarskommandoen har supplerende oplyst: Den oprindelige anskaffelse af artillerisystemet til Forsvaret tog udgangspunkt i en række opstillede operative brugerkrav, der blandt andet lagde vægt på artilleripjecernes mobilitet, skudkadence samt systemets evne til selvstændigt at medbringe ammunition. Det blev på baggrund af disse operative brugerkrav identificeret, at CAESAR 6X6 ikke ville kunne levere den ønskede effekt på disse områder, hvorfor en opdateret version af CAESAR (8X8) blev udviklet.

Forsvaret ønskede i forbindelse med donationen af CAESAR pjecerne, at der blev genanskaffet et rørtillerisystem, der kunne leve op til de samme krav, som lå til grund for anskaffelsen af CAESAR 8x8, og at det med erstatningsanskaffelsen blev sikret, at Hæren fik rådighed over tilsvarende operative kapacitet.

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse har følgende supplerende bemærkninger:

På baggrund af Forsvarets krav til den operative kapacitet, var det FMI konstateret, at CAESAR 6x6 ikke kunne leve op til kravene, hvorfor det ikke var relevant at gå videre med CAESAR 6x6

- 3) Er NEXTER indforstået med, at firmaets tilbud omtales detaljeret i redegørelsen [redegørelsen, side 16]?

I Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses redegørelse af 31. juli 2023 fremgår følgende (side 16):

"I forlængelse heraf fremsendte NEXTER Systems den 25. januar 2023 et tilbud til Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse om levering af CAESAR 6x6 artillerisystemer. Da tilbuddet omhandlede levering af artillerisystemer CAESAR 6x6, der som tidligere nævnt er forskelligt fra CAESAR 8x8 og ikke lever op til Hærens operative behov, vurderede Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse, at det ikke var relevant at gå videre hermed. Tilbud fra NEXTER er vedlagt som bilag 19 og 20 i klassificeret og i afklassificeret udgave."

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse har følgende supplerende bemærkninger:

NEXTER Systems har i et høringssvar til Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse den 24. juli 2023 oplyst følgende:

"[...] Nexter Systems agrees to the publication of the proposal under the conditions laid out in this statement meaning that prices which are commercially sensitive information should not be disclosed for the reasons explained in it."

Som det fremgår, er NEXTER Systems indforstået med offentliggørelsen af tilbuddet, der fremgår af bilag 20 til Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses redegørelse af 31. juli 2023.

- 4) Hvorfor fandt FMI det ikke relevant at gå videre med et møde med HANWHA [redegørelsen, side 16-17], jf. deres tilbud herom den 20. januar? Hvorfor foreslog FMI ikke et møde umiddelbart af hensyn til at sikre, at der blev klarhed om, hvorvidt HANWHA kunne levere hurtigere end det oplyste? På hvilket niveau blev beslutningen truffet? Er det normalt at anvende lokale repræsentanter for firmaer som indgangsvinkel i tilfælde som dette?

I Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses redegørelse af 31. juli 2023 fremgår følgende (side 16-17):

"Hvad angår oplysninger fra leverandøren HANWHA, vurderede Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse i starten af januar 2023 at have et solidt kendskab til HANWHA's teknologi og systemer, bl.a. på baggrund af dialog med HANWHA i løbet af 2022, men at der var behov for opdaterede oplysninger om leveringstider og priser. På den baggrund rettede Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse henvendelse til HANWHA's danske agent Military Equipment Denmark (M.E.D.), hvilket er almindelig praksis for Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse ift. leverandører, der lader sig repræsentere af agenter i Danmark. M.E.D. oplyste, på vegne af HANWHA, bl.a. at leveringstiden på rørtillerisystemet K9 og raketkastersystemet CHUNMOO ville være 30 måneder.

Det bemærkes, at Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse den 20. januar 2023 modtog en henvendelse fra M.E.D. med anmodning om et møde på vegne af HANWHA med sigte på at fremlægge muligheder for efter donation af CAESAR 8x8 at dække behovet for ildstøttesystem med rørtillerisystemet K9. Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse modtog tillige en henvendelse den 24. januar 2023 fra den sydkoreanske forsvarsattaché i Berlin (forsvarsattachéen er sideakkrediteret til det danske forsvarsministerium), hvori forsvarsattachéen nævner, at det fra HANWHA var oplyst, at Danmark eventuelt kunne være interesseret i at anskaffe rørtillerisystemet K9 fra HANWHA som erstatning for CAESAR 8x8. Forsvarsattachéen foreslog i henvendelsen et møde herom i februar 2023. I lyset af de tidligere modtagne oplysninger, jf. ovenstående, fandt Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse det ikke relevant at gå videre med et sådant møde."

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse har følgende supplerende bemærkninger:
M.E.D. skitserede i henvendelsen den 20. januar 2023 overordnede, eventuelle muligheder for at låne og/eller købe artillerisystemer af

typen K9 ved Norge, Finland og Sydkorea. Den sydkoreanske forsvarsattaché pegede i henvendelsen den 24. januar 2023 på eventuelle muligheder for at anskaffe K9-artillerisystemer ved HANWHA eller leje eller købe brugte K9-artillerisystemer. Henvendelserne fra M.E.D. og den sydkoreanske forsvarsattaché er vedlagt som bilag 1 og 2 (klassificeret) til denne besvarelse. Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse vil iværksætte en høring af de involverede med sigte på at afdække, om henvendelserne kan offentliggøres.

Som anført ovenfor, vurderede Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse det ikke relevant at gå videre med de ønskede møder. Begrundelsen var, at ingen af de skitserede muligheder for ildstøttesystemer fra HANWHA vurderes at kunne tilvejebringe en operativ kapacitet inden for det ønskede tidsperspektiv, herunder at:

- Henvendelserne ikke bragte nye oplysninger om leveringstid af ildstøttesystemer fra HANWHA.
- Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse havde modtaget svar fra materieldirektørerne i Norge og Finland den 9. og 10. januar 2023 om, at der ikke var muligheder for at låne, lease eller købe eksisterende (brugte) ildstøttesystemer. Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse opfatter svar fra materieldirektørerne som autoritative svar på nationernes vegne.

Beslutningen om ikke at gå videre i forhold til HANWHA blev truffet på chefniveau i Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse.

Som det fremgår af Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses redegørelse, er det almindelig praksis for Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse at have dialog med agenter for leverandører, der lader sig repræsentere af agenter i Danmark.

Det bemærkes for en god ordens skyld, at der i forbindelse med dialogen med HANWHA i løbet af 2022, som anført i bilag 2 til redegørelsen, var repræsentation fra både firmaet HANWHA og agenten M.E.D.

- 5) Hvorfor optrådte Lockheed Martin på dias til forligskredsen, når der ikke var taget nylig kontakt til firmaet [redegørelsen, side 15]?

I Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses redegørelse af 31. juli 2023 fremgår følgende (side 3 og side 15):

"Med afsæt i et generelt markedskendskab vurderede Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse, at det var relevant at fokusere på følgende fire leverandører af ildstøttesystemer: LOCKHEED

MARTIN (fra USA), NEXTER Systems (fra Frankrig), HANWHA (fra Sydkorea) og ELBIT Systems (fra Israel).”

[...]

”Hvad angår oplysninger fra leverandøren LOCKHEED MARTIN, havde Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse gennem 2022 modtaget oplysninger om bl.a. teknologi, prisniveau og leveringstider vedrørende raketkastersystemet HIMARS. Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse havde møder med LOCKHEED MARTIN om HIMARS den 24. maj 2022 (virtuelt), den 15. juni 2022 (ved våbenudstillingen EUROSATORY i Paris) og den 24. juni 2022 (i Ballerup). Herudover gennemførte LOCKHEED MARTIN og en repræsentant fra US Office of Defense Cooperation en workshop vedrørende HIMARS den 29. november 2022 i Oksbøl for repræsentanter fra Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse, Forsvarskommandoen, Hærkommandoen og Danske Artilleriregiment. Leveringstid på raketkastersystemet blev drøftet på alle møder, og ved workshoppen den 29. november 2022 oplyste LOCKHEED MARTIN, at leveringstiden ville være minimum 36 måneder, hvilket var betydeligt længere end øvrige alternativer. Dertil oversteg de af LOCKHEED MARTIN mundtligt oplyste priser på HIMARS betydeligt de øvrige kandidater. Som følge heraf vurderede Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse at have tilstrækkelig information vedrørende HIMARS. Det bemærkes i den forbindelse, at Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse ikke anmodede USA om officielle leveringstider og priser, da en sådan proces erfaringsmæssigt tager flere måneder og derfor ville være irrelevant ift. den skitse-rede proces.”

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse har følgende supplerende bemærkninger:

Som det fremgår af redegørelsen var der kontakt til LOCKHEED MARTIN så sent som 29. november 2022. Som det også fremgår af redegørelsen, fandt Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse det indledningsvis relevant at betragte LOCKHEED MARTIN som en mulig leverandør.

Forsvarskommandoen har supplerende oplyst:

LOCKHEED MARTIN fremgik i lighed med øvrige relevante leverandører på oversigten, der blev præsenteret på forsvarsforligskredsmødet den 25. januar 2023. Det var Forsvarskommandoens forståelse, at Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse netop havde haft kontakt til Lockheed Martin i november 2022, hvorfor det var berettiget at medtage Lockheed Martins produkt.

- 6) Hvor og hvornår opstod indtrykket af, at ELBIT muligvis kunne levere artillerisystemer hurtigt [redegørelsen, side 9]?

I Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses redegørelse af 31. juli 2023 fremgår følgende (side 9):

"Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse havde gennem 2022 i forvejen opbygget et kendskab til markedet for ildstøttesystemer, bl.a. i forbindelse med forberedelserne til det kommende forsvarsforlig. Samlet set tegnede der sig for Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse i 2022 et billede af, at markedet for ildstøttesystemer og ammunition hertil var kendetegnet ved stor efterspørgsel, stort pres på produktionskapaciteten, stigende priser og generelt lange leveringstider. Bl.a. havde firmaet NEXTER Systems den 13. og den 17. september 2022 oplyst, at NEXTER Systems ville kunne levere seks nye CAESAR 8x8 – magen til de danske CAESAR 8x8 – 24 måneder efter indgåelse af en kontrakt. Det var samtidig Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses opfattelse, at firmaet ELBIT Systems muligvis ville kunne levere ildstøttesystemer hurtigere, og at en hurtig erstatningsanskaffelse derfor kunne være mulig, såfremt det måtte blive besluttet at donere de danske CAESAR 8x8 til Ukraine."

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse kan supplerende oplyse, at opfattelsen af, at ELBIT Systems muligvis kunne levere ildstøttesystemer hurtigere var baseret på dialog med ELBIT Systems i forbindelse med våbenudstillingen EUROSATORY 2022 i Paris den 13.-17. juni 2022, Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses Industry Days den 24.-25. august 2022 og ved ELBIT Systems' workshop den 15. december 2022 i Ballerup. Møderne fremgår af bilag 2 til Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse redegørelse af 31. juli 2023.

II. Januar-fristen

- 1) Grundlaget for at oplyse til departementet, at der var en frist med udgangen af januar, bedes uddybet, herunder hvad FMI kan oplyse om information modtaget fra ELBIT [redegørelsen, side 19-22].

I Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses redegørelse af 31. juli 2023 fremgår bl.a. følgende (side 19 og side 20):

"Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse havde således den opfattelse, at en tilbagemelding til ELBIT Systems hurtigst muligt og inden udgangen af januar 2023 kunne sikre Danmark en prioriteret plads i leverandørens produktionslinjer, herunder kunne ELBIT Systems få mulighed for tidligst muligt at lægge ordrer på komponenter fra underleverandører og producere systemerne med sigte på hurtigst mulig opbygning af den operative ildstøttekapacitet i Hæren. Denne opfattelse bundede i Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses drøftelser under besøget ved ELBIT Systems

den 8.-10. januar 2023. I overensstemmelse hermed har ELBIT Systems efterfølgende den 2. juni 2023 (bilag 23) oplyst, at de anførte datoer for tilbuddenes gyldighed var en formalitet, og at datoerne for tilbuddenes gyldighed reelt var uden betydning, da anskaffelsen hastede, og fokus var rettet mod hurtigst mulige levering for at dække det operative behov for ildstøtte i Forsvaret. Datoerne for gyldighed blev således fra ELBIT Systems anført, fordi sådanne tilbud almindeligvis ikke kan være gyldige uden en udløbsdato. Begge tilbud var gældende frem til udgangen af juni 2023.”

[...]

“Samlet set bemærkes det, at Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse ikke var præcis i formuleringerne om tilbuddenes gyldighed i de fremsendte oplysninger til Forsvarsministeriets departement den 9., 17. og 24. januar 2023. Det burde således tydeligere have fremgået, at der var tale om gyldigheden af leveranceplanerne og ELBIT Systems muligheder for at opfylde disse – og dermed den hurtigst mulige levering af de nye ildstøttesystemer – og altså ikke selve tilbuddenes juridiske gyldighed.”

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse har følgende supplerende bemærkninger:

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse henviser til ovenstående uddrag af redegørelsen og påpeger, at opfattelsen af fristen ved udgangen af januar 2023 bundede i Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses drøftelser under besøget ved ELBIT Systems den 8.-10. januar 2023, herunder betydningen for ELBIT Systems’ mulighed for hurtig leverance. Drøftelserne fandt sted med ledende personer i firmaet ELBIT Systems.

III. Forligsindgåelse

- 1) Hvad var niveauet for FMI besøg hos ELBIT primo januar, og hvad var den primære årsag til besøget [redegørelsen, side 24]?

I Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses redegørelse af 31. juli 2023 fremgår følgende (side 24):

“Den 8.-10. januar 2023 besøgte en mindre delegation (to personer) fra Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse ELBIT Systems. Formålet med besøget havde oprindeligt sigte på dels at afslutte et forlig i klagesagen mellem ELBIT Systems og Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse (uddybes i særskilt afsnit), dels at drøfte eksisterende aftaler med ELBIT Systems og dels at blive orienteret om ny teknologi vedrørende ELBIT Systems’ produkter bredt set, herunder raketkastersystemet PULS, men også bl.a. selvbeskyttelsessystemer til køretøjer, kommunikationssystemer, digitalisering, sensorer, ammunition, systemer til soldaten og

udvikling på 120 mm mortersystemer, hvor Danmark hvad angår sidstnævnte har kontrakt med ELBIT Systems. Da forligsteksten til afslutning af klagesagen mellem ELBIT Systems og Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse imidlertid ikke var klar til underskrift, blev besøgets formål indskrænket til alene at omhandle drøftelse af eksisterende aftaler med ELBIT Systems samt orientering om ny teknologi vedrørende ELBIT Systems' produkter bredt set. Henset til Forsvarsministeriets anmodning den 4. januar 2023 blev der under besøget – foruden de nævnte emner – også drøftet leveringstider og priser på ildstøttesystemer, jf. ovenstående.”

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse har følgende supplerende bemærkninger:

Delegationen fra Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse bestod af vicechefen for Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse og en afdelingschef fra Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses landdivision. Som det fremgår af redegørelsen, var formålet oprindeligt at afslutte et forlig i klagesagen mellem ELBIT Systems og Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse, dels at drøfte eksisterende aftaler med ELBIT Systems og dels at blive orienteret om ny teknologi vedrørende ELBIT Systems' produkter bredt set, herunder raketkastersystemet PULS, men også bl.a. selvbeskyttelsessystemer til køretøjer, kommunikationssystemer, digitalisering, sensorer, ammunition, systemer til soldaten og udvikling på 120 mm mortersystemer, hvor Danmark hvad angår sidstnævnte har kontrakt med ELBIT Systems. Da forligsteksten til afslutning af klagesagen mellem ELBIT Systems og Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse imidlertid ikke var klar til underskrift, blev besøgets formål indskrænket til alene at omhandle drøftelse af eksisterende aftaler med ELBIT Systems samt orientering om ny teknologi vedrørende ELBIT Systems' produkter bredt set. Henset til Forsvarsministeriets anmodning den 4. januar 2023 blev der under besøget – foruden de nævnte emner – også drøftet leveringstider og priser på ildstøttesystemer.

- 2) Var der en sammenhæng mellem forligsindgåelsen med ELBIT den 10. januar og anbefalingen af anskaffelser fra ELBIT den 9. januar?

I Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses redegørelse af 31. juli 2023 fremgår følgende (side 26):

”Det bemærkes, at forliget mellem Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse og ELBIT Systems – uagtet det tidsmæssige sammenfald i januar 2023 – ikke har nogen sammenhæng med den efterfølgende kontraktindgåelse vedrørende ATMOS og PULS. Kammeradvokaten konkluderer således:

Det kan ligeledes konstateres, at den forligsaftale, der indgås med Elbit i sin essens har samme vilkår, som de forligstilbud, der blev

fremSAT af FMI til Elbit undervejs i forløbet; første gang i efteråret 2021 og i løbet af 2022. Det er min opfattelse, at hvis retten ikke havde aflyst den mundtlige forhandling i november 2021, så ville sagen med meget stor sandsynlighed være forligt inden sagen skulle forhandles den 11. og 12. november 2021 på vilkår svarende til det endelige forlig."

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse har følgende supplerende bemærkninger:

Det har været helt afgørende for Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse i hele forløbet med indgåelse af et forlig – fra det første udkast til forligstekst fremsendt fra ELBIT Systems til Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse i efteråret 2021 til sagen forliges i januar 2023 –, at der på ingen måde kunne være sammenhæng mellem en forligsindgåelse og potentielle anskaffelser, driftskontrakter mv. Som det fremgår af redegørelsen af 31. juli 2023 var der ikke nogen sammenhæng mellem forliget og den efterfølgende kontraktindgåelse, og der var derfor heller ikke sammenhæng mellem forliget og anbefalingen om anskaffelse af ildstøttesystemer fra ELBIT Systems sendt fra Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse til Forsvarsministeriet 9. januar 2023.

- 3) Hvordan skal sætningen i Kammeradvokatens notat "om forpligtelser for FMI i relation til fremtidige anskaffelser" forstås i relation til FMI anbefaling om anskaffelse af ELBIT-systemer [bilag 26 til redegørelsen]?

I Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses redegørelse af 31. juli 2023 fremgår bl.a. følgende:

"Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse har samtidig flere gange understreget, at der ikke kunne blive tale om "kompensationskøb" af nogen art som led i et forlig."

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse har følgende supplerende bemærkninger:

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block] (bilag 26 til Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses redegørelse af 31. juli 2023 (side 10-11)):

[REDACTED]

Der var således ingen sammenhæng mellem sætningen i Kammeradvokatens notat om forpligtelser for Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse i relation til fremtidige anskaffelser og Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses anbefaling om anskaffelse af ildstøttesystemer fra ELBIT Systems.

- 4) Hvorfor var forligsteksten til klagesagen ikke klar til underskrift ifm januar-besøget som forventet [redegørelsen, side 24]?

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse har følgende supplerende bemærkninger:

I perioden 3.-9. januar 2023 var der fortsat dialog omkring de endelige formuleringer i forligsaftalen mellem Kammeradvokaten på vegne af Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse og ELBIT Systems' advokat. Som nævnt blev der gennemført besøg ved ELBIT Systems den 8.-10. januar 2023. Delegationen fra Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse bestod af vicechefen for Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse og en afdelingschef fra Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses landdivision. 10. januar 2023 modtog kammeradvokaten den endelige forligstekst i underskrevet stand fra ELBIT Systems' advokat, hvorefter forliget blev underskrevet sammen dag af vicechefen for Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse.

- 5) Hvorfor orienterede FMI ikke departementet om forligsindgåelsen med ELBIT den 10. januar?

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse har følgende supplerende bemærkninger:

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse orienterede, jf. sædvanlig praksis, ikke Forsvarsministeriet omkring forligsindgåelsen, da det henligger under Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses ansvar at varetage og behandle klagesager omkring materielforhold. Som beskrevet tidligere var der ingen sammenhæng mellem forligsindgåelsen i klagesagen og Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse materiefaglige vurdering vedrørende anskaffelse af ildstøttesystemer fra ELBIT Systems, hvorfor Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse ikke vurderede det nødvendigt særskilt at orientere Forsvarsministeriet om forligsindgåelse 10. januar 2023.

IV. Demonstrator-model

- 1) Hvorfor indgik ATMOS-demonstrator-modellen og timing heraf på dias til forligskredsen [redegørelsen, side 22]?

I Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses redegørelse af 31. juli 2023 fremgår bl.a. følgende (side 22):

"Herudover er det i kontrakten aftalt, at ELBIT Systems stiller ét artillerisystem – en såkaldt "demonstrator" – til rådighed for Danmark fra tre måneder efter kontraktindgåelse, frem til de sidste syv ATMOS-systemer leveres. ATMOS-demonstratoren er i hovedfunktioner og grundopbygning magen til de ATMOS-artillerisystemer, der produceres til Danmark, og rådigheden over ATMOS-demonstratoren har bl.a. sigte på at starte teknisk uddannelse af instruktører og specialister hurtigst muligt."

[...]

"Det bemærkes, at Forsvarskommandoen har oplyst, at forsvarsforligskredsen på et møde den 25. januar 2023 blev orienteret om en skitse-mæssig leveringsplan for de nye ildstøttesystemer. I skitseplanen (grafisk fremstilling) fremgår et lån af et ATMOS-artillerisystem i foråret 2023. Skitseplanen kunne således give indtryk af, at ATMOS-demonstratoren ville være til rådighed tidligere end ovenstående tidsplan, dvs. tidligere end juni 2023."

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse har følgende supplerende bemærkninger:

Lån af den omtalte ATMOS-demonstrator indgik i ELBIT Systems tilbud af 9. januar 2023.

Forsvarskommandoen har supplerende oplyst:

ATMOS demonstratoren fremgik af oversigten med det formål at skitsere de samlede muligheder for en anskaffelse af ATMOS-systemet samt en kombineret ATMOS og PULS anskaffelse. Det angivne tidspunkt i oversigten var et udtryk for den tidligst mulige tilgængelighed over demonstratoren.

- 2) Hvad er baggrunden for, at der ikke vurderes behov for at følge yderligere op for at sikre hurtig levering af den ønskede 'demonstrator'?

I Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses redegørelse af 31. juli 2023 fremgår bl.a. følgende (side 22):

“Det bemærkes i den forbindelse, at der ikke – hverken ved Forsvarskommandoen eller ved Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse – har indgået en tidligere rådighed over ATMOS-demonstratoren end juni i planlægningen. Dette skyldes bl.a. hensynet til Hærens gennemførelse af uddannelse på CAESAR 8x8 for de ukrainske soldater. Af samme grund var der heller ikke planlagt uddannelsesaktivitet for Hæren på ATMOS-demonstratoren i juni, men der var i den indledende planlægning for rådighed over ATMOS-demonstratoren skitseret en teknisk test af én dags varighed i den sidste uge af juni. Den test gennemføres som konsekvens af ovenstående efter sommerferien.”

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse kan supplerende oplyse, at ATMOS-demonstratoren den 3. august 2023 er ankommet til Danmark med skib. Som det fremgår af redegørelsen, var der ikke planlagt uddannelsesaktiviteter ved Hæren i juni 2023 i forhold til ATMOS-demonstratoren, men alene en teknisk test af en dags varighed i slutningen af juni 2023. Denne test gennemføres efter sommerferien. Levering af ATMOS-demonstratoren den 3. august 2023 har derfor ikke haft konsekvenser for Forsvarets forberedelse til ibrugtagning af ATMOS-artillerisystemet. Såfremt dette havde været tilfældet, havde Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse selv sagt arrangeret en hurtigere transport til Danmark, fx ad luftvejen.

Forsvarskommandoen har supplerende oplyst:
Den konkrete planlægning af træning og uddannelse på ATMOS, som er foretaget efter indgåelse af kontrakten med ELBIT, nødvendiggjorde ikke et behov for hurtigere levering.

V. CSR

- 1) Er der overensstemmelse mellem det ELBIT-selskab, der havde ansvar for 120 mm morterammunition og det/de, der leverer ATMOS og PULS systemerne [redegørelsen, side 22-23]?

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse har følgende supplerende bemærkninger:

Ja, der er overensstemmelse mellem det ELBIT-selskab, der havde ansvar for 120 mm morterammunition og det, der leverer ATMOS- og PULS-systemerne.

- 2) Overvejelserne bag beslutningen om at lægge CSR-vurderingen for morterammunition til grund for ATMOS/PULS-anskaffelsen bedes uddybet [redegørelsen, side 23].

I Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses redegørelse af 31. juli 2023 fremgår bl.a. følgende (side 6):

"Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse gennemførte inden kontraktindgåelsen en Corporate Social Responsibility (CSR)-analyse af ELBIT Systems i forhold til anskaffelsen af ATMOS og PULS. Det bemærkes, at Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse forud for Folketingets behandling af aktstykkerne for anskaffelserne den 26. januar 2023 havde gennemført en CSR-analyse af ELBIT Systems i forbindelse med forhandling af en rammeaftale vedrørende ammunition til Hærens eksisterende 120 mm mortersystemer. Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse havde således i forvejen viden om, at ELBIT Systems var indstillet på at overholde Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses krav til arbejdsklausuler, CSR og internationale sanktioner, ligesom det var klarlagt, at ELBIT Systems ikke var omfattet af internationale sanktioner."

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse har følgende supplerende bemærkninger:

Forud for kontraktindgåelse af ildstøttesystemerne blev der gennemført en specifik CSR-vurdering af ELBIT Systems. CSR-vurderingen af mortarammunition var relevant for vurderingen af ELBIT Systems som leverandør af ATMOS og PULS, da det som tidligere beskrevet er samme selskab, der har ansvar for 120 mm mortarammunition og ATMOS- og PULS-systemerne.

3) Hvordan gennemføres en CSR-vurdering?

Det er indbygget i Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses anskaffelser, at Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse stiller krav om Corporate Social Responsibility (CSR) til sine leverandører. Formålet med kravene er, at materiel til Forsvaret, ud over at det indkøbes til den rigtige pris og kvalitet, produceres og serviceres med respekt for mennesker og miljø. For at understøtte dette, har Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse implementeret en såkaldt due diligence proces. Processen indebærer forskellige typer af CSR analyser, som foretages på forskellige tidspunkter i anskaffelsesprocessen og afhængig af anskaffelsesmetode (udbud eller direkte tildeling).

Ved udbud foretages 3 analyser: 1) CSR Markedsanalyse, 2) Leverandøranalyse 1 og 3) Leverandøranalyse 2. Dette gøres i tre led, for at informere markedet om den indledende CSR-vurdering og fordi leverandøren ikke på forhånd er kendt.

Ved direkte tildelinger er leverandøren allerede kendt, hvorfor der i Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse proces typisk foretages én samlet analyse inden kontraktindgåelse. Analysen omfatter en evaluering med afsæt i leverandørens forhold og kontraktens genstand/ydelse samt en screening for, om leverandøren er omfattet af internationale sanktioner. I den forbindelse skal leverandøren indsende en CSR selvevaluering, som bl.a. indeholder spørgsmål vedr. leverandørens CSR-politik, due diligence processer, eventuelle identificerede

brud på arbejds- og menneskerettigheder, klima/miljø, anti-korruption og internationale sanktioner. Det samlede materiale består af selvevalueringen samt offentlig tilgængelig information i medierne og på virksomhedens hjemmeside, ligesom Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse inddrager verificerede data fra større, anerkendte internationale leverandører. Tilsammen udgør dette grundlaget for CSR-vurderingen, herunder fastlæggelsen af den endelige risikoprofil og dertilhørende opfølgningstiltag.

Yderligere information om Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses CSR indsatser kan ses på [FMI's hjemmeside](#).

4) Hvem foretager verificering af Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse CSR-vurderinger?

Der gennemføres ikke en ekstern verificering af CSR-vurderingerne uden for Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse. Som nævnt i svaret på spørgsmål 3) i ovenstående har Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse en styret metode og proces for at udføre CSR-vurderinger. Metoden og processen indebærer, at det er en enhed i Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse med særlige CSR-kompetencer, der udfører CSR-vurderingerne.

Det kan supplerende anføres, at Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse under udarbejdelsen af den nuværende tilgang til CSR søgte bred inspiration ved en lang række interessenter, herunder nationale og internationale virksomheder, Københavns Kommune samt NGO'er (Mellemlfolkeligt Samvirke og Institut for Menneskerettigheder).

Med venlig hilsen

Kim Jesper Jørgensen
Generalløjtnant
Chef for Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse

Ref.:

Forsvarsministeriets anmodning om besvarelse af spørgsmål til redegørelse vedr. anskaffelse af ildstøttesystemer af 2. august 2023.

Bilag:

1. Mailtråd fra M.E.D af 20.-23. januar 2023 inkl. vedhæftet brev til FMI "Anmodning om Møde omkring Artilleri erstatning"
2. Mail fra Korean Embassy Defence Attache af 24. januar 2023: Meeting proposal in February.

From: Mogens Rasmus Mogensen <mrm@med.dk>
Sent: 23-01-2023 13:37:58 (UTC +02)
To: FMI-KTP-SD-OPENFORBUSINESS <FMI-KTP-SD-OPEN@fiin.dk>
Cc: FMI-LA-CH Essemann-Beck, Ulrich <FMI-LA-CH@fiin.dk>; FMI-LA-CHS Hvilsom, Henrik <FMI-LA-CHS@fiin.dk>
Subject: VS: Anmodning om møde med FMI
Importance: High

(FMI-KI besked: Denne mail kommer fra Internettet.)

Kære industrikontor

Sender til jer igen da jeg skrev fejl email.

Med venlig hilsen/Best Regards

Mogens Rasmus Mogensen
Vice President

☎ +45 5943 0300
📠 +45 3146 6838
✉ mrm@med.dk
🏠 www.med.dk
CVR 10705673
.

MED is participating at DDAC the 8-9.th of February 2023.

COMPANY WITH
QUALITY SYSTEM
CERTIFIED BY DNV
ISO 9001

*This e-mail is private and confidential between the sender and the addressee.
Under the General Data Protection Regulation (GDPR) (EU) 2016/679, we have a legal duty to protect any information we collect from you. Information contained in this email and any attachments may be privileged or confidential and intended for the exclusive use of the original recipient.*

If you have received this email by mistake, please advise the sender immediately and delete the email, including emptying your deleted email box.

Fra: Mogens Rasmus Mogensen

Sendt: 23. januar 2023 13:36

Til: openforbusiness@mil.dl; Ulrich Essemann-Beck <FMI-LA-CH@mil.dk>

Cc: LtCol Søren Grøndal Høst (FMI-LA-CHS@MIL.DK) <fmi-la-chs@mil.dk>

Emne: VS: Anmodning om møde med FMI

Prioritet: Høj

Kære FMI

Mens jeg venter på svar på vores mødes anmodning, vil jeg informere om en af flere muligheder for en hurtig adgang til K9. Dette kan ske gennem et samarbejde med Norge.

Efter samtaler med FMA og den Norske Artilleriinspektør er det blevet gjort klart for mig, at Norge vil se meget positivt på en henvendelse om at låne af K9 Artillerisystemer og hjælpe med uddannelse på samme. Dette kan ske allerede i 2023 ved en hurtig henvendelse.

Det kræver dog, at der sket er officiel henvendelse fra Danmark, hvilket jeg håber at FMI og Forsvaret ser potentialet i.

Endelig kan jeg oplyse, at der er optioner i de Norske og Finske K9 kontrakter som Danmark opfordres til at afklare muligheden for at indtræde i.

Med venlig hilsen/Best Regards

Mogens Rasmus Mogensen
Vice President

☎ +45 5943 0300

📞 +45 3146 6838

✉ mrm@med.dk

🏠 www.med.dk

CVR 10705673

.

MED is participating at DDAC the 8.-9.th of February 2023.

COMPANY WITH
QUALITY SYSTEM
CERTIFIED BY DNV
ISO 9001

This e-mail is private and confidential between the sender and the addressee.

Under the General Data Protection Regulation (GDPR) (EU) 2016/679, we have a legal duty to protect any information we collect from you. Information contained in this email and any attachments may be privileged or confidential and intended for the exclusive use of the original recipient.

If you have received this email by mistake, please advise the sender immediately and delete the email, including emptying your deleted email box.

Fra: Mogens Rasmus Mogensen

Sendt: 20. januar 2023 14:48

Til: 'openforbusiness@mil.dk' <openforbusiness@mil.dk>; 'FMI-LA-CH@mil.dk' <FMI-LA-CH@mil.dk>

Emne: Anmodning om møde med FMI

Kære Ulrik og Industrikontr

MED anmoder hermed gennem vedhæftede brev om et møde på vegne af Hanwha Aerospace omkring Artilleri Erstatningen.

Med venlig hilsen/Best Regards

Mogens Rasmus Mogensen
Vice President

☎ +45 5943 0300

📠 +45 3146 6838

✉ mrm@med.dk

🏠 www.med.dk

CVR 10705673

.

MED is participating at DDAC the 8.-9.th of February 2023.

COMPANY WITH
QUALITY SYSTEM
CERTIFIED BY DNV
ISO 9001

This e-mail is private and confidential between the sender and the addressee.

Under the General Data Protection Regulation (GDPR) (EU) 2016/679, we have a legal duty to protect any information we collect from you. Information contained in this email and any attachments may be privileged or confidential and intended for the exclusive use of the original recipient.

If you have received this email by mistake, please advise the sender immediately and delete the email, including emptying your deleted email box.

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse
Lautrupbjerg 1-5
2750 Ballerup

Military Equipment Denmark A/S
Virkelyst 1
DK-4420 Regstrup
Tlf. +45 5943 0300
info@med.dk
www.med.dk

Bank: Sparekassen Sjælland
Reg.nr. 5292
Kontonr. 0000197747
CVR-nr. 10 70 56 73

Anmodning om Møde omkring Artilleri erstatning

20. januar 2023

Kærer FMI

Military Equipment Denmark A/S (MED) anmoder hermed på vegne af Hanwha Aerospace om et møde, hvor Hanwha officielt kan fremlægge de muligheder de har for at dække Danmarks behov for nyt NATO godkendt Artilleri efter donationen af Caesar til Ukraine.

MED vil i den forbindelse pege på de muligheder, som findes for hurtige lån og eller køb af Selvkørende Pansrede Artilleri systemer (SPH), ikke bare ved Hanwha, men også ved Norge, Finland og Korea. Herunder vil deltagelse i kørende uddannelser i disse lande være åbne for den Danske Hær.

Da systemerne allerede har været i brug i 3 år i de andre Nordiske lande, er alle integrationer af ammunition, NBKA og ildledelses systemer gennemført. Det samme gælder opfyldelse af EU, NATO, ECM og lignende krav. Det får MED til at udpege K9A1 som et særdeles lav-risiko valg.

MED håber, at FMI vil give os en mulighed for at bidrage med en hurtig, lav-risiko og fleksibel løsning på Danmarks akutte SPH behov.

Med venlig hilsen

Military Equipment Denmark A/S

Mogens Rasmus Mogensen
Vice President
+45 3146 6838
mrm@med.dk

From: Taejong Ha <tjha20@mofa.go.kr>
Sent: 24-01-2023 08:24:49 (UTC +02)
To: FMI-LA-CH Essemann-Beck, Ulrich <FMI-LA-CH@fiin.dk>
Cc: mrm@med.dk <mrm@med.dk>
Subject: Korean Embassy Defence attache : Meeting proposal in February.

(FMI-KI besked: Denne mail kommer fra Internettet.)

Dear Colonel Essemann-Beck,

I am Colonel Ha in the South Korean Embassy in Berlin. I am also the defence attache accredited by Danish MoD.

I have got your POC information through Mr. Morgensen in MED.

I received a message from Hanhwa Defense that DALO is interested in K-9 howitzers as replacement procurement for Caesar howitzers donated to Ukraine.

Depending on DALO's plans for K-9:

- New purchase of K-9 (directly with Hanhwa)
- Rent of K-9 or acquire used K-9 howitzer: An approval of the Korean MoD would be required - I can assist/ support this process.

Therefore, I and Hanhwa representatives would like to request a face-to-face meeting with DALO in February 2023 to learn more about the plans, goals of Denmark's government regarding K-9.

Hanhwa Delegation has plan to visit Norway from Feb 6. to Feb 9. in order to have K-9 User Seminar. So they told me that it could be better if we would have a meeting in timeframe from Feb. 13.-14.

Or if you have an interest to join this seminar, it could be happened.

Thank you very much in advance for your time and support.

Kind Regards,

Colonel(ROK Army) Taejong Ha

Defenceattaché of the Korean embassy in Berlin.

TEL : +49 30 26065 411

FAX : +49 30 26065 230

Notat

om ligebehandling mv. ved direkte tildelinger imå TEUF art. 346

1. OPDRAG

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse (herefter FMI) har bedt mig redegøre for, om der gælder regler for ligebehandling mv. ved direkte tildelinger i medfør af TEUF art. 346. Opdraget skal særligt ses i lyset af FMI's erstatningsanskaffelse af ildstøttesystemer ved direkte tildeling i medfør af TEUF art. 346 til israelske Elbit efter donation af de tidligere gennem en udbudsproces anskaffede artilleripjecer fra franske Nexter.

2. BESVARELSE

Udgangspunktet er, at der også ved direkte tildelinger gælder et princip om ligebehandling og gennemsigtighed i processerne, hvad enten den direkte tildeling sker i medfør af udbudsdirektiverne (sekundær EU-ret) eller EU-traktaten (primær EU-ret). Dette skyldes i første række, at EU-Domstolen gentagne gange har fastslået, at principperne er et udslag af traktatens forbud mod nationalitetsdiskrimination, samt reglerne om fri bevægelighed for varer, kapital og arbejdskraft mv.

Der gælder dog en række fravigelser til udgangspunktet. Hvis en direkte tildeling for eksempel sker for netop ikke at offentliggøre en anskaffelseshensigt, fordi dette i givet fald vil kompromittere formålet med anskaffelsen, fraviges kravet om, at der i alle anskaffelsesprocesser bør være "en passende grad af offentlighed", f.eks. gennem indkaldelse af tilbud fra flere aktører¹.

Tilsvarende bestemmer TEUF art. 346, stk. 1, litra b), at FMI kan tilsidesætte såvel udbudsdirektiverne som de traktatfæstede principper om ligebehandling og gennemsigtighed, såfremt følgende fire betingelser er opfyldt:

1. Væsentlige nationale sikkerhedsinteresser skal betinge tilsidesættelsen

¹ Se forsvars- og sikkerhedsdirektivet (dir. 2009/81) art. 13, litra a).

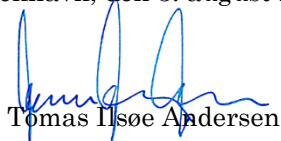
2. Anskaffelsen skal angå våben, ammunition og krigsmateriel (som nærmere defineret)
3. Det skal være nødvendigt at tilsidesætte de nævnte regler og principper, således at ingen mindre indgribende tiltag kunne have beskyttet de væsentlige sikkerhedsinteresser lige så godt, og
4. Tilsidesættelsen må ikke hindre eller fordreje konkurrencen for civile varer i EU

Det følger af den tredje betingelse (nødvendighedsbetingelsen), at FMI i forbindelse med enhver direkte tildeling har bevisbyrden for, at det i den konkrete sag er uomgængeligt at fravige kravet om ligebehandling og gennemsigtighed. Dette indebærer, at FMI er forpligtet til i videst muligt omfang at begrænse fravigelsen, således at principperne om ligebehandling og gennemsigtighed iagttages i det omfang det kan lade sig gøre.

Der kan være forskellige årsager til, at FMI skrider til en direkte tildeling efter TEUF art. 346. Det kan for eksempel skyldes, at saglige grunde – herunder tekniske, militære, strategiske og/eller alliancemæssige – tilsiger, at kun én leverandør bør være kontraktpart (sædvanligvis benævnt "eneleverandørtilfælde"). I disse situationer giver det ikke mening at lade principper om ligebehandling og gennemsigtighed føre til offentliggørelsen af en indkøbshensigt mv., da der kun er ét muligt valg og derfor ingen mulighed for at skabe konkurrence.

Årsagen kan også være, at der efter en donation er et påtrængende behov for at foretage en erstatningsanskaffelse således, at forsvaret til stadighed kan udføre sine lovbundne opgaver, herunder håndhæve suveræniteten på territoriet mv. Selvom det kan være forbundet med en væsentlig sikkerhedsinteresse, at FMI i en sådan "genopfyldnings-situation" undlader at foretage et udbud, allerede fordi udbudsprocessen vil være for langvarig henset til den kritiske mangel på en kapacitet efter donation, vil FMI i nogle tilfælde have tid til enten at lave en markedsundersøgelse eller måske endda gennemføre en tillempet konkurrence, der ikke – som i direktivtilfældene – forudsætter overholdelsen af minimumsfrister for tilbudsafgivelse osv. I det omfang FMI har tid til en sådan begrænset proces tilsiger "nødvendighedsbetingelsen", at denne gennemføres, således at FMI derved giver markedet mulighed for at konkurrere i et eller andet omfang. I de tilfælde, hvor FMI ikke har tid til at gennemføre selv en sådan begrænset/tillempet konkurrence, f.eks. fordi anskaffelsen skal foretages øjeblikkeligt af hensyn til en igangværende operativ situation, konkrete trusler mod territoriet el.lign., vil TEUF art. 346 kunne hjemle direkte tildeling uden nogen forudgående markedskontakt.

København, den 3. august 2023

Tomas Ilsøe Andersen
Partner, advokat (H)